

ANALIZY * TENDENCJE * OCENY

RYNEK ROLNY

**EKONOMICZNE I SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA
ROZWOJU POLSKIEJ GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PO WSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ**

Publikacja zrealizowana w ramach tematu:

Monitorowanie oraz analiza zmian polskiego łańcucha żywnościowego.

W zadaniu:

Analiza wzajemnych relacji ekonomicznych między poszczególnymi elementami łańcucha żywnościowego.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

LUTY 2009

Spis treści

1. Koniunktura w rolnictwie	Jadwiga Seremak-Bulge	3
2. Rynek zbóż	Marcin Krzemiński	5
3. Rynek cukru	Piotr Szajner	12
4. Rynek rzepaku	Ewa Rosiak	15
5. Rynek ziemniaków	Wiesław Dzwonkowski	21
6. Rynek warzyw	Grażyna Stępka	25
	Tomasz Smoleński	
7. Rynek owoców	Bożena Nosecka	34
	Irena Strojewska	
8. Rynek mleka	Zygmunt Smoleński	43
	Teresa Zdziarska	
9. Rynek wołowiny	Danuta Rycombel	48
10. Rynek wieprzowiny	Jan Małkowski	51
	Danuta Zawadzka	
11. Rynek mięsa drobiowego i jaj	Mira Kobuszyńska	55
	Grzegorz Dybowski	
12. Rynek baraniny	Danuta Zawadzka	61
13. Rynek ryb	Krzysztof Hryszko	65
14. Rynek żywnościowy	Krystyna Świetlik	71
15. Rynek środków produkcji dla rolnictwa	Aldon Zalewski	77
	Lucyna Mieszkowska	
16. Rynek usług dla rolnictwa	Magdalena Talarek	81
	Arkadiusz Zalewski	
17. Wzrost cen środków produkcji i przyczyny drastycznego wzrostu cen nawozów mineralnych	Aldon Zalewski	87

RYNEK ROLNY

Skład redakcji: Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny),
Roman Urban (z-ca redaktora naczelnego), Krzysztof Hryszko (sekretarz redakcji),
Lech Goraj, Jan Małkowski, Bożena Nosecka, Leszek Ślipski (opracowanie graficzne i skład).
Prenumerata: Barbara Walkiewicz - tel.: (022) 50 54 685

Adres redakcji:

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy
ul. Świętokrzyska 20, skrytka pocztowa 984, 00-950 Warszawa
tel.: (022) 505 46 66, faks: (022) 827 19 60
Druk: Dział Wydawnictw IERiGŻ – PIB
Nakład: 300 egz.

Biuletyn dostępny jest bezpłatnie na stronie internetowej Instytutu – www.ierigz.waw.pl

Oceny i komentarze prezentowane w biuletynie Rynek Rolny są opracowywane na podstawie najlepszych i sprawdzonych źródeł informacji, i są wyrazem wiedzy oraz poglądów autorów. Nie mogą więc być podstawą roszczeń podmiotów za skutki podejmowanych decyzji, które każdy podejmuje na własne ryzyko i koszt.

Wykorzystując informacje zawarte w biuletynie prosimy o podanie źródła.

Koniunktura w rolnictwie

Jadwiga Seremak-Bulge

Początek 2009 r. nie przyniósł poprawy rynkowych uwarunkowań produkcji rolniczej. Syntetyczny wskaźnik koniunktury rolniczej (SWKR) utrzymał się na niskim poziomie 98,7 punktu i był o 2,6 punktu procentowego (p. p.) niższy niż przed rokiem. Wpłynęło na to przede wszystkim obniżenie wyrównanego wskaźnika potencjalnego popytu. Wprawdzie wyrównany wskaźnik nożyc cen uległ w styczniu poprawie o 0,4 p. p., w porównaniu z poprzednim miesiącem, ale nadal był bardzo niski (97,2) w rezultacie wcześniejszych obniżek cen. Poprawa wyrównanego wskaźnika cen skupu w styczniu nastąpiła pod wpływem grudniowego wzrostu cen wielu podstawowych surowców rolniczych. W grudniu podwyżki cen skupu niektórych zbóż (pszenica, kukurydza), ziemniaków, trzody chlewnej i bydła skompensowały z nadwyżką obniżki cen żyta, jęczmienia, mleka i drobiu. Od połowy 2008 r. maleje dynamika wzrostu cen środków produkcji, a w grudniu po raz pierwszy od września 2004 r. nastąpił ich bezwzględny spadek, pod wpływem przede wszystkim niższych cen energii, ale również nawozów mineralnych i materiałów budowlanych. Mimo to wyrównana dynamika wzrostu cen detalicznych środków produkcji w styczniu o 2,8 p. p. wyprzedzała podwyżki cen skupu podstawowych surowców rolniczych. Wyrównany wskaźnik potencjalnego popytu zmalał w styczniu o 0,5 p. p. przede wszystkim pod wpływem obniżenia indeksu handlu zagranicznego oraz nieco szybszego wzrostu cen detalicznych żywności niż inflacji w ostatnich 4 miesiącach 2008 r. Na bardzo niskim poziomie pozostał indeks produkcji przemysłu spożywczego, który w styczniu br. był o 5,4 p. p. niższy niż przed rokiem.

W okresie od stycznia do grudnia 2008 r. (w porównaniu z grudniem 2007) skumulowany wzrost cen środków produkcji wyniósł 117%. W tym czasie ceny koszyka skupu zmalały o 13%. Zatem skumulowany wskaźnik nożyc cen obniżył się poniżej 80%. Średnioroczne podwyżki cen środków produkcji były znacznie mniejsze (o 12,3%), przy niewielkim wzroście cen otrzymywanych przez rolników (o 3,1%), a średnioroczny wskaźnik nożyc cen wyniósł 91,8 punktu. Nadziei na poprawę rynkowych uwarunkowań produkcji rolniczej w 2009 r. upatrywać należy przede wszystkim w obniżkach cen środków do produkcji rolniczej. Perspektywy znaczących podwyżek cen surowców rolniczych należy wiązać raczej ze wzrostem eksportu niż popytu wewnętrznego, czemu sprzy-

ja postępująca dewaluacja złotego. To jednak będzie skutkować jednocześnie wolniejszą dynamiką obniżek cen środków produkcji.

Postępująca od sierpnia dewaluacja złotego (od lipca 2008 do stycznia 2009 PLN stracił ponad 30% do EUR oraz ok. 50% w stosunku do USD) znacznie poprawiła konkurencyjność cenową polskich zbóż i ożywiło eksport. Dewaluacja złotego wpłynęła także na wzrost cen zbóż kierowanych do interwencji – zakupy te więc szybko się zwiększają. Jednocześnie podrożały zboża importowane. Znalazło to wyraz w odwróceniu tendencji cen w skupie. Geny pszenicy i kukurydzy od grudnia rosną. Niski popyt paszowy sprawia jednak, że nadal dominują tendencje spadkowe – przede wszystkim na targowiskach, ale również w skupie jęczmienia i żyta.

Dewaluacja złotego poprawiła także konkurencyjność cenową polskiej wieprzowiny, co stwarza szansę na utrzymanie wysokich cen żywca wieprzowego i odbudowę pogłowia świń, które po trwającym ponad 2 lata okresie bardzo niskiej opłacalności, drastycznie zmalało. Trwała poprawa międzynarodowej konkurencyjności produkcji trzody chlewnej wymaga jednak przyspieszenia procesów koncentracji produkcji i przetwórstwa mięsa.

Znaczna poprawa konkurencyjności cenowej polskiego drobiu na razie nie przełożyła się na wzrost eksportu. Przy zwiększeniu produkcji pod wpływem poprawy opłacalności, której źródłem są malejące ceny pasz prowadzi to do obniżek cen skupu. Nadzieją na poprawę sytuacji jest ożywienie wywozu.

Na rynku mleka, przy tendencji do stabilizacji cen na poziomie zbytu, ceny skupu w grudniu znowu obniżono. Mimo to utrzymuje się wysoka dynamika skupu. W czwartym kwartale, przy cenach niższych o 1/3 niż przed rokiem, skup mleka był o 5,5% wyższy. Wobec niskich cen przetworów mlecznych na świecie, które nadal wykazują tendencje do spadku i niskim popycie krajowym, brak przesłanek do wzrostu cen skupu, zwłaszcza w nieodległej perspektywie sezonowego wzrostu dostaw.

W końcu roku ceny detaliczne żywności rosły szybciej niż inflacja, ale wolniej niż wynagrodzenia. Nie sprzyja to wzrostowi spożycia zwłaszcza, że po podwyżkach cen jakie miały miejsce w 2007 r. żywność jest znacznie droższa niż w 2006 r.

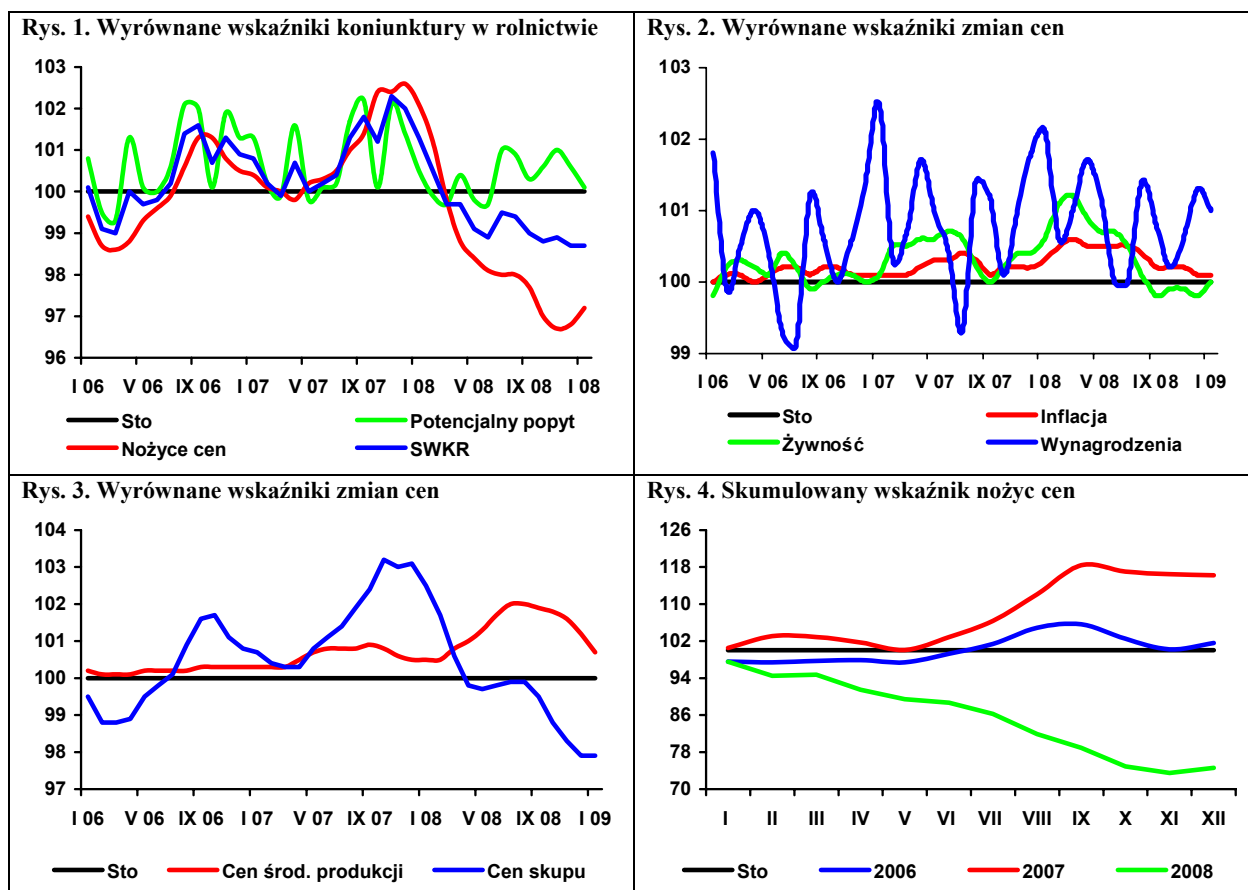
Tab. 1. Wskaźniki^a obrazujące zmiany rynkowych uwarunkowań produkcji w rolnictwie

Wyszczególnienie	I 09	XII 08	XI 08	X 08	IX 08	VIII 08	I 08
Syntetyczny wskaźnik koniunktury w rolnictwie (SWKR)	98,7	98,7	98,9	98,8	99,0	99,4	101,3
Wyrównany wskaźnik potencjalnego popytu	100,1	100,6	101,0	100,6	100,3	100,9	100,5
Wyrównany wskaźnik nożyc cen	97,2	96,8	96,7	97,0	97,7	98,0	102,1
Wyrównany wskaźnik wzrostu cen skupu	97,9	97,9	98,3	98,8	99,5	99,9	102,5
Wyrównany wskaźnik wzrostu cen środków produkcji	100,7	101,2	101,6	101,8	101,9	102,0	100,5
Wyrównany indeks inflacji i cen żywności	100,0	100,3	100,3	100,4	100,4	100,2	99,7
Wyrównany indeks wynagrodzeń i cen żywności	101,0	101,5	100,7	100,3	100,9	101,3	101,5
Wyrównany indeks produkcji przemysłu spożywczego	98,8	98,8	100,2	99,8	100,3	100,8	104,2

^a średnie ruchome 6 – miesięczne

Wskaźnik zmian cen skupu liczony jest jako średnia arytmetyczna ważona dla koszyka produktów notowanych co miesiąc przez GUS i publikowanych w biuletynach statystycznych GUS. Są to zboża ogółem w tym , pszenica i żyto, ziemniaki, żywiec ogółem w tym żywiec wołowy, wieprzowy, i drób, oraz mleko.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Rynek zbóż

Marcin Krzemiński

Według ostatecznego szacunku GUS krajowe zbiory zbóż w 2008 r. wyniosły 27,7 mln ton i były wyższe niż w roku poprzednim. Wzrost produkcji wynikał wyłącznie ze zwiększenia powierzchni uprawy, bowiem plony w porównaniu z rokiem poprzednim obniżyły się. Warunki pogodowe w pierwszej połowie 2008 r. wpłynęły na wzrost plonów i produkcji zbóż ozimych; zmalały natomiast plony i zbiory zbóż jarych. Dobre zbiory zbóż, dużo lepsze niż w dwóch poprzednich latach, są w krajach UE i WNP, co wpłynęło na mocny spadek cen krajowych i światowych.

W grudniu 2008 r. i styczniu 2009 r. ceny zbóż spadły poniżej poziomu sprzed roku i dwóch lat. Obniżki cen obserwuje się zarówno w skupie, jak i w handlu targowiskowym. W styczniu poniżej ceny interwencyjnej kształtowały się ceny kukurydzy i jęczmienia. Ceny pszenicy były wyższe. W porównaniu z czerwcem 2008 r. (ostatnim miesiącem poprzedniego sezonu) ceny skupu pszenicy obniżyły się w grudniu o 41%, a żyta o 48%. O ponad połowę spadła w tym okresie cena skupu kukurydzy. Mniejsza była skala spadku ceny skupu jęczmienia (35%). Interwencyjny zakup zbóż w sezonie 2008/09 obejmuje, podobnie jak w poprzednich latach, pszenicę, jęczmień i kukurydzę. W przypadku kukurydzy obowiązuje limit zakupów, który dla całej UE wynosi 700 tys. ton.

Na opłacalność produkcji zbóż niekorzystnie wpływają wysokie ceny nawozów, które osiągnęły rekordowe poziomy. W ciągu 2008 r. ceny niektórych nawozów podwoiły się. Przy spadających cenach skupu zbóż obecnie na zakup jednej tony nawozu należy przeznaczyć kilkukrotnie większą ilość ziarna niż przed rokiem.

Malejące ceny zbóż i śrut olejnych powodują obniżanie się cen pasz. W końcu 2008 r. były one zbliżone do poziomu z ostatnich miesięcy 2007 r. Niska podaż trzody i wzrost jej cen zwiększa opłacalność produkcji. Cena mieszanki T2 w grudniu 2008 r. była o 13% niższa niż w czerwcu, ale nadal wyższa niż w połowie 2007 r. (o ok. 10%). Niekorzystnie kształtują się ceny skupu mleka do cen pasz dla bydła, ponieważ spadek cen mleka jest w ostatnich miesiącach szybszy niż mieszanki B2.

Spadek cen zbóż nie przełożył się na obniżki cen detalicznych produktów zbożowych. W grudniu zmniejszono ceny zbytu mąki,

które były w grudniu 2008 r. o 31% niższe niż w czerwcu. Prawie nie zmieniły się ceny pieczywa i kasz

W obecnym sezonie obserwuje się zmniejszenie przemiału zbóż i produkcji mąki pszennej w porównaniu z sezonem poprzednim. Wyższa jest natomiast produkcja mąki żytniej, pieczywa i makaronu. Niższa niż przed rokiem jest także produkcja pasz dla zwierząt.

Powoli zwiększa się eksport ziarna. Według wstępnych danych w październiku i listopadzie 2008 r. wyniósł on łącznie ponad 200 tys. ton, z czego większość stanowiła pszenica (do Niemiec, Norwegii i Egiptu) i kukurydza (do Niemiec i Szwecji). Do Niemiec, które pozostają najważniejszym odbiorcą polskiego ziarna, sprzedano także duże ilości żyta.

Dostawy ziarna do Polski pochodzą głównie z krajów UE. W trzecim kwartale 2008 r. import ziarna wyniósł ponad 700 tys. ton. Pszenicę sprowadzano z Niemiec, Czech, W. Brytanii, Węgier i Ukrainy. Z Ukrainy, a także Węgier i Argentyny pochodziła sprowadzana do Polski kukurydza. Jęczmień sprowadzano z krajów UE-15, UE-12 oraz z Mołdawii. W październiku import ziarna obniżył się do ok. 60 tys. ton i na tym poziomie utrzymał się w listopadzie.

Mąkę pszenną sprzedaje się głównie do Niemiec i Wielkiej Brytanii. Eksport pozostałych produktów pierwotnego przetwórstwa nadal pozostaje niewielki. Głównym sprowadzanym towarem pierwotnego przerobu był słód, pochodzący z Czech i Słowacji oraz w mniejszym stopniu z Niemiec i Litwy.

Głównym eksportowanym towarem wtórnego przerobu było pieczywo, sprzedawane do wielu krajów na wszystkich kontynentach. Najważniejszymi jego odbiorcami były jednak kraje UE (Niemcy, Czechy, Węgry, Wielka Brytania) oraz Rosja. Sprowadzane do Polski pieczywo pochodzi z krajów UE (Niemcy, Czechy, Słowacja, Włochy, Bułgaria) oraz z m.in. Turcji, Chorwacji i innych krajów europejskich. Gotowe pasze dla zwierząt domowych sprzedaje się głównie do krajów UE i na Ukrainę. W ostatnich miesiącach 2008 r. eksport pasz obniżył się w porównaniu z okresem wcześniejszym. Import pasz dla zwierząt hodowlanych pochodzi w większości z Niemiec oraz z pozostałych krajów UE.

Tab. 1. Ceny skupu i ceny targowiskowe zbóż (zł/tonę)

Okresy	Pszenica	Żyto	Kukurydza	Jęczmień	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Cena interwenc. według kursu NBP
	skup				targowiska				
2007 I-XII	706,8	602,1	659,3	641,1	760,1	660,6	711,6	659,2	X
2008 I-XII	664,3	549,2	.	.	828,2	694,1	774,2	702,9	X
2007 I-VI	623,5	600,5	595,9	576,5	727,2	636,8	695,7	647,0	X
2008 I-VI	877,5	727,7	.	.	912,3	763,8	855,2	767,2	X
2008 I	861,2	726,1	779,5	777,2	852,5	735,9	790,4	706,2	370,51
II	879,7	736,6	812,0	819,7	879,4	745,9	837,5	744,3	369,53
III	909,6	731,1	795,3	795,8	913,4	763,2	866,1	784,7	366,51
IV	921,6	736,5	797,9	814,0	946,7	771,8	885,4	802,8	358,46
V	864,6	719,0	761,0	769,8	938,1	782,9	881,3	786,6	356,12
VI	804,1	689,3	748,1	757,1	943,6	782,8	870,7	777,8	X
VII	689,7	556,3	745,7	640,3	933,9	771,7	866,6	782,8	X
VIII	573,6	479,5	705,9	648,2	837,4	690,0	778,5	707,1	X
IX	517,1	426,2	531,2	580,7	743,0	626,6	688,6	640,8	X
X	467,1	373,5	321,5	555,7	682,4	597,4	637,0	587,6	X
XI	460,0	362,0	320,1	525,3	641,1	539,3	598,4	557,7	378,66
XII	470,6	355,5	367,4	495,7	626,7	522,2	589,8	555,0	410,73
2009 I ^a	447,1	352,0	425,8	419,4	576,0	424,2	545,7	492,3	433,16

^a dane MRiRW za ostatni tydzień stycznia, ceny skupu dotyczą ziarna paszowego

Źródło: Dane GUS, MRiRW

Tab. 2. Skup zbóż (tys. ton)

Okresy ^a	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Pszennyto	Zboża podst.	Kukurydza
2007 I-XII	3005,5	409,7	495,8	228,3	4213,0	622,7
2008 I-XII	3081,3	459,2	470,6	234,6	4281,1	673,7
2007 I-VI	883,9	115,6	114,7	44,4	1166,7	168,1
2008 I-VI	1041,9	121,8	98,7	55,8	1328,5	287,1
2006/07	3724,6	419,9	429,8	218,0	4152,4	484,5 ^b
2007/08	3163,5	415,9	480,0	239,7	4374,8	723,9 ^b
2007 VII	328,6	41,8	97,3	29,6	499,3	22,3
VIII	613,0	98,2	143,3	59,8	944,6	15,9
IX	555,2	54,7	66,6	37,1	729,4	26,7
X	319,5	51,2	34,7	33,8	450,6	184,2
XI	177,0	28,3	23,8	15,8	249,8	148,3
XII	128,3	19,9	15,3	7,8	172,6	57,2
2008 I	255,1	24,9	20,1	12,5	314,8	67,6
II	245,4	30,8	24,1	13,1	316,0	56,8
III	160,4	20,0	14,0	9,0	205,0	43,7
IV	159,7	21,4	17,3	8,1	207,4	48,6
V	126,0	15,1	10,9	9,1	162,9	39,0
VI	95,4	9,5	12,6	3,9	122,3	31,4
VII	193,2	42,9	70,6	22,4	329,6	24,8
VIII	751,2	151,4	186,8	76,5	1181,0	12,0
IX	403,3	65,9	59,9	35,6	571,4	10,4
X	250,0	28,2	22,6	13,1	315,4	109,4
XI	213,9	22,5	15,3	13,0	265,3	148,5
XII	227,7	26,4	16,5	18,3	289,8	81,6

^a tabela opracowana na podstawie danych miesięcznych, ^b od października do września

Źródło: Dane GUS.

Tab. 3. Przemysłowa produkcja niektórych wyrobów zbożowych (tys. ton)^a

Okresy	Przemiał zbóż ogółem	Mąka pszenna	Mąka żytnia	Pieczywo świeże	Makarony	Mieszanki dla zwierząt
2007 I-XII	1885,6	1531,6	110,1	746,3	113,1	5966,8
2008 I-XII	.	1317	107	.	118	.
2006 ^b I-XII	3008,3	2542,8	241,4	1551,5	146,2	6341,2
2007 ^b I-XII	2746,2	2399,0	233,6	1523,0	155,3	7053,4
2007 I-VI	1001,2	808,9	56,4	365,4	54,6	2976,3
2008 I-VI	757,3	638,3	51,0	392,9	58,2	3232,1
2008 X	157,7	121,2	8,46	67,0	9,83	499,2
XI	151,1	124,9	8,79	62,5	9,46	483,6
XII	115,5	103,4	7,75	62,9	8,70	470,0
2008 I	141,5	120,3	9,49	64,7	9,60	554,0
II	123,2	101,3	8,27	66,6	9,92	495,7
III	124,1	105,1	9,17	64,7	9,92	524,0
IV	130,7	109,5	8,65	65,8	9,97	569,3
V	115,2	98,5	7,30	66,9	9,05	552,7
VI	122,8	103,5	8,15	65,2	9,76	536,3
VII	134,8	115,8	9,78	64,2	9,61	551,9
VIII	129,1	108,8	9,42	63,5	8,68	458,2
IX	143,9	114,0	9,15	63,5	10,13	468,9
X	149,0	116,0	9,85	67,5	11,18	508,6
XI	149,6	116,9	8,96	61,1	10,68	448,7
XII	.	108	8,8	.	9,8	.

^a firmy zatrudniające 50 i więcej pracowników, ^b firmy zatrudniające 10 więcej pracowników

Źródło: Dane GUS.

Tab. 4. Eksport i import ziarna zbóż (tys. ton)

Okresy	Eksport					Import				
	pszenica ^a	żyto	jęczmień	kukurydza	zboża razem ^b	pszenica ^a	żyto	jęczmień	kukurydza	zboża razem ^b
2007 I-XII	338,6	65,1	155,6	147,3	775,6	1204,9	168,8	314,0	619,6	2327,1
2008 I-VI	94,0	6,5	5,6	57,5	177,6	700,4	36,4	183,0	540,8	1497,3
2006/07	521,0	54,2	125,8	133,9	908,0	3084,3	170,8	346,2	755,7	4376,8
2007/08	422,9	65,6	146,7	170,9	883,5	1180,0	33,1	191,8	506,0	1941,4
2007 VII	37,55	1,25	29,64	6,53	76,3	29,72	3,34	18,77	23,91	76,2
VIII	80,32	14,84	57,67	16,92	180,5	31,67	0,51	11,66	9,89	54,0
IX	65,87	17,81	21,30	2,96	134,8	32,28	2,15	6,13	8,43	49,5
X	81,49	17,82	14,39	56,82	182,9	21,78	1,64	6,40	16,46	46,5
XI	45,19	3,92	13,36	16,71	85,3	12,15	2,99	3,63	4,97	23,9
XII	22,38	3,64	4,78	13,41	50,2	18,85	0,03	8,02	7,77	34,9
2008 I	15,02	2,66	2,33	6,33	29,1	25,74	0,19	4,02	12,29	42,4
II	17,00	3,20	2,41	9,05	40,4	24,54	1,94	6,29	26,39	60,2
III	28,06	0,81	0,75	10,89	42,4	23,90	4,39	16,51	59,21	108,4
IV	34,57	0,41	0,00	23,95	60,4	111,85	5,29	58,94	99,25	284,6
V	0,90	0,00	0,00	6,98	8,4	168,57	9,29	42,86	139,76	370,8
VI	0,03	0,17	0,23	6,42	7,3	209,87	13,84	37,56	143,83	414,6
VII	0,57	0,05	8,99	13,23	23,6	212,37	10,78	54,20	98,36	381,2
VIII	13,53	4,80	4,42	2,86	30,2	132,56	3,42	24,78	83,44	249,4
IX	59,76	16,48	2,62	1,66	91,7	92,88	1,42	15,81	24,58	136,2
X	43,04	39,32	2,99	27,07	114,5	32,80	0,18	3,88	27,21	65,7
XI	61,87	5,08	0,99	20,28	93,9	27,77	0,12	5,77	32,10	66,1

^a razem z pszenicą durum, ^b razem z owsem, pszenżytem, gryką i prosem

Źródło: Dane CIHZ, CAAC i MF, za 2008 r. dane wstępne.

Tab. 5. Eksport i import produktów pierwotnego przetwórstwa zbóż (tys. ton)

Okresy	Eksport					Import				
	mąka pszenna	pozostałe mąki	kasze grysyki granulki	ziarno obrobione inaczej	ślód	mąka pszenna	pozostałe mąki	kasze grysyki granulki	ziarno obrobione inaczej	ślód
2007 I-XII	8,89	3,01	7,40	8,92	18,97	39,77	16,73	41,44	41,91	242,8
2008 I-VI	12,26	2,72	4,05	4,27	15,10	17,65	9,03	13,39	16,05	135,9
2006/07	6,11	1,56	4,43	4,74	13,65	40,89	17,29	38,91	38,61	228,2
2007/08	18,02	4,75	9,16	8,93	23,36	36,01	13,69	29,35	31,36	253,9
2007 VII	0,55	0,19	0,77	0,43	2,20	3,13	1,13	3,41	2,32	28,11
VIII	0,55	0,44	0,92	0,75	0,44	3,34	1,20	3,69	3,94	24,53
IX	0,72	0,17	0,84	0,51	0,91	3,33	1,47	2,78	2,09	19,00
X	1,17	0,22	1,31	0,94	1,26	3,75	1,56	3,36	4,29	17,51
XI	1,50	0,40	0,67	1,11	2,78	3,72	1,47	2,47	3,81	14,85
XII	1,28	0,60	0,60	0,92	0,98	2,24	0,68	1,67	1,31	14,18
2008 I	1,91	0,46	0,94	1,07	1,63	3,03	1,81	2,10	3,37	19,76
II	1,83	0,65	0,88	0,54	1,99	2,94	1,67	2,18	4,60	19,37
III	2,46	0,68	0,78	1,14	2,95	2,74	1,25	1,94	2,52	18,78
IV	2,01	0,32	0,55	0,74	4,18	2,94	1,55	1,99	1,81	25,67
V	2,01	0,36	0,48	0,35	2,25	2,88	1,25	2,77	1,14	23,44
VI	2,09	0,26	0,47	0,44	2,35	3,33	1,52	2,63	3,35	29,40
VII	2,20	0,29	0,51	0,52	2,21	3,16	1,31	2,66	1,72	29,29
VIII	1,75	0,49	0,54	0,41	2,38	4,13	0,93	1,96	1,07	22,37
IX	2,19	0,85	0,49	0,55	3,09	3,25	1,49	2,26	1,12	20,09
X	3,05	0,39	0,54	0,77	2,09	3,02	1,18	2,44	3,92	16,74
XI	2,50	0,23	0,43	0,31	1,28	1,29	0,36	1,50	1,65	13,67

Źródło: Dane CIHZ, CAAC i MF, za 2008 r. dane wstępne.

Tab. 6. Eksport i import pasz i produktów wtórnego przetwórstwa zbóż (tys. ton)

Okresy	Eksport					Import				
	ciasto makaron.	wyroby spożywcze ^a	chleb, pieczywo cukiernicze	pasze dla zwierząt hodowl.	pasze dla zwierząt domowych	ciasto makaron.	wyroby spożywcze ^a	chleb, pieczywo cukiernicze	pasze dla zwierząt hodowl.	pasze dla zwierząt domowych
2007 I-XII	8,24	52,02	212,4	111,8	95,2	52,94	12,23	79,99	271,8	87,2
2008 I-VI	4,53	31,67	103,3	49,35	47,19	23,11	6,34	34,98	110,9	47,3
2006/07	7,41	43,86	202,2	116,5	93,5	48,15	11,25	75,95	226,5	80,6
2007/08	8,06	59,24	209,7	104,8	90,5	49,07	12,53	71,54	256,0	92,3
2007 VII	0,43	3,51	17,09	9,41	7,65	4,55	1,27	7,07	43,90	6,88
VIII	0,49	4,46	19,14	9,97	8,28	3,80	0,88	7,24	23,96	7,77
IX	0,58	4,90	18,35	10,15	8,15	4,26	1,17	7,52	20,30	6,95
X	0,97	5,44	20,02	10,72	8,83	4,43	0,97	6,74	22,85	8,97
XI	0,72	4,56	19,37	8,58	8,80	4,52	1,23	7,75	21,72	8,42
XII	0,59	4,97	14,60	7,18	7,64	4,92	0,75	5,35	20,87	6,98
2008 I	0,56	4,50	14,59	5,86	10,08	3,84	0,60	6,09	21,91	9,85
II	0,79	5,89	17,34	9,96	9,07	4,10	1,19	6,41	21,54	8,44
III	0,68	5,65	17,63	7,62	8,01	4,78	0,93	5,40	20,46	6,95
IV	1,08	5,78	19,86	8,00	8,64	4,24	1,02	6,38	20,46	8,28
V	0,63	5,15	17,43	9,37	5,90	3,62	1,31	5,70	17,53	7,57
VI	0,82	5,18	17,89	9,07	5,50	3,43	1,35	6,37	17,32	7,59
VII	0,90	5,37	17,17	9,52	6,49	4,23	1,43	6,42	21,19	7,87
VIII	0,80	3,84	17,03	9,06	5,67	3,48	0,98	6,37	18,58	7,13
IX	1,03	4,21	19,53	9,12	6,99	5,27	1,27	8,93	21,07	9,33
X	1,24	5,80	20,99	9,93	6,11	4,53	0,89	9,07	18,29	10,50
XI	0,49	4,37	14,68	9,07	3,11	4,00	1,03	7,26	8,64	7,36

^a uzyskane przez sypczanie lub prażenie ziarna zbóż

Źródło: Dane CIHZ, CAAC i MF, za 2008 r. dane wstępne.

Tab. 7. Ceny producenta i ceny detaliczne wybranych produktów zbożowych (zł/kg)

Okresy	Mąka poznańska		Kasza jęczmienna		Chleb mieszany		Chleb razowy	
	cena producenta	cena detaliczna	cena producenta	cena detaliczna	cena producenta	cena detaliczna	cena producenta	cena detaliczna
2007 I-XII	1,08	1,73	1,31	2,66	2,68	3,16	3,55	4,08
2008 I-XII	1,14	2,05	1,55	3,48	3,12	3,62	4,02	4,67
2007 I-VI	0,98	1,66	1,21	2,52	2,58	3,00	3,42	3,91
2008 I-VI	1,27	2,03	1,57	3,34	3,05	3,56	3,99	4,59
2007 VII	0,91	1,67	1,23	2,60	2,60	3,04	3,44	3,95
VIII	1,07	1,67	1,30	2,62	2,65	3,06	3,51	3,95
IX	1,30	1,76	1,46	2,70	2,79	3,30	3,73	4,27
X	1,28	1,88	1,50	2,82	2,88	3,42	3,82	4,40
XI	1,24	1,92	1,51	2,96	2,92	3,46	3,84	4,44
XII	1,22	1,96	1,52	3,02	2,91	3,48	3,87	4,48
2008 I	1,25	1,97	1,56	3,12	2,95	3,50	3,95	4,50
II	1,26	2,00	1,59	3,24	3,01	3,52	3,98	4,51
III	1,27	2,03	1,59	3,36	3,03	3,52	3,98	4,55
IV	1,29	2,05	1,55	3,38	3,05	3,54	3,98	4,61
V	1,28	2,06	1,57	3,46	3,11	3,58	4,00	4,66
VI	1,25	2,07	1,56	3,50	3,15	3,64	4,02	4,69
VII	1,21	2,08	1,55	3,54	3,18	3,66	4,04	4,72
VIII	1,12	2,09	1,57	3,58	3,20	3,68	4,07	4,74
IX	1,04	2,09	1,56	3,62	3,20	3,70	4,06	4,76
X	0,95	2,08	1,56	3,60	3,20	3,70	4,08	4,75
XI	0,88	2,04	1,49	3,60	3,20	3,70	4,07	4,77
XII	0,86	2,01	1,49	3,64	3,20	3,70	4,06	4,77

Źródło: Dane GUS.

Tab. 8. Ceny detaliczne mieszanek i koncentratów (zł/tonę)

Okresy	Mieszanka „B” sypka dla bydła dorosłego	Mieszanka „L” sypka dla loch	Mieszanka „P” sypka dla prosiąt	Mieszanka „T2” sypka dla tuczników	Mieszanka „DKA – Starter” sypka dla kurcząt	Mieszanka „DJ- 1” sypka dla kur niosek	Koncentrat „Provit” sypki dla tuczników
2007 I-XII	1022,1	1145,7	1725,8	962,2	1298,3	1171,8	1635,2
2008 I-XII	1190,0	1313,7	1900,4	1119,6	1521,4	1478,3	1812,3
2007 I-VI	977,3	1099,2	1664,9	916,4	1261,4	1117,8	1610,0
2008 I-VI	1199,7	1322,9	1908,6	1138,4	1505,9	1361,5	1802,5
2007 VII	991,0	1110,1	1705,5	937,1	1251,8	1141,8	1609,9
VIII	1009,6	1119,8	1710,2	944,5	1259,1	1149,0	1612,3
IX	1079,1	1204,4	1780,7	1010,7	1340,1	1220,6	1644,5
X	1099,8	1230,7	1827,6	1042,7	1379,9	1263,3	1678,4
XI	1114,5	1243,2	1851,2	1057,1	1389,1	1288,7	1710,1
XII	1107,7	1245,7	1845,0	1055,5	1390,9	1291,3	1707,9
2008 I	1112,2	1260,8	1846,8	1075,0	1398,2	1300,9	1722,5
II	1157,9	1292,9	1881,0	1105,5	1452,1	1330,5	1767,2
III	1195,7	1315,6	1909,3	1135,0	1500,1	1353,4	1806,1
IV	1230,1	1339,8	1929,7	1161,9	1547,3	1379,4	1833,9
V	1248,6	1350,5	1942,4	1175,6	1568,6	1397,1	1840,2
VI	1253,9	1377,8	1942,3	1177,3	1569,0	1407,6	1845,0
VII	1254,0	1374,5	1947,4	1174,7	1569,8	1414,7	1848,5
VIII	1242,8	1360,9	1939,6	1161,9	1570,0	1401,2	1843,6
IX	1194,9	1320,5	1909,6	1115,0	1556,2	1375,0	1835,3
X	1151,4	1282,0	1871,0	1081,3	1529,0	1343,1	1815,9
XI	1123,8	1251,8	1850,2	1043,8	1503,3	1309,1	1798,7
XII	1114,8	1237,6	1835,9	1028,6	1493,3	1275,4	1790,4

Źródło: Dane GUS.

Tab. 9. Relacje cen pasz przemysłowych do cen zbóż i cen skupu żywca i mleka^a

Miesiące	Mieszanka „T2” / ceny targ. żyta	Mieszanka „DKA – Starter” / ceny targ. pszenicy	Koncentrat „Provit” / ceny targ. żyta	Ceny skupu mleka / mieszanka „B”	Ceny skupu trzody / koncentrat „Provit”	Ceny skupu trzody / mieszanka „T2”	Ceny skupu drobiu / mieszanka „DKA – Starter”
2007 I	1,472	1,751	2,727	0,989	1,983	3,673	2,486
II	1,366	1,695	2,468	0,976	2,028	3,663	2,639
III	1,412	1,716	2,490	1,006	2,032	3,584	2,696
IV	1,493	1,752	2,520	1,001	2,048	3,456	2,545
V	1,430	1,744	2,464	1,017	2,000	3,446	2,630
VI	1,465	1,751	2,521	1,027	2,181	3,753	2,803
VII	1,541	1,789	2,647	1,028	2,454	4,215	3,028
VIII	1,506	1,750	2,571	1,049	2,524	4,309	3,042
IX	1,426	1,638	2,321	1,062	2,469	4,017	2,836
X	1,427	1,629	2,297	1,105	2,139	3,443	2,725
XI	1,472	1,655	2,381	1,164	1,912	3,093	2,635
XII	1,479	1,666	2,393	1,193	1,967	3,183	2,373
2008 I	1,461	1,640	2,341	1,120	2,026	3,247	2,296
II	1,482	1,651	2,369	1,041	1,850	2,958	2,321
III	1,487	1,642	2,366	0,975	2,004	3,189	2,287
IV	1,505	1,634	2,376	0,902	1,979	3,124	2,197
V	1,502	1,672	2,350	0,841	2,185	3,420	2,250
VI	1,504	1,663	2,357	0,812	2,336	3,661	2,326
VII	1,522	1,681	2,395	0,778	2,413	3,797	2,408
VIII	1,684	1,875	2,672	0,763	2,446	3,882	2,395
IX	1,779	2,094	2,929	0,781	2,528	4,161	2,345
X	1,810	2,241	3,040	0,789	2,379	3,995	2,309
XI	1,935	2,345	3,335	0,803	2,379	4,100	2,195
XII	1,970	2,383	3,429	0,798	2,513	4,375	2,109

^a relacje cen wyrażonych w zł/l dla mleka i zł/kg dla pozostałych towarów

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS.

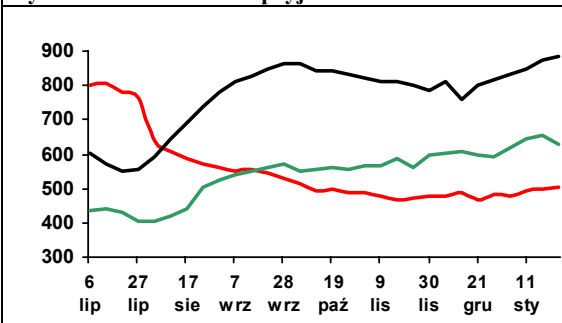
Tab. 10. Ceny zbóż za granicą (EUR/tonę)

Miesiące	Pszenica konsumpcyjna Niemcy	Pszenica konsumpcyjna Czechy	Żyto konsumpcyjne Niemcy	Jęczmień paszowy Niemcy	Jęczmień paszowy Czechy	Kukurydza paszowa Słowacja	Kukurydza paszowa Czechy
2007 VII	194,75	148	172,88	159,86	131	139	140
VIII	211	180	194	183	149	142	152
IX	253	188	250	219	158	166	163
X	255	214	250	230	206	235	214
XI	239	224	238	223	199	220	212
XII	254	225	240	237	202	220	211
2008 I	258	229	251	238	198	223	211
II	263	239	245	233	256	223	223
III	250	242	220	232	234	214	222
IV	229	250	.	201	244	209	223
V	217	237	.	192	219	221	215
VI	204	238	189	173	206	206	208
VII	202	235	177	171	171	185	209
VIII	178	186	154	157	146	181	183
IX	161	163	142	138	129	173	141
X	149	149	133	125	117	97	119
XI	140	144	.	115	115	86	122

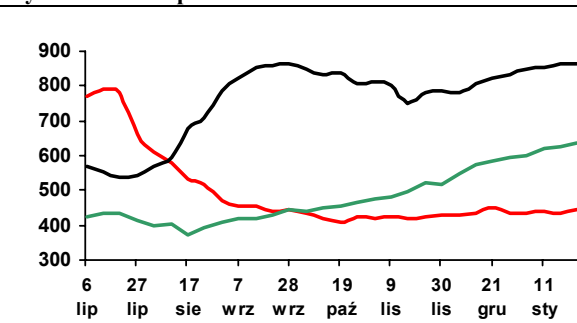
Źródło: ZMP, biuletyn Ministerstwa Rolnictwa.

Tygodniowe notowania cen wybranych zbóż i produktów zbożowych (zł/tonę)

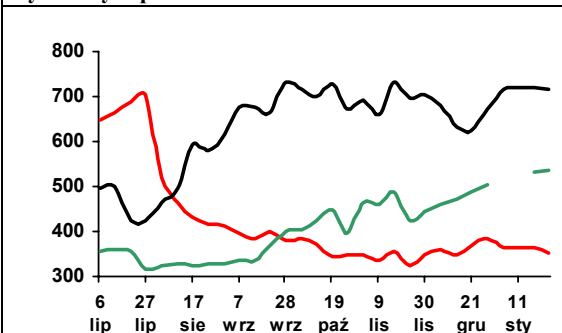
Rys. 1. Pszenica konsumpcyjna

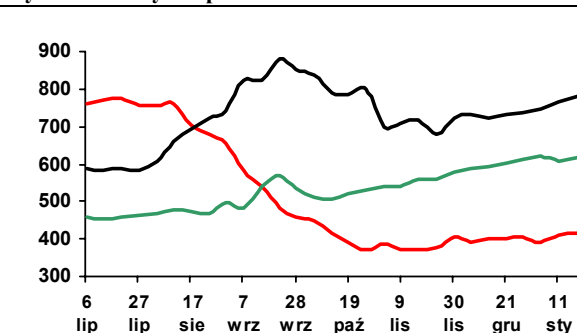
Rys. 2. Pszenica paszowa

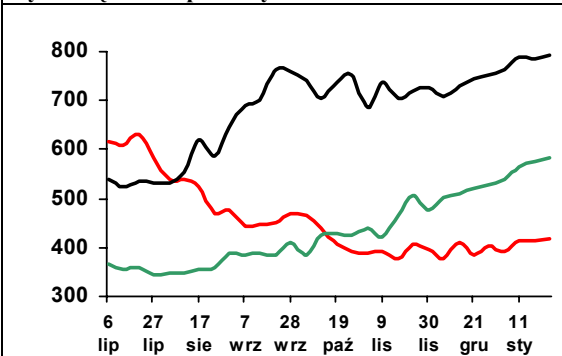
Rys. 3. Żyto paszowe

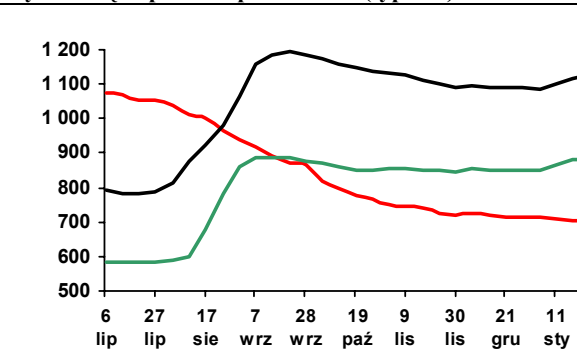
Rys. 4. Kukurydza paszowa

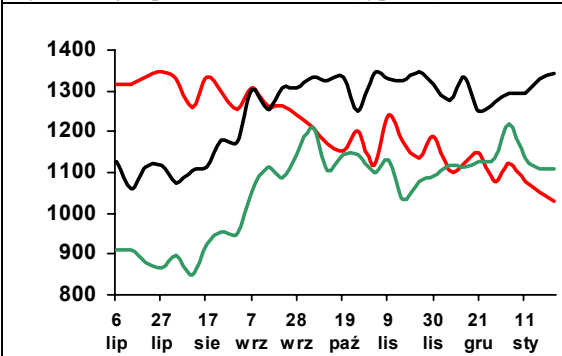
Rys. 5. Jęczmień paszowy

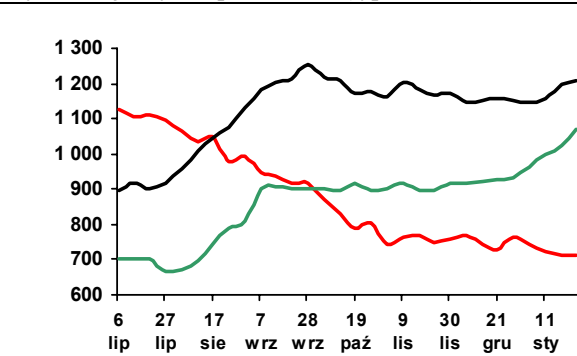
Rys. 6. Mąka pszenna piekarnicza (typ 750)

Rys. 7. Mąka pszenna detaliczna (typ 500)

Rys. 8. Mąka żytnia piekarnicza (typ 500/580)

Legenda:

2008/09

2007/08

2006/07

Źródło: Biuletyn „Rynek zbóż” 2006-09; ZSRIR, MRiRW.

Rynek cukru

Piotr Szajner

W sezonie 2008/2009 kwota produkcji cukru wynosi 1405 tys. ton, wobec 1533 tys. ton w sezonie poprzednim, w wyniku reformy systemu regulacji rynku cukru w UE, której jednym z celów jest zmniejszenie produkcji o 5-6 mln ton w skali całej Unii.

W 2008 r. powierzchnia uprawy buraków cukrowych wyniosła ok. 175 tys. ha i była o 25% mniejsza niż przed rokiem. Plony osiągnęły poziom ok. 50 t/ha, a zbiory wyniosły 8,9 mln ton. Produkcja cukru oszacowano na ok. 1,33 mln ton, tj. o ok. 5% poniżej kwoty produkcyjnej.

Minimalna cena skupu buraków cukrowych w sezonie 2008/2009 wynosi 27,83 EUR/tonę i jest o 6,7% niższa w porównaniu z sezonem 2007/2008, przy kursie przeliczeniowym używanym do przeliczania cen skupu (3,3747 zł). W okresie kampanii za buraki płacono średnio 96,8 zł/tonę. Przewiduje się, że średnia cena skupu po rozliczeniu całego sezonu 2008/2009 r. wyniesie ok. 97 zł/tonę i będzie o ok. 11% niższa niż w sezonie poprzednim. Spadek cen będzie częściowo rekompensowany w formie płatności cukrowych, które wyniosą 39,45 zł/tonę i będą o 5,8% wyższe niż przed rokiem.

Krajowe zużycie cukru wynosi ok. 1620 tys. ton. Maleje konsumpcja w gospodarstwach domowych, a wzrasta zużycie we wtórnym przetwórstwie żywności. W pierwszym półroczu 2008 r. konsumpcja cukru na osobę w gospodarstwach domowych zmniejszyła się o 1,6%. Na tej podstawie ocenia się, że w skali całego roku może ono zmniejszyć się do ok. 16,8 kg/osobę. Przed integracją z UE indywidualne spożycie cukru wynosiło ok. 20 kg/mieszkańca. Rosnące zużycie cukru w przemyśle spożywczym potwierdza duża produkcja artykułów spożywczych zawierających cukier, w tym cukierków, przetworów owocowych i słodzonych napojów. W 2008 r. możliwy jest także wzrost zużycia cukru w przemyśle chemicznym.

W grudniu 2008 r. ceny zbytu cukru workowanego i paczkowanego obniżyły się o 1-1,5%. Ceny zbytu były także nieznacznie niższe (1-2%) w porównaniu z analogicznym okresem 2007 r. W 2009 r. możliwy jest wzrost cen cukru, a zdecyduje o tym mała podaż z produkcji krajowej oraz osłabienie kursu złotego względem waluty unijnej. Cena referencyjna przeliczona na walutę krajową w styczniu br. wyniosła 2,28 zł/kg. Ceny detaliczne cukru także wykazywały niewielkie zmiany i w grudniu 2008 r. wyniosły średnio 2,74 zł/kg i były o 1% niższe niż przed miesiącem.

W okresie styczeń-listopad 2008 r. eksport cukru wyniósł 383 tys. ton, w tym 235 tys. ton do krajów UE. Ceny eksportowe uzyskiwane na rynku unijnym wynosiły 480-545 EUR/tonę i były niższe od ceny referencyjnej (631,9 EUR/tonę) obowiązującej w sezonie 2007/2008. W październiku i listopadzie ceny uzyskiwane w eksporcie (450-480 EUR/tonę) były niższe od ceny referencyjnej obowiązującej w sezonie 2008/2009 (541,5 zł/tonę). W eksporcie do krajów trzecich uzyskiwano ceny zbliżone do cen na rynku światowym (220-340 EUR/tonę). Przedmiotem eksportu były głównie nadwyżki produkcyjne z kampanii 2007/2008. Import cukru wyniósł w tym czasie ok. 117 tys. ton i był znacznie większy niż przed rokiem. W związku z przewidywaną niższą produkcją cukru w pierwszym półroczu 2009 r. prawdopodobny jest wzrost importu do 250 tys. ton.

W styczniu 2009 r. na rynku światowym ceny cukru białego obniżyły się do 300 USD/tonę. W transakcjach gotówkowych za cukier surowy na giełdzie w Nowym Jorku (kontrakt 11) płacono ok. 270 USD/tonę.

Tab. 1. Produkcja wybranych artykułów spożywczych zawierających cukier (tys. ton, mln hl)

Miesiące		Czekolada	Wyroby czekoladowane	Cukierki	Dżemy owocowe	Słodzone napoje bezalkoholowe
2007	X	17,5	13,6	4,7	4,7	2,0
	XI	15,8	11,7	4,4	3,9	2,5
	XII	10,2	9,1	3,3	3,3	2,3
2008	I	14,0	9,8	4,2	4,2	3,1
	II	13,4	8,6	4,3	7,1	2,2
	III	11,7	6,8	4,0	6,3	2,6
	IV	11,6	6,2	4,8	8,1	3,1
	V	8,5	5,6	4,6	6,4	3,3
	VI	8,4	5,4	5,3	9,7	3,5
	VII	8,5	5,8	4,2	4,9	3,1
	VIII	14,5	8,3	3,8	4,6	2,9
	IX	14,8	11,2	4,3	3,8	2,3
	X	16,7	11,9	4,4	3,0	2,2
	XI	14,3	10,5	4,0	3,1	2,4
I-XI 2007		143,5	94,4	47,0	46,5	29,0
I-XI 2008		136,5	90,0	47,9	61,0	30,8
I-XI 08 I-XI 07 *100%		95,1	95,4	102,0	131,4	106,1

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB, dane GUS z przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 50 pracowników.

Tab. 2. Ceny w handlu zagranicznym cukrem (EUR/tonę)

Miesiące		Eksport			Import		
		ogółem	UE-27	kraje trzecie	ogółem	UE-27	kraje trzecie
2007	X	351,39	491,66	220,13	624,47	657,32	526,23
	XI	303,70	505,25	214,01	588,59	615,72	558,76
	XII	336,34	534,68	216,01	569,64	576,61	555,38
2008	I	374,45	542,97	221,56	596,57	622,20	576,20
	II	359,49	522,68	229,89	549,50	544,03	554,73
	III	388,47	545,39	238,27	535,00	554,67	509,10
	IV	403,29	502,05	253,53	581,13	640,48	400,52
	V	365,00	490,91	233,40	585,64	632,08	450,57
	VI	372,76	512,02	232,52	501,53	662,30	484,29
	VII	385,15	488,32	235,55	539,56	561,62	374,50
	VIII	429,33	502,13	252,70	495,25	559,33	442,91
	IX	456,00	498,92	269,29	544,90	557,58	379,91
	X	465,65	482,67	344,80	607,30	622,78	443,49
	XI	431,94	447,43	348,98	571,20	575,80	448,92

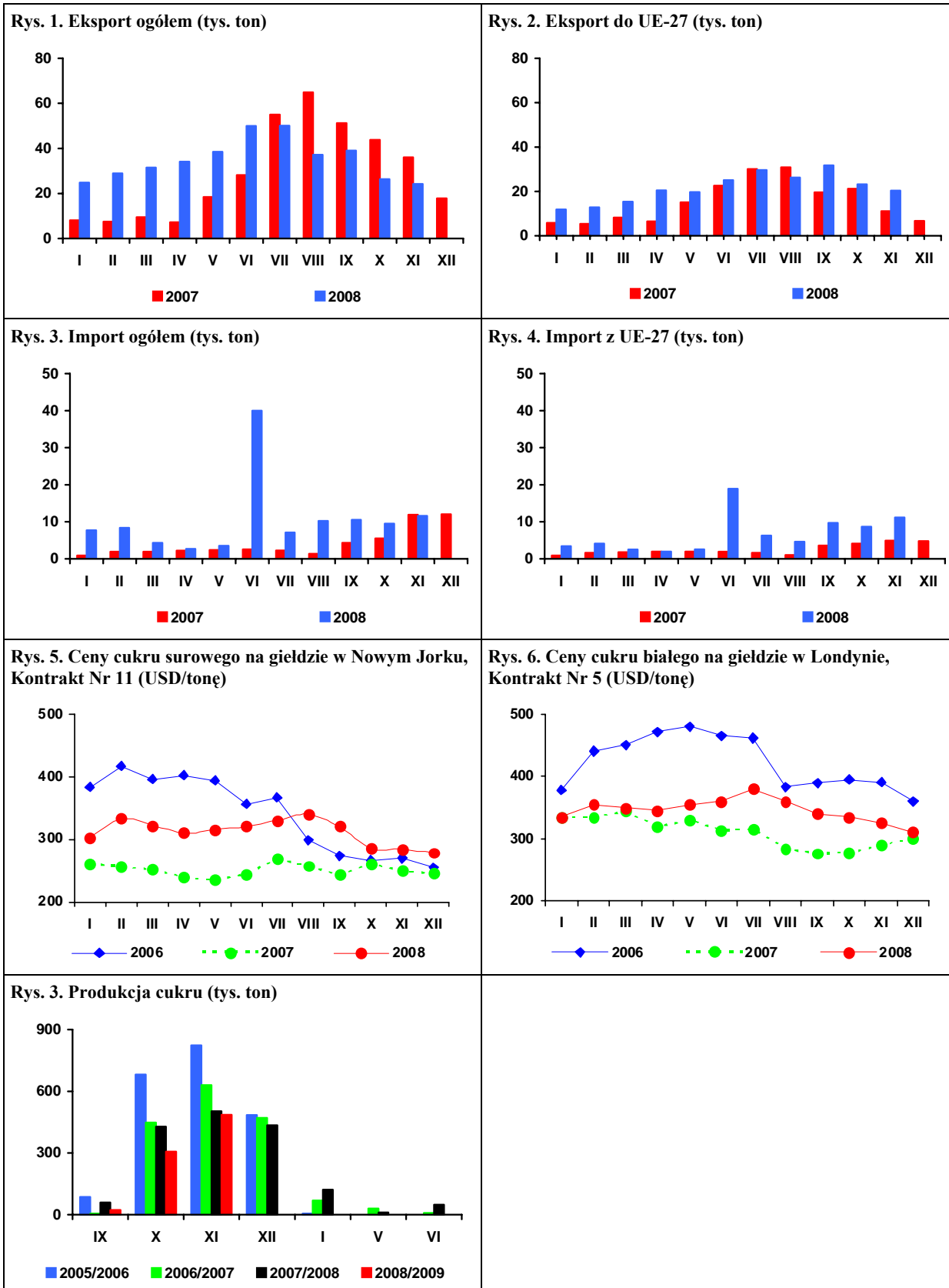
Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie wstępnych danych MF i CAAC (Centrum Analityczne Administracji Celnej).

Tab. 3. Ceny cukru w Polsce (zł/kg)

Miesiące		Ceny zbytu		Cena referencyjna ^a	Cena detaliczna
		workowany	paczkowany		
2007	X	2,45	2,50	2,34	2,93
	XI	2,45	2,55	2,31	2,94
	XII	2,40	2,51	2,28	2,94
2008	I	2,35	2,40	2,28	2,93
	II	2,28	2,26	2,26	2,90
	III	2,15	2,16	2,24	2,80
	IV	2,12	2,12	2,18	2,71
	V	2,10	2,16	2,15	2,69
	VI	2,09	2,13	2,13	2,62
	VII	2,03	2,05	2,06	2,57
	VIII	2,06	2,12	2,06	2,54
	IX	2,14	2,28	2,13	2,55
	X	2,28	2,41	1,94	2,67
	XI	2,39	2,49	2,01	2,75
	XII	2,38	2,46	2,28	2,74

^a cenę referencyjną 631,9 EUR/tonę przeliczono na polską walutę wg miesięcznych kursów NBP, bez VAT

Źródło: Dane GUS.

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB, dane MRiRW, MF, F.O Licht's „International Sugar and Sweetener Report”, GUS.

Rynek rzepaku

Ewa Rosiak

W grudniu na europejskim rynku nastąpiły dalsze spadki cen rzepaku i oleju rzepakowego. Wzrosła, aczkolwiek niewiele, tylko cena śruty rzepakowej. Za rzepak (368 USD/tonę – cif Hamburg) i olej rzepakowy (836 USD/tonę – fob ex-mill Holandia) płacono w transakcjach rzeczywistych odpowiednio o 10 i 16% mniej niż przed miesiącem i o 38 i 40% mniej niż przed rokiem. Cena śruty rzepakowej (168 EUR/tonę – fob ex-mill Hamburg) była o 8% większa niż przed miesiącem, lecz nadal była o 38% mniejsza niż przed rokiem.

W pierwszej połowie stycznia ceny rzepaku i oleju rzepakowego na rynku europejskim wahały się, podążając za zmianami ceny soi na rynku amerykańskim. Cena śruty rzepakowej nadal wolno wzrastała.

Na rynku krajowym w styczniu cena rzepaku (średnio 1215 zł/tonę) obniżyła się niewiele w porównaniu z miesiącem poprzednim (o 0,7%), a cena oleju rzepakowego rafinowanego (3348 zł/tonę) pozostała prawie bez zmian. Wzrosła natomiast cena śruty rzepakowej (o 11,3% do 439 zł/tonę). Rzekpak i olej rzepakowy rafinowany były odpowiednio o 12,0 i 5,6% droższe niż przed rokiem, natomiast śruta rzepakowa była o 21,4% tańsza.

W listopadzie krajowy przerób rzepaku był bardzo wysoki. Sektor olejarski (zakłady liczące co najmniej 50 osób stałej załogi) wyprodukował 64 tys. ton surowego oleju rzepakowego, tj. o 14,4% więcej niż przed miesiącem i o 13,6% więcej niż przed rokiem; natomiast w pierwszych jedenastu miesiącach ub. roku łącznie 530 tys. ton, tj. o 4,0% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Produkcja oleju rzepakowego rafinowanego (385 tys. ton) i margaryn (303 tys. ton) była odpowiednio o 4,9% i 6,1% mniejsza niż przed rokiem.

W listopadzie, w porównaniu z miesiącem poprzednim, zmalał eksport surowców i produktów oleistych (większy był tylko eksport śruty rzepakowej). Mniejszy niż przed miesiącem był też import nasion oleistych (w tym głównie rzepaku) i olejów roślinnych, zaś większy – śrut oleistych i margaryn.

W pierwszych jedenastu miesiącach ub. roku łącznie wywieziono: 217 tys. ton rzepaku (o 56% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku), 128 tys. ton oleju rzepakowego (o 45% mniej), 418 tys. ton śruty rzepakowej (o 18% więcej) i 73 tys. ton margaryn (o 25% więcej). Przywieziono: 1824 tys. ton śrut oleistych (o 6% mniej niż w pierwszych jedenastu miesiącach poprzedniego roku), 380 tys. ton olejów roślinnych (o 7% więcej), 384 tys. ton nasion oleistych (prawie trzykrotnie więcej), w tym 288 tys. ton rzepaku (ponad siedmiokrotnie więcej) i 44 tys. ton margaryn (o 62% więcej).

W grudniu, w porównaniu z miesiącem poprzednim, olej rzepakowy konfekcjonowany podrożał u producenta, zaś w detalu jego ceny zmalały. W skali całego ub. roku olej rzepakowy i pozostałe oleje roślinne podrożały bardziej u producenta niż w detalu.

W grudniu nastąpiło dalsze spowolnienie dynamiki wzrostu cen detalicznych tłuszczów roślinnych. W relacji do listopada margaryny potaniały, a wzrost cen olejów roślinnych był niewielki. W skali całego ub. r. ceny detaliczne tłuszczów roślinnych wzrosły bardzo znacząco (średnio o 14,7% w porównaniu z rokiem poprzednim). Przeciętny wzrost ich cen był prawie dwuipółkrotnie większy od wzrostu cen całej żywności łącznie z napojami bezalkoholowymi (6,1%), w tym od wzrostu cen tłuszczów zwierzęcych (6,1%). W minionym roku margaryny istotnie podrożały względem masła, zaś oleje roślinne względem „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” (słoniny, smalcu).

Tab. 1. Krajowy bilans olejów roślinnych (tony)

Okres	Produkcja oleju rzepakowego surowego ^a	Import olejów ogółem	Eksport olejów ogółem	Zużycie krajowe		Eksport / produkcja w %	Wskaźnik samowystarczalności ^b w %
				ogółem	na 1 mieszkańca		
2006 I-XII	600 369	429 465	197 914	831 920	21,82	33,0	72,2
2007 I-XII	633 054	381 522	262 760	751 816	19,72	41,5	84,2
2007 XI	56 440	41 993	20 095	78 338	2,05	35,6	72,0
XII	48 888	26 365	20 802	54 451	1,43	42,6	89,8
2008 I	52 715	36 625	14 157	75 183	2,0	26,9	70,1
II	53 726	38 006	13 219	78 513	2,1	24,6	68,4
III	45 134	38 411	8 810	74 735	2,0	19,5	60,4
IV	46 559	29 935	9 280	67 214	1,8	19,9	69,3
V	32 338	31 145	6 826	56 657	1,5	21,1	57,1
VI	22 764	30 617	9 870	43 511	1,1	43,4	52,3
VII	36 665	28 012	16 770	47 907	1,3	45,7	76,5
VIII	62 785	37 490	14 820	85 455	2,2	23,6	73,5
IX	56 733	37 364	17 830	76 267	2,0	31,4	74,4
X	56 061	44 107	17 861	82 307	2,2	31,9	68,1
XI	64 110	28 018	11 966	80 162	2,1	18,7	80,0
Zmiany w %							
XI 2008 / X 2008	14,4	-36,5	-33,0	-2,6	-2,6	x	x
XI 2008 / XI 2007	13,6	-33,3	-40,5	2,3	2,3	x	x
XI 2008 / XII 2007	31,1	6,3	-42,5	47,2	47,2	x	x

^a produkcja wg miesięcy dotyczy przedsiębiorstw zatrudniających 50 osób i więcej, ^b produkcja / zużycie krajowe

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

Tab. 2. Krajowy bilans oleju rzepakowego (tony)

Okres	Produkcja oleju rzepakowego surowego ^a	Import	Eksport	Zużycie krajowe		Eksport / produkcja w %	Wskaźnik samowystarczalności ^b w %
				ogółem	na 1 mieszkańca		
2006 I-XII	600 369	8 666	185 693	423 342	11,09	30,9	141,8
2007 I-XII	633 054	15 714	250 613	398 155	10,43	39,6	159,0
XI	56 440	2873	18 175	41 138	1,08	32,2	137,2
XII	48 888	1499	17 655	32 732	0,86	36,1	149,4
2008 I	52 715	1640	13 238	41 117	1,08	25,1	128,2
II	53 726	3113	12 516	44 323	1,16	23,3	121,2
III	45 134	3131	7 123	41 142	1,08	15,8	109,7
IV	46 559	4386	8 135	42 810	1,12	17,5	108,8
V	32 338	6405	5 347	33 396	0,88	16,5	96,8
VI	22 764	5781	9 198	19 347	0,51	40,4	117,7
VII	36 665	5070	15 855	25 880	0,68	43,2	141,7
VIII	62 785	5818	13 539	55 064	1,44	21,6	114,0
IX	56 733	5434	17 006	45 161	1,18	30,0	125,6
X	56 061	4719	15 816	44 964	1,18	28,2	124,7
XI	64 110	4795	10 610	58 295	1,53	16,5	110,0
Zmiany w %							
XI 2008 / X 2008	14,4	1,6	-32,9	29,6	29,6	x	x
XI 2008 / XI 2007	13,6	66,9	-41,6	41,7	41,7	x	x
XI 2008 / XII 2007	31,1	219,9	-39,9	78,1	78,1	x	x

^a produkcja wg miesięcy dotyczy przedsiębiorstw zatrudniających 50 osób i więcej, ^b produkcja / zużycie krajowe

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

Tab. 3. Krajowy bilans śrut oleistych (tony)

Okres	Produkcja śruty rzepakowej ^a	Import śrut ogółem	Eksport śrut ogółem	Zużycie krajowe	Eksport / produkcja w %	Wskaźnik samowystarczalności ^b w %
2006 I-XII	900 554	2 117 286	400 876	2 616 964	44,5	34,4
2007 I-XII	949 581	2 132 824	430 831	2 651 574	45,4	35,8
2007 XI	73 332	191 907	46 433	218 806	63,3	33,5
XII	79 073	172 665	50 053	201 685	63,3	39,2
2008 I	79 073	172 665	50 053	201 685	63,3	39,2
II	80 589	200 212	55 993	224 808	69,5	35,8
III	67 701	142 404	43 849	166 256	64,8	40,7
IV	69 839	134 169	42 538	161 470	60,9	43,3
V	48 507	192 551	18 289	222 769	37,7	21,8
VI	34 146	208 680	17 233	225 593	50,5	15,1
VII	54 998	135 310	16 757	173 551	30,5	31,7
VIII	94 178	170 704	38 952	225 930	41,4	41,7
IX	85 100	137 978	48 371	174 707	56,8	48,7
X	84 092	130 369	51 714	162 747	61,5	51,7
XI	96 165	199 367	67 444	228 088	70,1	42,2
Zmiany w %						
<u>XI 2008</u> X 2008	14,4	52,9	30,4	40,1	x	x
<u>XI 2008</u> XI 2007	13,6	19,9	22,0	16,6	x	x
<u>XI 2008</u> XII 2007	31,1	3,9	45,3	4,2	x	x

^a wyliczenia IERiGŻ-PIB, ^b produkcja / zużycie krajowe

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

Tab. 4. Krajowy bilans śrutu rzepakowej (tony)

Okres	Produkcja ^a	Import	Eksport	Zużycie krajowe	Eksport / produkcja w %	Wskaźnik samowystarczalności ^b w %
2006 I-XII	900 554	10 044	392 913	517 685	43,6	174,0
2007 I-XII	949 581	7 121	397 411	559 291	41,9	169,8
2007 XI	84 660	286	48 597	36 349	57,4	232,9
XII	73 332	549	42 965	30 916	58,6	237,2
2008 I	79 073	1 223	48 087	32 209	60,8	245,5
II	80 589	456	52 822	28 223	65,5	285,5
III	67 701	1 128	41 287	27 542	61,0	245,8
IV	69 839	1 223	39 939	31 123	57,2	224,4
V	48 507	962	14 318	35 151	29,5	138,0
VI	34 146	1 496	13 173	22 469	38,6	152,0
VII	54 998	513	12 880	42 631	23,4	129,0
VIII	94 178	474	36 555	58 097	38,8	162,1
IX	85 100	339	46 670	38 769	54,8	219,5
X	84 092	561	48 439	36 214	57,6	232,2
XI	96 165	373	63 722	32 816	66,3	293,0
Zmiany w %						
<u>XI 2008</u> X 2008	14,4	-33,5	31,6	-9,4	x	x
<u>XI 2008</u> XI 2007	13,6	30,4	31,1	-9,7	x	x
<u>XI 2008</u> XII 2007	31,1	-32,1	48,3	6,1	x	x

^a wyliczenia IERiGŻ-PIB, ^b produkcja / zużycie krajowe

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

Tab. 5. Krajowy bilans margaryny (tony)

Okres	Produkcja ^a	Import	Eksport	Zużycie krajowe		Eksport / produkcja w %	Wskaźnik samowystar- czalności ^b w %
				ogółem	na 1 mieszkańca		
2006 I-XII	345 455	25 078	39 941	330 592	8,66	11,6	104,5
2007 I-XII	345 054	31 939	62 803	314 190	8,23	18,2	109,8
2007 XI	32 628	3 279	8 213	27 694	0,73	25,2	117,8
XII	22 746	4 866	4 640	22 972	0,60	20,4	99,0
2008 I	27 706	5 849	5 908	27 647	0,73	21,3	100,2
II	28 111	4 519	5 697	26 933	0,71	20,3	104,4
III	24 567	4 085	4 832	23 820	0,62	19,7	103,1
IV	25 505	3 833	5 906	23 432	0,61	23,2	108,8
V	25 184	2 848	5 401	22 631	0,59	21,4	111,3
VI	28 586	3 704	6 601	25 689	0,67	23,1	111,3
VII	23 541	2 889	8 902	17 528	0,46	37,8	134,3
VIII	26 990	2 907	6 361	23 536	0,62	23,6	114,7
IX	29 378	3 967	10 661	22 684	0,59	36,3	129,5
X	30 332	3 201	10 376	23 157	0,61	34,2	131,0
XI	32 764	6 083	2 103	36 744	0,96	6,4	89,2
Zmiany w %							
<u>XI 2008</u> X 2008	8,0	90,0	-79,7	58,7	58,7	x	x
<u>XI 2008</u> XI 2007	0,4	85,5	-74,4	32,7	32,7	x	x
<u>XI 2008</u> XII 2007	44,0	25,0	-54,7	60,0	60,0	x	x

^a produkcja wg miesięcy dotyczy przedsiębiorstw zatrudniających 50 osób i więcej, ^b produkcja / zużycie krajowe

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

Tab. 6. Ceny skupu (zł/tonę)

Okres	Rzepak ^a	Pszenica	Relacja cen
2007 I-XII	956,6	699,6	1,37
2008 I-XII	1255,0 ^b	652,1	1,92
2007 XII	1081,4	803,8	1,35
2008 I	1085,0	861,2	1,26
II	1144,0	879,7	1,30
III	1188,0	909,6	1,31
IV	1370,0	921,6	1,49
V	1567,0	844,6	1,86
VI	1548,0	804,1	1,93
VII	1273,8	689,7	1,85
VIII	1248,3	573,6	2,18
IX	1250,4	517,1	2,42
X	1215,0	467,1	2,60
XI	1210,0	460,0	2,63
XII	1223,0	470,6	2,60
Zmiany w %			
<u>XII 2008</u> XI 2008	1,1	2,3	x
<u>XII 2008</u> XII 2007	13,1	-41,5	x
<u>I-XII 2008</u> I-XII 2007	31,2	-6,8	x

^a ceny roczne oraz za VII, VIII i IX – dane GUS, pozostałe miesięczne – dane MRiRW, ^b szacunek własny.

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i MRiRW.

Tab. 7. Ceny olejów roślinnych konfekcjonowanych (zł/litr)

Okres	Ceny zbytu			Ceny detaliczne		
	olej rzepakowy	olej sojowy	olej słonecznikowy	olej rzepakowy	olej sojowy	olej słonecznikowy
2007 I-XII	3,63	3,64	4,29	4,91	5,35	5,53
2008 I-XII	4,54	4,62	5,80	5,98	6,48	7,00
2007 XII	3,94	x	5,02	5,30	5,66	5,95
2008 I	4,01	x	5,54	5,44	5,78	6,03
II	4,13	4,04	5,51	5,54	5,93	6,11
III	4,65	4,52	5,58	5,77	6,07	6,27
IV	4,63	4,87	5,74	5,96	6,24	6,48
V	4,63	5,04	5,97	6,03	6,42	6,93
VI	4,68	x	5,97	6,10	6,55	7,15
VII	4,71	x	5,55	6,16	6,62	7,29
VIII	4,62	x	5,86	6,20	6,69	7,38
IX	4,66	x	5,83	6,17	6,77	7,53
X	4,58	x	5,95	6,14	6,83	7,59
XI	4,51	x	5,98	6,16	6,87	7,61
XII	4,68	x	6,07	6,12	6,98	7,63
Zmiany w %						
<u>XII 2008</u> <u>XI 2008</u>	3,8	x	1,5	-0,6	1,6	0,3
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	18,8	x	20,9	15,5	23,3	28,2
<u>I-XII 2008</u> <u>I-XII 2007</u>	25,1	26,9	35,2	21,8	21,1	26,6

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

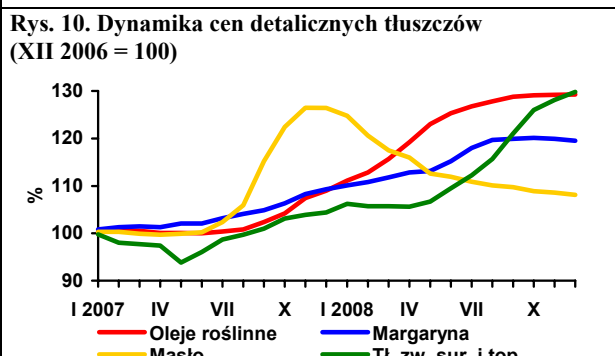
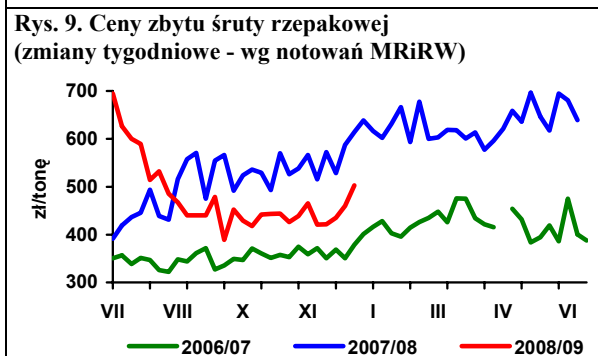
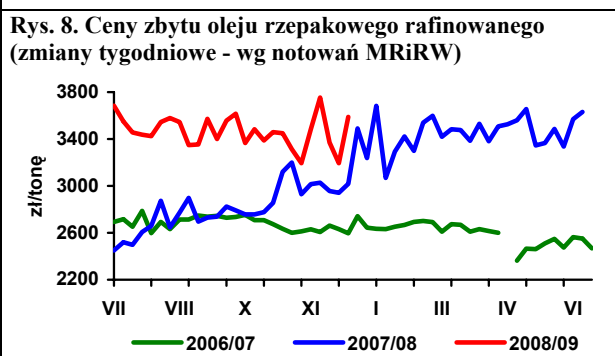
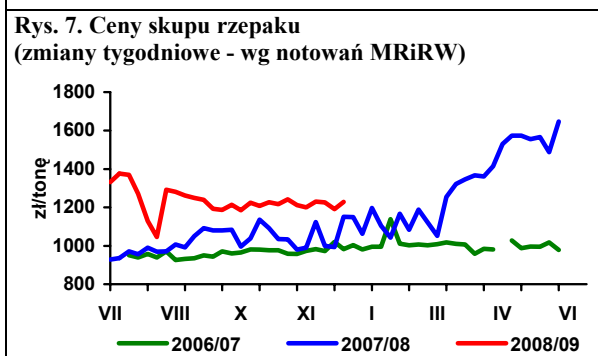
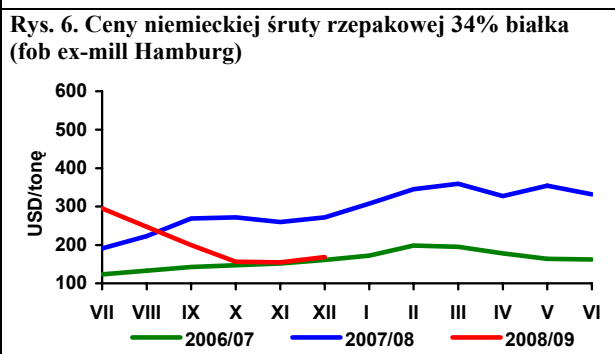
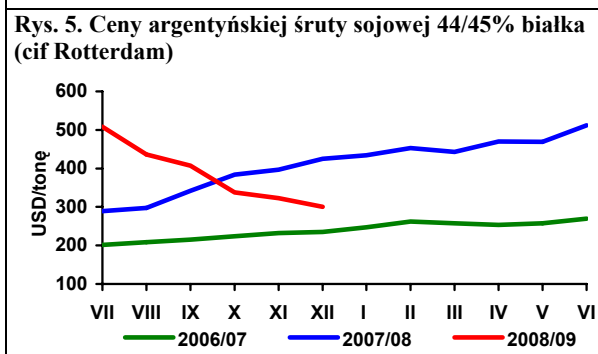
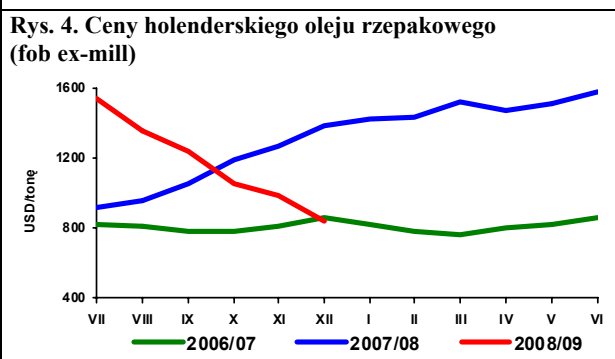
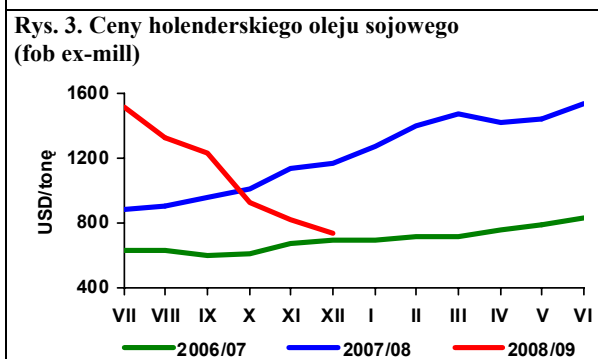
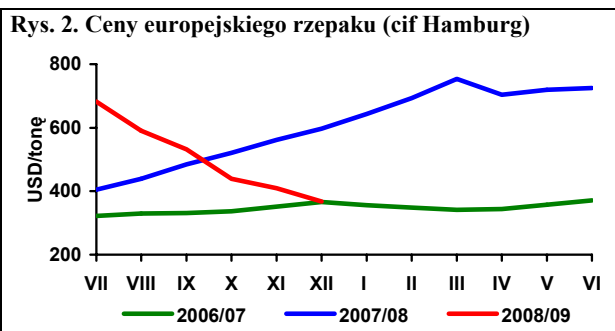
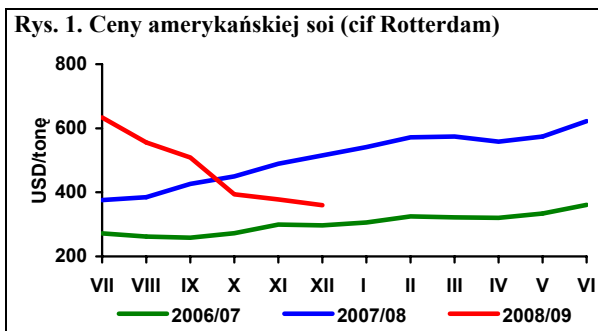
Tab. 8. Ceny tłuszczów roślinnych i zwierzęcych (zł/kg)

Okres	Ceny zbytu					Ceny detaliczne				
	margaryna Palma w op. 250 g	masło roślinne w op. 250 g	masmix za 1 kg	masło w op. 200 g ^a	smalec w op. 250 g	margaryna Palma w op. 250 g	masło roślinne w op. 500 g	masmix w op. 400 g	masło w op. 200 g ^b	smalec w op. 250 g
2007 I-XII	4,40	5,24	7,16	13,15	2,78	5,16	x	12,18	16,90	4,40
2008 I-XII	6,12	5,64	x	13,08	3,18	8,52	x	13,45	18,45	5,16
2007 XII	5,28	5,44	7,31	14,97	3,06	5,68	x	12,53	20,55	4,68
2008 I	5,32	x	x	14,10	3,14	7,36 ^c	x	12,73	20,35	4,72
II	5,76	5,40	x	13,71	3,17	7,52 ^c	x	12,80	19,70	4,72
III	5,92	5,64	x	13,59	3,17	7,76 ^c	x	12,80	19,30	4,80
IV	5,96	5,60	x	13,36	3,16	7,92 ^c	x	12,85	18,90	4,80
V	5,88	5,64	x	13,12	3,25	8,08	x	13,15	18,35	4,84
VI	6,24	5,64	x	13,05	3,69	8,40	x	13,50	18,25	4,88
VII	6,40	5,60	x	13,00	3,70	8,84	x	13,65	18,05	5,04
VIII	6,44	5,72	x	12,93	3,99	9,20	x	13,88	17,90	5,20
IX	6,60	5,68	x	12,86	4,45	9,28	x	13,98	17,85	5,48
X	6,52	5,76	x	12,62	4,49	9,32	x	13,98	17,70	5,72
XI	6,44	5,76	x	12,41	4,48	9,28	x	13,95	17,60	5,84
XII	x	5,76	x	12,25	4,48	9,12	x	14,05	17,50	5,92
Zmiany w %										
<u>XII 2008</u> <u>XI 2008</u>	x	0,0	x	-1,3	0,0	-1,7	x	0,7	-0,6	1,4
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	x	5,9	x	-18,2	46,4	60,6	x	12,2	-14,8	26,5
<u>I-XII 2008</u> <u>I-XII 2007</u>	39,1	7,6	x	-0,5	14,4	65,1	x	10,5	9,2	17,3

^a masło świeże i chłodnicze o zawartości tłuszczu nie przekraczającej 85% masy

^b masło świeże o zawartości tłuszczu 82,0-82,5% mas, ^c od I 2008 r. Margaryna do pieczenia, np. Kasia

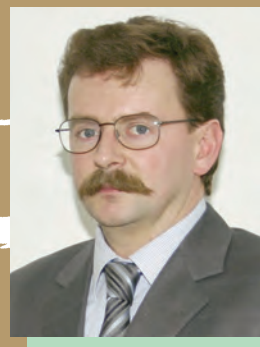
Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych Oil World, GUS i MRiRW.

Rynek ziemniaków

Wiesław Dzwonkowski

W 2008 r. w większości krajów UE zbiory ziemniaków nieco się obniżyły w porównaniu z rokiem poprzednim, ale ceny ziemniaków jadalnych na kluczowych rynkach europejskich, po wzroście w pierwszych miesiącach bieżącego sezonu, obecnie są niższe niż przed rokiem. W styczniu, w krajach mających decydujący wpływ na kształtowanie się cen na europejskim rynku ziemniaków (Niemcy, Francja, Holandia, Belgia) średnia cena producenta wynosiła 90-95 EUR/tonę, wobec ok. 110 EUR/tonę w analogicznym okresie poprzedniego sezonu. Natomiast o 15-20% droższe niż przed rokiem są ziemniaki do przetwórstwa na frytki i chipsy i inne przetwory. Przewiduje się, że w tej sytuacji w krajach UE w 2009 r. zostanie ograniczony areal uprawy ziemniaków z przeznaczeniem do bezpośredniej konsumpcji, by dostosować poziom produkcji do mniejszego popytu.

Spadek zbiorów ziemniaków w Polsce był głębszy niż w innych krajach UE (ponad 11%), a wzrost cen bardziej znaczący. W grudniu ceny targowiskowe były nieznacznie wyższe niż w dwóch poprzednich miesiącach i wyniosły 72,7 zł/tonę, a w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku były wyższe o ponad 30%. Ustabilizowały się ceny detaliczne i w grudniu wynosiły 0,98 zł/kg ziemniaków.

Mimo spadku podaży i wyższych cen skupu ziemniaków, zdecydowanie wolniej drożeją przetwory ziemniaczane, a obecny poziom ich cen, w zależności od asortymentu, jest o 2-7% wyższy aniżeli w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Na skutek wzrostu produkcji skrobi ziemniaczanej, jej ceny od początku bieżącej kampanii systematycznie spadają. Dotyczy to zarówno cen zbytu, jak i sprzedaży detalicznej. W końcu roku ceny zbytu skrobi ziemniaczanej wyniosły 1,73 zł/kg i były o 23% niższe w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego ro-

ku. Natomiast mąka ziemniaczana w sprzedaży detalicznej, w grudniu kosztowała 4,27 zł/kg i była o 7% tańsza niż przed rokiem.

Wysokie ceny nie sprzyjają eksportowi ziemniaków, który w pierwszych pięciu miesiącach bieżącego sezonu wyniósł 11,7 tys. ton, wobec 18,3 tys. ton w analogicznym okresie sezonu 2007/08. Ziemniaki są sprzedawane głównie na rynki krajów WNP (głównie Mołdawia, a w mniejszym stopniu Ukraina, Rosja i Białoruś), których udział w strukturze eksportu stanowił ok. 93%. Mimo braku refundacji eksportowych, dzięki niższym cenom i wyższej produkcji skrobi ziemniaczanej, rośnie jej eksport. W okresie jedenastu miesięcy 2008 r. eksport skrobi ziemniaczanej wyniósł prawie 32 tys. ton, wobec 22 tys. ton w analogicznym okresie 2007 r. Nieco mniej wzrosła sprzedaż na rynki zagraniczne syropów skrobiowych. Widać też poprawę w eksporcie pozostałych przetworów z ziemniaków. W ciągu pierwszych jedenastu miesięcy 2008 r. eksport frytek wyniósł 90,7 tys. ton, a chipsów 12,3 tys. ton, wobec 83,7 i 13,7 tys. ton rok wcześniej.

W okresie styczeń-listopad 2008 r. import frytek wyniósł 31,7 tys. ton, chipsów 3,9 tys. ton, a suszu z ziemniaków 1,6 tys. ton, podczas gdy w analogicznym okresie poprzedniego roku było to odpowiednio: 48,2; 4,8 i 2,8 tys. ton. Znaczący spadek odnotowano w imporcie skrobi nieprzetworzonych, z 57,7 do 40 tys. ton. Zmniejszył się też przywóz pozostałych produktów skrobiowych. W okresie pierwszych jedenastu miesięcy 2008 r. sprowadzono 87,8 tys. ton syropów skrobiowych oraz 61,9 tys. ton dekstryn i preparatów wykańczalniczych na bazie skrobi, wobec odpowiednio: 145,7 i 82,4 tys. ton w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Tab. 1. Skup ziemniaków i produkcja skrobi ziemniaczanej (tony)

Wyszczególnienie	Skup ziemniaków			Produkcja skrobi ziemniaczanej ^a		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
I	.	.	.	1 894	-	-
II	.	.	.	41	-	-
III	.	.	.	-	-	-
IV	39 100	34 600	51 800	-	-	-
V	32 400	28 400	42 400	-	-	-
VI	29 400	10 200	35 100	-	-	-
VII	21 900	22 800	32 700	-	-	-
VIII	36 700	69 100	49 100	-	2 363	-
IX	159 600	298 500	223 400	12 631	28 984	21 975
X	326 900	303 300	341 400	37 510	35 730	38 712
XI	133 700	129 300	203 600	17 714	14 131	27 609
XII	45 400	41 500	36 600	1 999	-	-
RAZEM	747 500 ^b	864 500 ^c	886 800 ^d	71 789	81 208	88 296

^a krochmal surowy nieodwodniony w przeliczeniu na 80% suchej masy, ^b okres VII -XII 2006,

^c okres VII-XII 2007, ^d okres VII-XI 2008

Źródło: Dane GUS.

Tab. 2. Eksport ziemniaków i ich przetworów (tony)

Miesiące	Ziemniaki			Produkty skrobiowe				Przetwory spożywcze		
	wczesne	sadzeniaki	pozostałe	skrobia ziemn.	skrobie pozostałe	syrop skrobiowy	dekstryny	frytki	chipsy	susze
2005 I-XII	1 643	858	22 848	63 657	72	44 662	9 530	90 180	17 978	8 912
2006 I-XII	758	1 409	10 643	45 783	86	53 402	8 452	101 914	18 686	8 430
2007 I-XII	1 522	1 651	20 097	25 523	151	46 386	11 390	90 153	14 190	5 429
VIII	25	-	2 421	948	9	3 511	1 119	7 814	1 033	299
2007 IX	39	-	7 399	3 864	17	4 805	860	7 689	1 151	384
X	38	1	4 871	3 432	9	4 869	1 138	8 824	929	522
XI	44	7	2 231	3 877	4	4 092	1 019	7 558	1 117	499
XII	76	252	981	3 353	16	3 426	785	6 399	920	530
2008 I	48	367	1 745	2 435	317	8 719	600	8 004	916	448
II	269	465	2 557	3 611	17	3 791	714	7 418	1 140	644
III	314	260	3 173	3 215	7	4 732	593	7 433	1 158	680
IV	265	969	5 592	2 675	5	4 601	449	8 348	1 040	733
V	1 463	402	4 155	3 223	7	4 209	599	7 307	1 622	638
VI	352	0	1 157	2 919	14	3 294	711	8 435	1 460	450
VII	7	0	323	3 685	13	5 152	743	10 606	1 040	491
VIII	10	0	163	2 058	8	4 230	573	9 596	981	299
IX	0	1	2 495	2 363	46	4 135	489	8 575	956	586
X	4	-	5 714	2 706	30	3 732	446	8 163	1 054	396
XI	0	-	2 968	3 005	52	3 187	302	6 773	936	505

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych CIHZ, MF, MRiRW i GUS.

Tab. 3. Import ziemniaków i ich przetworów (tony)

Miesiące	Ziemniaki			Produkty skrobiowe				Przetwory spożywcze		
	wczesne	sadzeniaki	pozostałe	skrobia ziemn.	skrobie pozostałe	syrop skrobiowy	dekstryny	frytki	chipsy	susze
2005 I-XII	45 566	7 988	44 205	6 967	29 735	94 745	80 414	18 621	1 481	3 112
2006 I-XII	45 010	17 310	49 552	19 312	45 485	119 696	81 120	37 196	3 897	4 662
2007 I-XII	79 048	32 086	66 176	9 295	50 721	152 471	86 443	50 624	5 065	2 987
VIII	391	1 072	437	627	3 755	11 836	7 851	4 663	559	99
2007 IX	66	77	22	574	4 410	13 814	7 321	3 771	577	86
X	53	77	66	598	5 044	11 867	7 442	3 319	620	168
XI	130	-	44	453	3 888	11 520	7 911	2 986	412	169
XII	688	165	407	323	2 196	6 808	4 079	2 342	249	144
2008 I	703	2	708	532	1 943	8 927	6 173	3 253	352	138
II	1 636	974	906	584	3 233	10 225	5 687	2 270	276	150
III	2 269	4 235	1 584	632	2 615	8 690	6 508	3 050	227	99
IV	7 595	5 840	2 251	752	2 283	8 739	6 608	4 865	269	190
V	27 054	1 036	5 609	869	2 576	8 685	4 978	2 430	477	132
VI	9 252	1 481	2 504	848	3 128	9 641	5 595	2 036	483	142
VII	306	856	971	2 447	2 842	8 520	5 872	2 832	345	212
VIII	62	-	263	1 041	2 855	7 449	6 128	3 074	353	117
IX	194	-	302	1 217	3 424	6 973	5 599	3 909	488	219
X	161	-	944	572	3 358	5 567	5 928	2 447	370	190
	175	24	740	392	2 571	4 421	2 813	1 504	257	58

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych CIHZ, MF, MRiRW i GUS.

Tab. 4. Ceny oraz relacje cen ziemniaków i ich przetworów

Wyszczególnienie	Rodzaj Ceny	XII	X	XI	XII	Wskaźnik zmian cen	
		2007	2008	2008	2008	roczny	miesięcz.
	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	%	%
Ziemniaki	skupu	33,5	21,2	21,6	35,8	106,9	165,7
	targowiskowa	55,7	71,4	71,2	72,7	130,5	102,1
	detaliczna (zł/kg)	0,75	0,98	0,98	0,98	130,7	100,0
	importowa	185,4	60,8	67,1	.	30,9	110,4
	eksportowa	59,8	34,8	34,8	.	112,6	100,0
Relacje cen	skup / targowisko	0,60	0,30	0,30	0,49	-	-
	targowisko / detal	0,74	0,73	0,73	0,74	-	-
	skup / detal	0,45	0,22	0,22	0,37	-	-
Ziemniaki skrobiowe ^a	skupu (zł/t)	136,2	135,5	140,6	151,8	111,5	108,0
Skrobia ziemniaczana	zbytu (zł/kg)	2,24	1,89	1,73	1,73	77,2	100,0
Skrobia ziemniaczana	detaliczna (zł/kg)	4,60	4,35	4,30	4,27	92,8	99,3
Frytki	detaliczna (zł/kg)	9,18	9,34	9,34	9,36	102,0	100,2
Chipsy	detaliczna (zł/kg)	32,30	33,80	33,90	33,90	105,0	100,0
Pyzy ziemniaczane	detaliczna (zł/kg)	7,36	7,76	7,80	7,82	106,3	100,3
Kopytka	detaliczna (zł/kg)	7,90	8,36	8,42	8,48	107,3	100,7

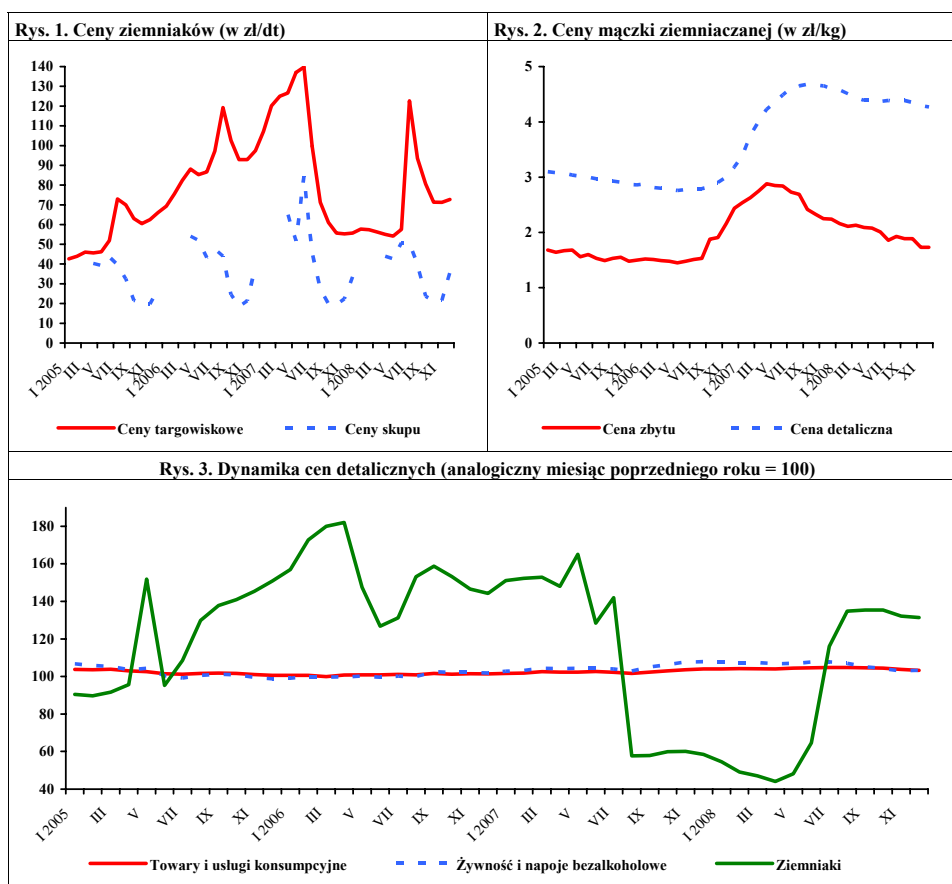
^a cena minimalna gwarantowana za ziemniaki o zawartości skrobi 18% w przelicz. wg aktualnego kursu NBP

Źródło: Dane GUS.

Tab. 5. Ceny ziemniaków na targowiskach

Wyszczególnienie		2007		2008		wsk. zmian cen	
		grudzień	październik	listopad	grudzień	roczny	miesięczny
		zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	%	%
1	Dolnośląskie	61,7	84,6	89,0	86,9	140,8	97,7
2	Kujawsko-pomorskie	56,1	80,0	84,1	83,8	149,5	99,7
3	Lubelskie	52,3	54,2	53,1	52,6	100,5	98,9
4	Lubuskie	65,3	93,9	91,6	90,6	138,8	98,9
5	Łódzkie	45,1	66,6	64,3	70,3	156,1	109,4
6	Małopolskie	59,6	62,8	62,9	63,9	107,1	101,6
7	Mazowieckie	45,0	62,0	61,7	65,1	144,6	105,6
8	Opolskie	65,8	87,9	91,0	90,9	138,3	99,9
9	Podkarpackie	58,3	73,4	74,1	75,8	130,2	102,3
10	Podlaskie	45,9	52,6	53,3	54,9	119,5	103,0
11	Pomorskie	66,8	82,0	74,4	81,6	122,1	109,7
12	Śląskie	61,2	76,9	75,3	77,2	126,1	102,4
13	Świętokrzyskie	47,6	55,2	48,9	53,1	111,8	108,6
14	Warmińsko-mazurskie	51,1	70,6	68,5	68,5	133,9	99,9
15	Wielkopolskie	56,8	85,2	85,3	84,0	147,7	98,5
16	Zachodniopomorskie	72,8	87,6	84,6	86,1	118,3	101,8
maksimum		72,8	93,9	91,6	90,9	x	
minimum		45,0	52,6	48,9	52,6		
różnica w %		61,7	78,6	87,2	73,0		

Źródło: Dane GUS.

Źródło: Dane GUS.

Rynek warzyw

Grażyna Stępa
Tomasz Smoleński

W styczniu 2009 r. w porównaniu z grudniem 2008 r. ceny skupu większości warzyw wzrosły. Podrożała marchew (do bezpośredniej konsumpcji nawet o 25%), buraki ćwikłowe (o 12%), seler (przeznaczony na eksport o 12%) kapusta pekińska (o 20%), kapusta biała (prócz przeznaczonej na eksport) i pieczarki (o 21%). W niewielkim stopniu, bo o 8% więcej płacono za cebulę do bezpośredniej konsumpcji. Nie zmieniła się cena skupu pietruszki przemysłowej, cebuli obieranej oraz kapusty białej przeznaczonej na eksport. Potaniała kapusta czerwona, pietruszka i cebula skupowane przez firmy eksportujące. Na rynkach hurtowych więcej płacono za marchew (o 24%), natomiast mniej za cebulę (o 6%).

W relacji do stycznia 2008 r. obniżyły się ceny skupu cebuli, kapusty białej, pekińskiej i czerwonej oraz pietruszki. Wyższa była cena marchwi i buraków (prócz kierowanych na rynek warzyw świeżych), selerów i pieczarek. Na rynkach hurtowych o 10% wzrosła cena buraków i o 3% marchwi, a o 7% obniżyła się cena cebuli.

W grudniu 2008 r., w porównaniu z listopadem, w niewielkim stopniu (o 1-3%) obniżył się poziom cen detalicznych większości warzyw, jak: cebula, kapusta biała, marchew, buraki i selery. Natomiast o 46% wzrosły ceny kalafiorów, o 35% pomidorów, o 33% papryki i o 3% pieczarek. Na zbliżonym poziomie utrzymała się cena porów. W tym czasie, w stosunkowo małym stopniu, zmieniły się ceny detaliczne przetworów warzywnych. W stosunku do grudnia 2007 r. wśród warzyw świeżych podrożały: buraki ćwikłowe (o 6%), selery (o 4%), marchew i kalafiory. Obniżyły się ceny detaliczne papryki (o 27%), cebuli (o 7%), kapusty białej (o 19%) i w niewielkim stopniu pieczarek. Cena porów utrzymała się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego. W tym okresie zwykowały ceny detaliczne większości przetworów warzywnych, a najbardziej ogórków konserwowych (o 14%) i koncentratu pomidorowego (o 8%).

W listopadzie 2008 r., w porównaniu z listopadem roku poprzedniego, średnie i duże zakłady przetwórcze zmniejszyły produkcję konserw warzywnych (o 45%), marynat (o 28%), warzyw mrożonych (o 25%) oraz soku pomidorowego (o 6%). Zwiększyła się

o 4% produkcja jednogatunkowych soków warzywnych, a produkcja gotowych dań mrożonych utrzymała się na zbliżonym poziomie.

W listopadzie 2008 r. wyeksportowano 19,0 tys. ton warzyw świeżych o wartości 6,9 mln EUR. W stosunku do listopada 2007 r. wolumen eksportu warzyw świeżych zmniejszył się o 49%, a jego wartość o 50%. Obniżyła się sprzedaż wszystkich warzyw świeżych: cebuli (o 65%), ogórków (o 61%), marchwi (o 59%), pomidorów (o 56%) oraz kalafiorów (o 11%). W tym okresie sprzedano 30,7 tys. ton przetworów warzywnych o wartości 22,6 mln EUR. Wolumen eksportu przetworów obniżył się w stosunku do listopada 2007 r. o 30%, a jego wartość o 18%. O spadku sprzedaży przetworów warzywnych zdecydował niższy o 35% eksport mrożonek i o 40% marynat. Natomiast o 23% zwiększyła się sprzedaż konserw i o 10% suszy.

Import warzyw świeżych w listopadzie 2008 r. wyniósł 19,7 tys. ton, a jego wartość 16,6 mln EUR. W porównaniu z listopadem 2007 r. wolumen importu warzyw świeżych obniżył się o 5%, a jego wartość o 16%. Zakup cebuli obniżył się o 26%, ogórków o 14%, a papryki o 10%. Natomiast o 50% więcej zakupiono marchwi, o 42% czosnku, o 41% kapusty i o 21% pomidorów. W tym okresie import przetworów warzywnych wyniósł 11,3 tys. ton, a jego wartość 11 mln EUR. W porównaniu z listopadem 2007 r. ilość zakupionych przetworów warzywnych spadła o 33%, a ich wartość o 18%. Najbardziej do spadku importu przetworów przyczynił się mniejszy o 60% zakup suszy, o 56% koncentratu pomidorowego, o 38% mrożonek, o 25% marynat i o 12% konserw.

W okresie od stycznia do listopada 2008 r. eksport świeżych warzyw wyniósł 414,6 tys. ton, a jego wartość 175,6 mln EUR. W tym okresie zaimportowano 303,8 tys. ton za 211,3 mln EUR. Ujemne saldo w handlu warzywami świeżymi wynoszące 35,7 mln EUR pogłębiło się o 95% w stosunku do 2007 r. Wyeksportowano 417,4 tys. ton przetworów warzywnych za 276,8 mln EUR. Import przetworów warzywnych wyniósł 147,7 tys. ton, a wartość 135,3 mln EUR. Przewaga wartości eksportu nad wartością importu zwiększyła się o 12% w stosunku do 2007 r. i wyniosła 141,5 mln EUR.

Tab. 1. Średnie miesięczne ceny skupu warzyw przeznaczonych do konsumpcji bezpośredniej (zł/kg)

Miesiące	Cebula ^a	Cebula ^b	Kapusta biała	Marchew	Buraki ćwikłowe	Ogórki do konserwowania	Ogórki do kwaszenia	Pomidory gruntowe	Pomidory szklarniowe	Kalafiori gruntowe (szt.)	Pieczarki
2007 XII	0,64	1,26	0,35	0,60	0,45	-	-	-	4,79	-	4,98
2007 I-XII	1,12	1,68	0,50	0,73	0,54	1,64	1,11	1,29	4,14	1,87	4,75
2008 I	0,66	1,22	0,41	0,72	0,50	-	-	-	-	-	4,92
II	0,65	1,21	0,51	0,71	0,53	-	-	-	-	-	4,63
III	0,62	1,21	0,58	0,72	0,52	-	-	-	-	-	4,75
IV	0,71	1,24	1,12	0,96	0,65	-	-	-	5,61	-	4,69
V	0,94	1,69	1,90	1,42	1,28	-	-	-	4,52	-	4,63
VI	1,11	1,91	2,03	1,50	1,68	-	-	-	3,18	-	4,57
VII	1,08	1,90	0,40	1,42	0,89	1,58	1,16	-	2,68	-	5,18
VIII	0,76	1,60	0,27	0,82	0,55	1,67	1,12	1,01	1,22	1,25	5,21
IX	0,61	1,38	0,29	0,59	0,46	2,05	1,45	1,15	2,02	1,43	5,21
X	0,60	1,22	0,23	0,55	0,45	-	-	-	3,05	1,79	5,01
XI	0,49	1,12	0,22	0,56	0,43	-	-	-	3,16	-	4,45
XII	0,49	1,10	0,21	0,56	0,43	-	-	-	4,57	-	4,38
2008 I-XII	0,73	1,40	0,68	0,88	0,70	1,77	1,24	1,08	3,33	1,49	4,80
2009 I	0,53	1,11	0,26	0,70	0,48	-	-	-	-	-	5,29
Wskaźnik zmian w %											
I 2009 XII 2008	108	101	124	125	112	x	x	x	x	x	121
I 2009 I 2008	80	91	63	97	96	x	x	x	x	x	108

^a z notowań spółdzielni ogrodniczych, ^b cena targowiskowa z notowań ZSIR MRiRW, ^c ceny za sztukę

Źródło: Notowania Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB ze spółdzielni ogrodniczych.

Tab. 2. Średnie miesięczne ceny skupu warzyw kierowanych do przetwórstwa (zł/kg)

Miesiące	Cebula obierana	Kapusta biała	Marchew	Buraki	Pietruszka	Fasola szparag.	Brokuły różyczk.	Kalafiori różyczk.	Ogórki do konserw.	Pomidory do mrożenia	Pomidory do tloczenia
2007 XI	0,78	0,33	0,24	0,23	0,75	-	1,47	1,05	-	-	-
XII	0,78	0,30	0,24	0,23	0,75	-	1,48	1,07	-	-	-
2007 I-XII	1,24	0,41	0,30	0,25	0,86	0,69	1,32	1,00	1,10	0,50	0,20
2008 I	0,78	0,35	0,27	0,24	0,75	-	-	-	-	-	-
II	0,79	0,43	0,34	0,25	1,20	-	-	-	-	-	-
III	0,78	0,47	0,35	0,25	1,20	-	-	-	-	-	-
IV	0,82	0,74	0,41	0,33	0,85	-	-	-	-	-	-
V	0,86	0,95	0,45	-	0,85	-	-	-	-	-	-
VI	0,91	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII	-	-	-	-	-	0,65	1,63	1,00	1,62	-	-
VIII	0,72	-	0,29	-	-	0,69	1,38	0,94	1,60	0,53	0,34
IX	0,77	0,28	0,29	0,26	0,90	0,69	1,26	0,89	-	0,50	0,33
X	0,78	0,28	0,28	0,25	-	-	1,26	0,89	-	0,50	0,33
XI	0,78	0,28	0,26	0,26	0,75	-	1,30	0,82	-	-	-
XII	0,75	0,25	0,26	0,25	0,69	-	-	-	-	-	-
2008 I-XII	0,79	0,45	0,32	0,26	0,90	0,68	1,37	0,91	1,61	0,51	0,33
2009 I	0,75	0,29	0,31	0,27	0,70	-	-	-	-	-	-
Wskaźnik zmian w %											
I 2009 XII 2008	100	116	119	108	101	x	x	x	x	x	x
I 2009 I 2008	96	83	115	113	93	x	x	x	x	x	x

Źródło: Notowania Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB z zakładów przetwórczych.

Tab. 3. Średnie miesięczne ceny skupu warzyw przeznaczonych na eksport (zł/kg)

Miesiące	Pomidory	Ogórki krótkie	Kapusta pekińska	Kapusta biała	Kapusta czerwona	Papryka czerwona	Marchew	Pietruszka	Seler	Cebula	Por	Buraki czerwone	Ziemniaki
2007 XII	-	-	0,84	0,34	0,50	-	0,50	1,59	0,78	0,42	0,85	0,37	-
2007 I-XII	2,91	0,78	1,07	0,50	0,66	3,75	0,56	1,57	1,06	0,72	0,89	0,36	0,30
2008 I	-	-	1,74	0,48	0,45	-	0,57	1,71	0,77	0,44	2,00	0,35	-
II	-	-	1,71	0,57	0,46	-	0,65	1,92	0,80	0,45	2,00	0,38	-
III	-	-	1,84	0,61	0,56	-	0,71	2,63	0,75	0,44	-	0,38	-
IV	5,90	-	3,01	1,22	0,70	-	0,93	2,80	0,80	0,58	-	0,55	-
V	3,92	-	1,53	1,37	-	-	-	-	-	0,83	-	-	-
VI	2,85	1,50	1,61	1,07	-	-	-	-	-	0,79	-	2,30	-
VII	2,22	1,06	1,13	0,34	1,10	4,00	1,15	-	-	0,71	-	0,82	-
VIII	1,17	1,16	0,85	0,22	0,43	2,78	0,64	-	-	0,59	-	0,52	-
IX	2,22	1,20	0,91	0,21	0,41	3,13	0,61	1,25	1,27	0,50	1,10	0,43	0,52
X	3,76	-	0,83	0,23	0,41	3,49	0,57	1,20	1,19	0,45	1,00	0,43	0,46
XI	3,30	-	0,76	0,19	0,33	3,50	0,56	1,31	0,88	0,42	1,00	0,40	0,40
XII	-	-	0,66	0,19	0,36	-	0,54	1,15	0,85	0,39	1,00	0,41	-
2008 I-XII	3,17	1,23	1,38	0,56	0,52	3,38	0,69	1,75	0,91	0,55	1,35	0,63	0,46
2009 I	-	-	0,79	0,19	0,28	-	0,65	1,08	0,95	0,35	-	0,43	-
Wskaźnik zmian w %													
<u>I 2009</u> XII 2008	x	x	120	100	78	x	120	94	112	90	x	105	x
<u>I 2009</u> I 2008	x	x	45	40	62	x	114	63	123	80	x	123	x

^a cena za sztukę

Źródło: Notowania Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB z firm eksportujących.

Tab. 4. Produkcja wybranych przetworów warzywnych w firmach średnich i dużych (tony)

Miesiące	Sok pomidorowy	Soki warzywne pozostałe	Warzywa mrożone	Konserwy warzywne	Dania mrożone gotowe	Marynaty
2007 VII	2 890	319	24 636	11 243	928	7 564
VIII	3 806	756	53 689	18 082	1 450	8 425
IX	4 188	927	60 892	18 770	1 310	4 706
X	2 677	606	66 569	8 991	1 581	5 434
XI	2 566	764	51 442	7 038	1 696	4 600
XII	3 144	521	38 369	5 841	1 971	3 193
2007 I-XII	40 568	8 305	457 183	105 507	17 682	52 362
2008 I	3 193	807	42 032	7 479	1 759	3 054
II	3 867	750	42 332	7 040	1 481	3 238
III	3 939	1 032	34 403	6 952	1 918	3 296
IV	3 540	1 257	34 327	5 477	1 083	2 300
V	4 387	891	23 374	3 459	1 084	1 641
VI	2 655	601	22 980	7 061	1 057	2 155
VII	3 190	448	30 029	18 567	751	8 597
VIII	3 685	631	47 816	18 037	1 054	11 169
IX	3 187	1 065	61 081	22 773	1 338	6 055
X	3 019	1 170	60 205	10 810	1 339	5 156
XI	2 833	1 212	45 145	5 999	1 341	3 720
Wskaźnik zmian w %						
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	94	104	75	55	100	72

Źródło: Dane GUS.

Tab. 5. Eksport wybranych warzyw i ich przetworów

Wyszczególnienie	2007												2008												XI 2008 XI 2007 (%)
	IX	X	XI	XII	I-XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI									
Warzywa ogółem	39243	47709	36961	27295	403284	35076	46649	47217	49054	37795	35801	39028	37675	36709	30599	19003	51								
Cebula	11682	13499	12246	8767	105878	12757	15045	14345	14404	10773	8380	6257	6343	8406	6699	4331	35								
Kapusta	3043	6075	5934	3528	62587	7614	12721	13211	14370	3439	2610	2163	1405	3088	3971	2658	45								
Marchew	2417	3095	3273	2773	22610	3396	6699	7479	9023	6753	2659	1243	674	506	567	1329	41								
Ogórki	865	485	258	195	19386	184	135	155	547	635	1347	4585	5354	1127	208	99	39								
Pomidory	12285	11245	3652	1127	79539	637	1054	1276	2191	9867	11943	15635	15096	12578	9115	1589	44								
Kalafiory	2109	3664	1549	535	20577	449	408	575	479	429	4024	4483	3735	4040	3176	1381	89								
Przetwory ogółem	36249	47215	43637	37570	431216	47424	48785	47658	44813	35454	31950	27856	29104	33116	40479	30709	70								
Susze	1261	1473	1443	1325	14065	2157	1862	1625	1662	1720	1508	1353	1478	1402	1487	1593	110								
Marynaty	2868	4326	3792	2996	35802	3180	3365	3190	2910	2408	1872	2620	2565	3196	3664	2275	60								
Konserwy	2389	4210	3495	3838	39477	4655	3434	3668	3669	2633	2390	2121	2351	3913	5704	4294	123								
-kapusta kwasz.	617	1156	1177	1268	15777	1214	1068	1410	1773	960	660	429	489	603	879	1234	105								
Mrożonki	26501	33961	31391	26138	307653	33939	36591	35301	31992	25728	23103	18395	19887	20979	25169	20287	65								
Piecarki i ich przetwory	12167	16395	16618	18265	175354	17278	15984	17950	17593	14819	12549	11168	10182	11710	13861	13261	80								
Warzywa ogółem	20757	22651	13911	9978	185855	12122	12900	13804	14734	17470	20169	22739	18170	18776	17839	6891	50								
Cebula	3984	4512	4578	3227	45210	4929	4211	4045	3627	2821	2487	2239	2588	3346	3270	1727	38								
Kapusta	525	799	777	575	9919	1346	2301	2621	3746	1478	937	498	210	366	488	300	39								
Marchew	288	372	399	308	3558	420	767	1081	1265	1376	676	459	187	98	118	185	46								
Ogórki	538	368	215	160	8862	180	90	210	430	508	845	2234	2678	792	168	66	31								
Pomidory	10164	10137	3336	899	65621	406	550	845	1627	7011	10164	12637	8142	8556	8838	1268	38								
Kalafiory	1109	1687	735	306	8653	256	232	305	293	206	1704	1683	1258	1433	1534	429	58								
Przetwory ogółem	23199	29982	27369	25443	270939	28715	28354	27295	26927	22816	21993	19179	20937	26050	31980	22551	82								
Susze	2707	2967	2927	2484	27787	3403	3106	2945	2892	2872	2554	2134	2294	2575	2980	2812	96								
Marynaty	2228	3599	3125	2611	29623	2689	2604	2474	2641	2278	1937	2563	2659	3373	4038	2538	81								
Konserwy	1985	3323	2556	2642	26505	3009	2838	2846	2888	2486	2518	2300	2894	4524	5641	3821	150								
-kapusta kwasz.	246	460	478	514	5193	480	426	442	631	436	328	213	213	257	454	494	103								
Mrożonki	13505	17181	15884	12133	156527	16728	17063	15956	14908	12575	12162	9120	10438	12094	14835	11329	71								
Piecarki i ich przetwory	18665	23310	23603	23472	246985	24555	22659	25669	25765	22813	19082	16853	15510	17929	22755	19996	85								

Źródło: Opracowanie IE:RiGŻ-PIB na podstawie danych CIHZ, MRiRW, MF, od 1.1.2006 r. CAAC (Centrum Analityczne Administracji Celnej).

Tab. 6. Import wybranych warzyw i ich przetworów

Wyszczególnienie	2007												2008												XI 2008 XI 2007 (%)
	IX	X	XI	XII	I-XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI									
Warzywa ogółem	4963	6349	20794	32161	303053	33952	39984	46474	50242	44626	26677	10635	6528	8896	16172	19659	95								
Cebula	1485	2136	2705	4966	78916	3844	4426	4103	8629	14120	7946	3366	3188	3904	6016	1991	74								
Kapusta	2	11	36	14	4357	77	179	650	3866	1440	108	11	0	50	50	51	141								
Marchew	274	63	300	1279	28654	1834	3381	5680	7920	8288	7733	1538	217	253	302	450	150								
Ogórki	987	1577	4536	5160	26975	4780	3863	3491	2531	1541	1873	972	1282	2361	3462	3883	86								
Pomidory	597	459	5886	11351	80112	12401	14022	16063	12863	10903	4234	1097	160	603	1758	7108	121								
Papryka	499	472	2542	3163	22888	3025	3372	3965	2163	2421	2459	2193	427	341	2001	2282	90								
Czosnek	380	321	372	648	7323	430	349	798	928	571	205	464	698	444	528	530	142								
Przetwory ogółem	11918	14951	16846	15370	156929	13213	15480	13799	15549	12750	14296	12313	10839	13494	14626	11320	67								
Mrożonki	2608	3078	3436	3283	36888	2983	3419	3315	3817	2777	3607	2912	2969	3393	3444	2113	62								
Susze	876	1272	963	740	12277	1047	1554	928	1426	1181	1667	1252	1035	1412	1270	383	40								
Marynaty	1279	1085	1296	1068	12279	906	1238	1061	1148	1537	1007	527	916	1529	1601	974	75								
Konserwy	3499	3519	3758	3442	32903	2090	2584	3193	3079	2204	2318	2494	2525	3185	4113	3306	88								
<i>-kukurydza konserw.</i>	2167	2097	2031	1537	18881	902	1212	1839	1868	1006	968	890	1478	1746	2091	1659	82								
Koncentrat pomid.	2616	4449	5727	5256	46105	4515	5517	4139	4735	3424	4050	3886	2184	2324	2705	2500	44								
Warzywa ogółem	2702	4019	19838	28898	223091	27654	29213	39763	34747	27440	13458	6070	2289	3852	10222	16576	84								
Cebula	190	268	304	577	15639	413	716	1085	1081	1744	961	273	328	395	625	184	61								
Kapusta	1	3	5	8	1386	39	86	304	1808	659	61	8	0	9	9	8	170								
Marchew	68	10	102	309	6357	384	700	1137	2122	3264	3327	619	101	94	92	136	133								
Ogórki	539	1193	3855	4036	24205	4575	4043	3229	1773	1010	898	406	562	1235	2513	2917	76								
Pomidory	697	582	6320	12969	87364	11194	11248	17137	13302	9370	3184	891	177	625	2401	7332	116								
Papryka	272	614	4795	4960	36898	3915	4594	6737	4291	5965	3372	2819	355	380	2272	2801	58								
Czosnek	290	272	316	527	6908	340	291	651	619	376	179	324	398	348	460	385	122								
Przetwory ogółem	10537	13157	13324	12278	131908	11011	13354	12112	14025	11383	12716	11050	10463	13389	14834	10950	82								
Mrożonki	2016	2429	2625	2345	28979	2445	2781	2780	3118	2334	2767	2287	2334	2731	2827	1760	67								
Susze	1550	2011	1664	1291	20111	1621	2240	1403	2295	1898	2492	1770	1884	2201	1982	617	37								
Marynaty	787	803	1129	914	9642	775	951	871	961	1046	899	542	707	1291	1441	690	61								
Konserwy	3519	3824	3797	3290	33408	2238	2682	3241	3425	2342	2293	2763	2833	3780	4649	3490	92								
<i>-kukurydza konserw.</i>	1826	1856	1738	1302	15152	723	1012	1536	1650	876	822	792	1418	1731	2009	1499	86								
Koncentrat pomid.	1745	2714	2764	3207	26695	2855	3605	2850	3078	2476	2961	2720	1620	1905	2414	2440	88								

Źródło: Opracowanie IERIGZ-PIB na podstawie danych CIHZ. MRIRW, MF, od 1.1.2006 r. CAAC (Centrum Analityczne Administracji Celnej).

Tab. 7. Średnie miesięczne ceny eksportowe wybranych warzyw i ich przetworów (EUR/kg)

Miesiące	Cebula	Kapusta	Marchew	Ogórki	Pomidory	Kalafioły	Pieczarki	Ogórki konser.	Kapusta kwaszona	Mrożona fasola
2007 IX	0,33	0,18	0,12	0,62	0,80	0,50	1,62	0,68	0,48	0,50
X	0,33	0,14	0,12	0,70	0,86	0,45	1,43	0,72	0,43	0,52
XI	0,37	0,14	0,12	0,78	0,84	0,47	1,46	0,73	0,46	0,52
XII	0,35	0,17	0,12	0,62	0,61	0,51	1,42	0,71	0,47	0,45
2007 I-XII	0,41	0,17	0,16	0,48	0,80	0,41	1,44	0,77	0,37	0,49
2008 I	0,39	0,17	0,12	0,98	0,64	0,57	1,50	0,73	0,40	0,48
II	0,28	0,18	0,11	0,67	0,52	0,57	1,52	0,71	0,40	0,47
III	0,28	0,20	0,14	1,35	0,66	0,52	1,48	0,66	0,31	0,43
IV	0,23	0,26	0,14	0,79	0,69	0,60	1,44	0,85	0,36	0,45
V	0,26	0,43	0,20	0,80	0,70	0,46	1,51	0,85	0,45	0,47
VI	0,30	0,36	0,25	0,64	0,85	0,42	1,53	0,84	0,50	0,52
VII	0,36	0,23	0,37	0,47	0,81	0,38	1,55	0,86	0,50	0,47
VIII	0,41	0,15	0,28	0,50	0,54	0,34	1,67	0,95	0,43	0,55
IX	0,40	0,12	0,19	0,70	0,68	0,35	1,60	0,94	0,43	0,56
X	0,49	0,12	0,21	0,81	0,97	0,48	1,66	0,88	0,52	0,62
XI	0,40	0,11	0,14	0,66	0,80	0,31	1,53	0,84	0,40	0,57
Wskaźnik zmian w %										
<u>XI 2008</u> X 2008	82	92	67	81	82	65	92	95	77	92
<u>XI 2008</u> XI 2007	108	79	117	85	95	66	105	115	87	110

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych CIHZ, MRiRW i MF.

Tab. 8. Średnie miesięczne ceny hurtowe warzyw krajowych (zł/kg)

Miesiące	Cebula	Kapusta biała ^a	Marchew	Buraki ćwikłowe	Ogórki gruntowe	Pomidory gruntowe	Ogórki spod osłon	Pomidory spod osłon	Kalafioły gruntow ^a
2007 IX	0,78	1,76	0,71	0,55	3,40	1,29	2,96	2,89	2,75
X	0,70	1,54	0,70	0,56	4,33	1,24	3,61	3,25	2,45
XI	0,68	1,42	0,72	0,55	7,32	-	5,46	4,08	-
XII	0,68	1,28	0,72	0,56	-	-	6,50	4,82	-
2007 I-XII	1,23	1,59	0,84	0,64	3,36	2,96	5,38	5,05	2,30
2008 I	0,69	1,29	0,99	0,60	-	-	-	-	-
II	0,74	1,45	0,96	0,62	-	-	9,30	13,50	-
III	0,73	1,51	0,95	0,60	-	-	6,57	14,39	-
IV	0,82	1,26	1,00	0,82	-	-	4,11	7,46	-
V	1,20	2,63	1,56	0,98	-	-	3,45	4,78	-
VI	1,83	2,75	1,81	1,10	-	-	1,78	3,38	-
VII	1,06	1,61	1,32	1,03	1,65	-	1,30	2,49	1,73
VIII	0,93	0,91	0,90	0,76	1,55	1,12	1,43	1,42	1,55
IX	0,78	0,89	0,88	0,72	2,64	1,05	2,64	2,02	1,91
X	0,72	0,96	0,77	0,66	4,28	1,37	4,14	2,90	2,10
XI	0,69	0,82	0,79	0,64	-	-	5,04	4,02	-
XII	0,68	0,85	0,79	0,66	-	-	4,50	4,03	-
2008 I-XII	0,91	1,41	1,06	0,77	2,53	1,18	4,02	5,49	1,82
2009 I	0,64	0,39 ^b	1,02	0,66	-	-	-	-	-
Wskaźnik zmian w %									
<u>I 2009</u> XII 2008	94	x	129	100	x	x	x	x	x
<u>I 2009</u> I 2008	93	x	103	110	x	x	x	x	x

^a ceny za sztukę, ^b zł/kg

Źródło: Notowania ZSIR MRiRW i dane Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB.

Tab. 9. Średnie miesięczne ceny zbytu przetworów warzywnych (zł/kg)

Miesiące	Ogórki konserwowe ^a	Koncentrat pomidorowy 30%	Fasola szparagowa mrożona	Kalafiory mrożone	Mieszanki warzywne mrożone ^b	Kecup	Sok pomidorowy ^a
2007 XII	2,94	8,00	3,22	2,99	3,04	6,11	2,32
2007 I-XII	2,77	7,88	3,23	2,92	2,98	6,04	2,28
2008 I	2,89	8,75	3,23	2,99	3,00	6,11	2,27
II	2,88	8,89	3,28	3,04	3,04	6,13	2,22
III	2,91	9,32	3,30	3,02	3,06	6,15	2,25
IV	3,08	9,19	3,35	3,18	3,13	6,07	2,28
V	3,09	9,21	3,22	3,11	3,10	6,10	2,32
VI	3,24	9,17	3,08	3,05	3,10	6,07	2,27
VII	3,19	8,99	2,98	2,98	3,13	6,06	2,19
VIII	3,21	9,49	3,08	3,08	3,13	6,12	2,18
IX	3,33	9,77	3,17	3,08	3,24	6,32	2,05
X	3,44	9,97	3,28	3,21	3,21	6,40	2,07
XI	3,47	10,55	3,34	3,29	3,25	6,50	2,08
XII	3,44	10,48	3,33	3,27	3,24	6,59	2,08
2008 I-XII	3,18	9,48	3,22	3,11	3,14	6,22	2,19
Wskaźnik zmian w %							
<u>XII 2008</u> <u>XI 2008</u>	99	99	100	99	100	101	100
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	117	131	103	109	107	108	90

^a zł/litr, ^b groszek i marchewka

Źródło: Dane GUS.

Tab. 10. Średnie miesięczne ceny detaliczne wybranych warzyw (zł/kg)

Miesiące	Cebula	Kapusta biała	Marchew	Buraki ćwikłowe	Selery	Pory	Papryka	Pomidory	Ogórki gruntowe	Kalafiory	Pieczarki
2007 XI	1,55	0,91	1,48	1,25	3,02	3,63	10,75	-	-	3,71	6,70
XII	1,55	0,90	1,48	1,27	3,00	3,67	11,91	-	-	4,07	7,05
2007 I-XII	2,15	0,97	1,70	1,38	3,68	4,12	10,24	3,81	4,65	4,35	6,59
2008 I	1,56	0,95	1,57	1,29	3,10	4,38	11,24	-	-	5,42	7,05
II	1,56	1,03	1,63	1,30	3,12	4,53	9,99	-	-	5,40	6,82
III	1,55	1,09	1,64	1,31	3,11	4,45	-	-	-	5,43	6,82
IV	1,59	1,63	1,81	1,40	3,20	4,71	-	-	-	6,22	6,66
V	1,80	2,35	2,32	1,88	3,50	4,88	18,18	-	-	5,88	6,60
VI	2,32	2,58	3,08	3,34	3,99	5,15	10,73	5,01	4,53	3,52	6,54
VII	2,32	2,24 ^a	2,86	2,78	5,04	1,73 ^a	8,68	4,21	2,88	2,66	6,87
VIII	2,00	1,89 ^a	2,06	1,86	4,57	1,55	5,00	2,70	2,63	2,56	6,97
IX	1,70	1,13	1,69	1,53	3,78	4,42	4,30	2,95	3,40	2,74	6,94
X	1,54	0,84	1,59	1,42	3,34	4,08	5,27	4,25	5,48	3,22	6,92
XI	1,48	0,76	1,55	1,38	3,21	3,71	6,50	5,23	-	2,84	6,67
XII	1,44	0,73	1,53	1,35	3,13	3,72	8,67	7,08	-	4,15	6,86
2008 I-XII	1,74	1,31	1,94	1,74	3,59	4,14	8,86	4,49	3,78	4,17	6,81
Wskaźnik zmian w %											
<u>XII 2008</u> <u>XI 2008</u>	97	96	99	98	98	100	133	135	x	146	103
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	93	81	103	106	104	101	73	x	x	102	97

^a cena w zł/szt

Źródło: Dane GUS.

Tab. 11. Średnie miesięczne ceny detaliczne przetworów warzywnych (zł/kg)

Miesiące	Ogórki konserwowe	Koncentrat pomidorowy	Fasola szparag. mrożona	Szpinak mrożony	Kalafioły mrożone	Mieszanki warzywne mrożone	Keczup	Sok pomidorowy ^a	Groszek konserwowy	Kukurydza konserwowa	Sok wielowarzywny
2007 XI	4,34	16,14	8,02	5,94	7,78	6,46	8,85	3,75	5,63	8,14	4,18
XII	4,36	16,14	8,00	6,00	7,80	6,48	8,90	3,77	5,58	8,17	4,20
2007 I-XII	4,25	15,89	7,75	5,84	7,61	6,23	8,85	3,67	5,45	8,02	4,06
2008 I	4,41	16,29	8,00	6,06	7,90	6,54	9,00	3,79	5,65	8,31	4,23
II	4,50	16,43	7,98	6,10	7,92	6,60	9,05	3,79	5,65	8,34	4,24
III	4,49	16,43	7,96	6,14	7,98	6,66	9,10	3,79	5,60	8,31	4,27
IV	4,57	16,43	8,00	6,18	8,02	6,72	9,10	3,79	5,75	8,37	4,27
V	4,63	16,57	8,06	6,24	8,06	6,74	9,15	3,79	5,78	8,46	4,28
VI	4,71	16,57	8,08	6,26	8,02	6,74	9,20	3,80	5,85	8,49	4,27
VII	4,72	16,71	7,96	6,24	8,02	6,76	9,20	3,79	5,83	8,60	4,28
VIII	4,77	16,86	7,98	6,24	8,02	6,76	9,30	3,79	5,88	8,63	4,30
IX	4,81	16,86	8,02	6,26	8,04	6,76	9,35	3,80	5,90	8,74	4,30
X	4,91	17,00	8,00	6,28	8,04	6,80	9,45	3,80	5,88	8,69	4,31
XI	4,98	17,14	8,10	6,26	8,12	6,86	9,50	3,78	5,90	8,69	4,29
XII	4,98	17,43	8,10	6,30	8,14	6,92	9,55	3,78	5,80	8,54	4,31
2008 I_XII	4,71	16,73	8,02	6,21	8,02	6,74	9,25	3,79	5,79	8,51	4,28
Wskaźnik zmian w %											
XII 2008 XI 2008	100	102	100	101	100	101	101	100	98	98	100
XII 2008 XII 2007	114	108	101	105	104	107	107	100	104	105	103

^a w zł/l

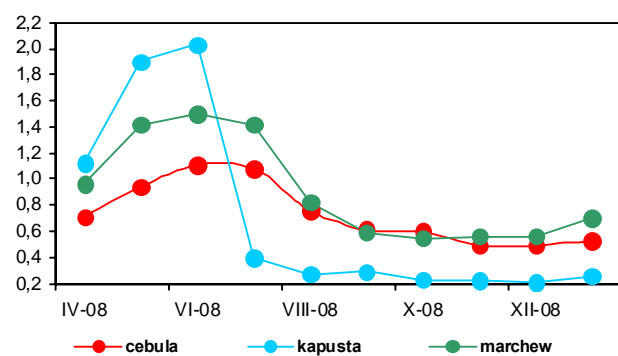
Źródło: Dane GUS.

Tab. 12. Relacje cen hurtowych w Polsce i w Niemczech (%)

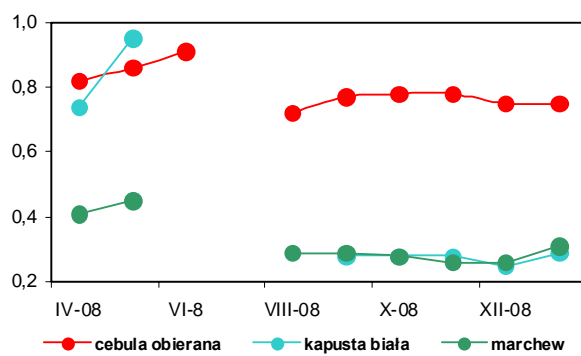
Miesiące	Cebula	Kapusta biała	Marchew	Buraki	Ogórki	Kalafioły
2007 V	46	59	68	27	-	-
VI	48	62	65	26	-	-
VII	49	65	62	25	45	54
VIII	45	68	32	28	-	-
IX	42	72	39	29	-	-
X	41	73	32	27	-	-
XI	44	71	28	27	-	-
XII	43	73	34	26	-	-
2008 I	45	69	38	27	-	-
II	44	72	39	25	-	-
III	46	73	35	26	52	62
IV	49	60	52	29	-	-
V	47	62	61	25	-	-
VI	45	69	59	26	-	-
VII	46	71	54	27	51	55
VIII	43	68	44	35	-	-
IX	45	65	45	28	-	-
X	44	62	44	26	-	-
XI	44	66	40	27	-	-
XII	46	54	42	31	-	-

Źródło: Na podstawie danych MRiRW, GUS, i ZMP der Markt Obst und Gemüse.

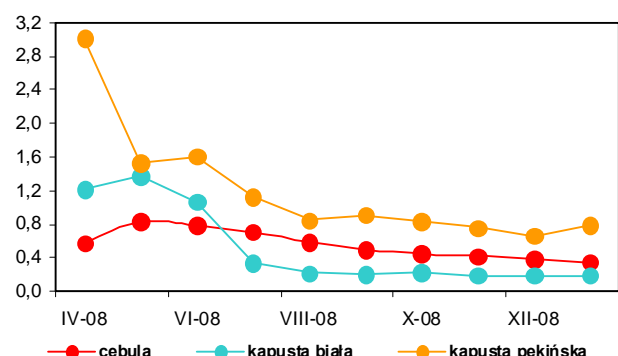
Rys. 1. Ceny skupu warzyw w spółdzielniach ogrodniczych (zł/kg)

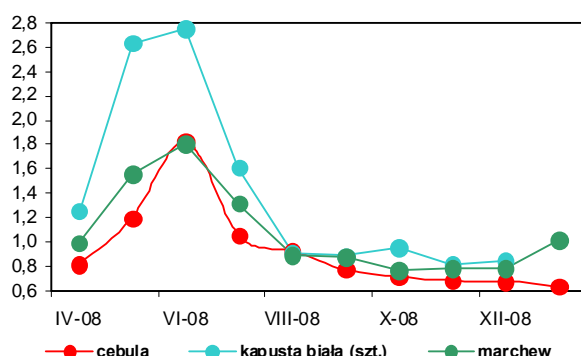
Rys. 2. Ceny skupu warzyw w zakładach przetwórczych (zł/kg)

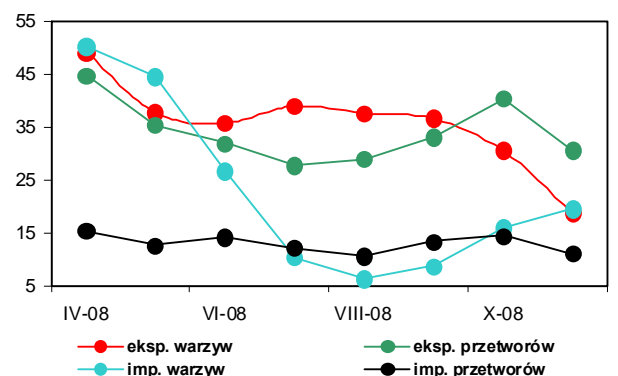
Rys. 3. Ceny skupu warzyw przeznaczonych na eksport (zł/kg)

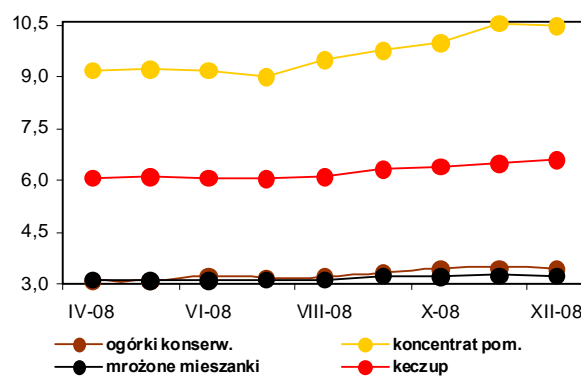
Rys. 4. Ceny hurtowe warzyw krajowych (zł/kg)

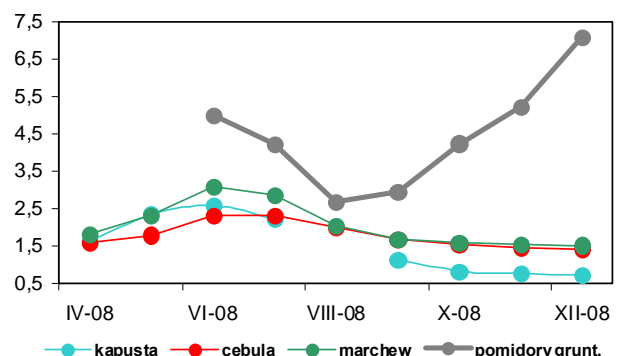
Rys. 5. Eksport i import warzyw świeżych i przetworzonych (tys. ton)

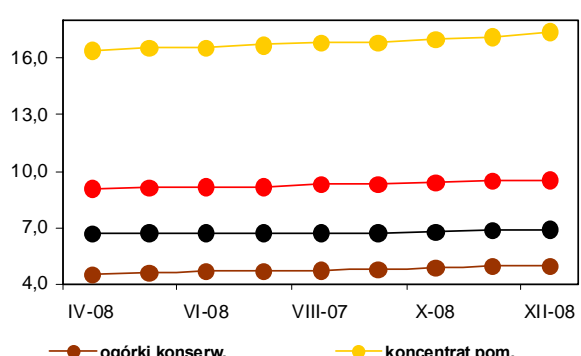
Rys. 6. Ceny zbytu przetworów warzywnych (zł/kg)

Rys. 7. Ceny detaliczne warzyw świeżych (zł/kg)

Rys. 8. Ceny detaliczne przetworów warzywnych (zł/kg)

Rynek owoców

Bożena Nosecka
Irena Strojewska

W styczniu 2009 r. niższe niż w styczniu 2008 r. były ceny jabłek i gruszek. Na rynku hurtowym ceny jabłek obniżyły się o 52%, a gruszek o 13%. Ceny jabłek przeznaczonych na eksport spadły o 62%, a gruszek z powodu mniejszej podaży wzrosły o 45%. Ceny płacone za jabłka przez zakłady przetwórcze były niższe o 66%. W styczniu 2009 r. potaniały na rynkach hurtowych cytryny (o 43%), winogrona (o 19%), a nieznacznie podrożały mandarynki, banany i pomarańcze.

W styczniu 2009 r. w porównaniu z miesiącem poprzednim ceny hurtowe jabłek wzrosły o 5%. Winogrona podrożały o 30%, mandarynki o 16%, banany o 13%, gruszki i pomarańcze o 10%. Nieznacznie potaniały natomiast cytryny. Ceny skupu jabłek na sok płacone przez zakłady przetwórcze wzrosły o 12%. Ceny jabłek oferowane przez firmy eksportowe były wyższe o 11%, a gruszek o 59%.

W grudniu 2008 r. w relacji do grudnia roku poprzedniego średnie ceny detaliczne owoców strefy umiarkowanej zmniejszyły się o 22,3%. Owoce południowe potaniały o 7,4%, a przetwory owocowe podrożały o 8,3%. Średnie ceny owoców i ich przetworów obniżyły się o 11,1%, przy wzroście cen żywności o 3,2%. Ceny jabłek spadły o 43,1%, pozostałych owoców pestkowych o 25,3%, a owoców jagodowych o 4,7%. Średnie ceny owoców cytrusowych były niższe o 8,1%, a bananów o 4,2%. Orzechy podrożały o 4,3%. Wzrosły ceny detaliczne wszystkich przetworów, a najbardziej podrożały mrożone truskawki (o 14%), ananasy w puszkach (o 14%) oraz sok jabłkowy (o 12%). W grudniu wyższe niż w listopadzie 2008 r. były ceny winogron, gruszek i bananów (odpowiednio o 28, 9 i 4%). Obniżyły się natomiast ceny detaliczne cytryn (o 10%), mandarynek (o 9%), jabłek i pomarańczy (o 2%). Nie zmieniły się ceny większości przetworów owocowych. Nieznacznie potaniał sok z czarnej porzeczki i sok pomarańczowy.

W firmach średnich i dużych produkcja pitnych soków owocowych i owocowo-warzywnych wyższa była w listopadzie 2008 r. wobec listopada roku poprzedniego o 3%, a soków zagęszczonych wzrosła pięciokrotnie. Większa była też produkcja kompotów

oraz owoców pasteryzowanych (o 14%). Produkcja mrożonych owoców nie zmieniła się, a dżemów zmniejszyła się o 20%. W listopadzie 2008 r. zmniejszyła się wobec miesiąca poprzedniego produkcja soków zagęszczonych (o 26%) i soków pitnych owocowych i owocowo-warzywnych (o 7%), kompotów (o 19%) i owoców mrożonych (o 2%). Produkcja dżemów wzrosła o 5%. W okresie I-XI 2008 r. produkcja soków zagęszczonych wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 43%. Produkcja dżemów zwiększyła się o 28%, kompotów i owoców pasteryzowanych o 8%, soków pitnych o 5%, a owoców mrożonych o 2%.

W listopadzie 2008 r. wolumen eksportu owoców świeżych był wyższy w porównaniu z listopadem roku poprzedniego o 118%, a przetworów owocowych o 45%. W grupie owoców świeżych prawie czterokrotnie wyższy był eksport jabłek i dwukrotnie gruszek. Wzrosła też zagraniczna sprzedaż owoców miękkich. W grupie przetworów wyższy był eksport zagęszczonego soku jabłkowego (o 363%) i wiśni w puszkach (o 43%). Zmniejszyła się zagraniczna sprzedaż dżemów (o 48%), mrożonych owoców (o 31%) i truskawek w puszkach (o 10%).

Z powodu obniżenia cen eksportowych niemal wszystkich owoców i ich przetworów (najbardziej potaniały jabłka i zagęszczony sok jabłkowy), wpływy z zagranicznej sprzedaży przetworów owocowych obniżyły się w porównaniu z listopadem 2007 r. (o 1%) do 62,5 mln EUR. Wpływy z eksportu owoców świeżych wzrosły mniej niż wolumen sprzedaży (o 45%) i wyniosły 20,3 mln EUR.

Zmniejszył się przywóz wszystkich owoców i ich przetworów. Wartość przywozu owoców i ich przetworów obniżyła się o 11% do 64,4 mln EUR. Ujemne saldo obrotów tymi produktami w listopadzie 2008 r. wyniosło 5,9 mln EUR, wobec 45,7 mln EUR w listopadzie 2007 r. W miesiącach I-XI 2008 r. dodatnie saldo handlu owocami i ich przetworami osiągnęło poziom 22,8 mln EUR wobec ujemnego 5,3 mln EUR w analogicznym okresie 2007 r.

Tab. 1. Średnie miesięczne ceny skupu owoców przeznaczonych do konsumpcji bezpośredniej (zł/kg)

Miesiące	Jabłka	Gruszki	Truskawki	Wiśnie	Morele	Brzoskwinie	Śliwki
2007 XII	1,85	2,38	-	-	-	-	-
2007 I-XII	1,77	2,53	5,78	2,94	4,71	2,61	2,54
2008 I	1,96	2,08	-	-	-	-	-
II	2,04	3,14	-	-	-	-	-
III	2,16	3,64	-	-	-	-	-
IV	2,30	-	-	-	-	-	-
V	2,52	-	-	-	-	-	-
VI	2,89	-	2,73	-	-	-	-
VII	2,07	-	3,64	1,97	3,04	2,56	1,49
VIII	1,26	-	-	1,89	2,81	1,71	1,05
IX	1,05	2,04	-	-	-	1,17	1,16
X	1,01	1,96	-	-	-	-	1,52
XI	0,90	1,95	-	-	-	-	-
XII	0,91	2,23	-	-	-	-	-
2008 I-XII	1,76	2,42	-	-	-	-	-
2009 I	0,91	2,41	-	-	-	-	-
Wskaźniki zmian cen (%)							
<u>I 2009</u> <u>XII 2008</u>	100	108	x	x	x	x	x
<u>I 2009</u> <u>I 2008</u>	46	116	x	x	x	x	x

^a ceny średnie roczne są średnimi arytmetycznymi z wszystkich notowań w ciągu roku

Źródło: Notowania Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB ze spółdzielni ogrodniczych.

Tab. 2. Średnie miesięczne ceny skupu owoców kierowanych do przetwórstwa (zł/kg)

Miesiące	Jabłka przemysłowe	Truskawki i bez szypułki	Truskawki z szypułką	Porzeczki czerwone	Porzeczki czarne	Maliny	Aronia	Wiśnie do mrożenia	Wiśnie do tłoczenia	Śliwki do mrożenia
2007 XII	0,70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007 I-XII	0,61	3,41^a	2,10^a	1,81^a	3,22^a	3,93^a	2,75^a	1,94^a	1,71^a	1,20^a
2008 I	0,56	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II	0,59	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III	0,50	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IV	0,37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V	0,27	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI	0,25	2,60	1,52	1,33	1,85	4,30	-	-	-	-
VII	0,20	2,56	1,40	1,21	1,84	3,78	-	0,96	0,92	-
VIII	0,16	-	-	1,27	-	3,77	0,69	0,80	0,71	0,56
IX	0,19	-	-	-	-	3,31	0,80	-	-	0,93
X	0,13	-	-	-	-	-	-	-	-	1,90
XI	0,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XII	0,17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008 I-XII	0,29	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	0,19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wskaźniki zmian cen (%)										
<u>I 2009</u> <u>XII 2008</u>	112	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<u>I 2009</u> <u>I 2008</u>	34	x	x	x	x	x	x	x	x	x

^a ceny średnie roczne są średnimi arytmetycznymi z wszystkich notowań w ciągu roku

Źródło: Notowania Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB z zakładów przetwórczych.

Tab. 3. Średnie miesięczne ceny skupu owoców przeznaczonych na eksport (zł/kg)

Miesiące	Jabłka deserowe	Gala (70 mm+)	Golden Delicious (70 mm+)	Idared (70 mm+)	Jonagold (70 mm+)	Jonagored (70 mm+)	Szampion (70 mm+)	Gruszka deserowa	Gruszka Lukaszówka	Truskawki	Czeresnie	Maliny	Śliwki
2007 XII	1,45	1,78	1,87	1,41	1,47	1,44	1,44	1,99	1,99	-	-	-	-
2007 I-XII	1,47	1,57	1,83	1,45	1,44	1,44	1,47	1,89	1,87	4,37	8,13	9,00	2,30
2008 I	1,79	1,80	1,97	1,73	1,64	1,64	1,61	1,90	1,90	-	-	-	-
II	1,76	1,81	1,94	1,83	1,72	1,71	1,71	-	-	-	-	-	-
III	1,79	1,90 ^a	2,10 ^a	1,74	1,70	1,69	1,69	-	-	-	-	-	-
IV ^a	2,03	1,96	2,33	2,13	2,04	2,05	2,06	-	-	-	-	-	-
V ^a	2,19	2,00	2,55	2,32	2,25	2,25	2,28	-	-	-	-	-	-
VI ^a	2,46	-	-	2,60	2,57	2,57	2,60	-	-	4,58	4,91	-	-
VII	1,78	-	-	2,60	2,80	2,80	2,80	-	-	4,00	4,68	6,0	1,25
VIII	1,02	-	-	2,40	-	-	-	1,74	-	-	-	-	0,94
IX	0,70	0,89	-	-	-	-	0,62	1,53	2,00	-	-	-	0,88
X	0,67	0,80	-	0,63	0,70	0,60	0,61	1,51	1,48	-	-	-	1,98
XI	0,63	0,85	0,80	0,54	0,57	0,54	0,56	1,68	1,66	-	-	-	-
XII	0,61	0,85	0,89	0,58	0,55	0,55	0,56	1,73	1,66	-	-	-	-
2008 I-XII	1,45	1,37	1,75	1,74	1,65	1,64	1,55	1,68	1,74	4,29	4,80	6,00	1,26
2009 I	0,68	1,09	1,00	0,63	0,56	0,56	0,58	2,75	1,78	-	-	-	-
Wskaźniki zmian cen (%)													
<u>I 2009</u> <u>XII 2008</u>	111	128	112	109	102	102	104	159	107	x	x	x	x
<u>I 2009</u> <u>I 2008</u>	38	61	51	36	34	34	36	145	94	x	x	x	x

^a jabłka z przechowalni z kontrolowaną atmosferą

Źródło: Notowania Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB z firm eksportujących.

Tab. 4. Produkcja wybranych przetworów owocowych w firmach średnich i dużych (tony)

Miesiące	Sok pitny jabłkowy	Soki pitne z owoców cytrusowych	Pozostałe soki pitne owocowe i owocowo-warzywne	Soki zagęszczone	Owoce mrożone	Dżemy	Kompoty i owoce pasteryzowane
2007 X	7 304	8 449	26 060	38 007	12 624	4 671	879
XI	5 068	7 416	25 000	8 143	11 262	3 876	901
XII	5 458	8 450	19 367	2 766	8 559	3 317	887
2007 I-XII	78 723	94 528	297 635	136 327	293 413	49 633	16 663
2008 I	4 837	6 485	27 659	4 533	9 496	4 166	1 247
II	4 057	7 512	28 508	1 648	11 386	7 061	926
III	6 783	9 981	33 193	1 522	9 141	6 324	921
IV	5 550	8 347	34 518	1 200	10 515	8 095	1 376
V	6 364	10 004	30 364	866	7 023	4 694	1 328
VI	6 993	9 116	22 320	5 323	80 969	9 650	1 476
VII	4 729	7 643	16 966	18 537	80 377	4 870	3 504
VIII	4 922	8 287	19 777	21 418	35 064	4 598	2 536
IX	5 603	8 544	29 192	33 420	23 667	3 790	1 385
X	6 194	9 965	25 179	58 979	11 531	2 973	1 278
XI	6 743	10 274	21 504	43 772	11 251	3 115	1 030
Wskaźniki zmian (%)							
<u>XI 2008</u> <u>X 2008</u>	109	103	85	74	98	105	81
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	133	139	86	538	100	80	114

Źródło: Dane GUS.

Tabela 5. Eksport wybranych owoców i ich przetworów

Wyszczególnienie	2007											2008											XI 2008 XI 2007 (%)
	IX	X	XI	XII	I-XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI							
Owoce świeże	28 842	19 227	26 102	43 849	641 925	42 797	58 178	58 381	31 300	24 457	26 359	52 791	44 051	53 716	57 260	56 816	218						
Jabłka	5 664	6 173	11 772	23 403	449 734	30 907	43 682	49 172	25 207	18 256	5 751	2 187	8 071	21 812	41 629	43 498	370						
Gruszki	423	287	368	424	3 335	290	560	618	126	364	58	128	499	1 517	2 150	734	200						
Truskawki	34	12	13	3	16 620	19	77	23	72	128	10 862	1 622	144	109	1	66	496						
Śliwki	3 272	1 225	1 511	1	7 520	7	4	13	21	57	69	773	7 463	10 130	1 727	86	57						
Maliny	8 527	2 989	16	20	24 610	17	-	6	18	-	569	11 368	9 631	8 640	808	160	1008						
Wiśnie	135	66	187	22	4 481	1	44	20	20	61	606	9 561	534	36	-	-	0						
Przetwory owocowe	59 150	50 149	42 779	33 579	667 148	41 172	44 014	45 525	47 257	47 265	54 142	66 844	63 523	61 408	74 041	62 114	145						
Zagęszczony sok jabłkowy	19 218	14 442	7 958	7 398	170 636	6 941	8 270	9 237	10 298	13 362	14 126	13 453	18 550	19 879	40 371	36 883	463						
Truskawki w puszkach	743	643	505	402	8 996	617	704	663	707	711	1 184	3 834	519	583	470	457	90						
Wiśnie w puszkach	703	295	238	199	7 142	351	437	583	685	693	370	728	914	710	479	339	143						
Dżemy	2 431	2 476	2 283	2 029	35 450	1 772	2 272	2 061	2 319	2 036	1 951	2 308	1 990	2 525	1 677	1 198	52						
Mrożonki	23 272	18 917	19 149	12 323	273 742	18 669	19 626	19 126	18 300	16 126	21 138	30 398	27 245	24 400	18 938	13 187	69						
Owoce świeże	24 939	14 563	13 959	15 381	287 533	19 156	24 537	22 150	18 608	14 076	21 508	49 944	33 718	31 133	20 762	20 300	145						
Jabłka	2 249	2 605	4 896	6 232	129 576	12 356	15 516	16 293	14 148	9 799	3 462	1 135	2 916	5 946	10 015	11 643	238						
Gruszki	207	210	290	243	2 073	166	256	274	81	138	28	65	285	798	1 194	486	168						
Truskawki	85	25	40	2	15 710	23	82	39	125	162	10 505	1 748	247	198	3	52	129						
Śliwki	1 658	912	1 511	1	4 215	7	3	12	23	35	41	410	3 401	4 237	978	40	26						
Maliny	11 635	3 431	29	35	31 753	31	-	10	32	0	867	16 734	13 322	11 064	1 106	206	720						
Wiśnie	145	77	218	26	3 562	0	46	31	29	86	784	10 400	360	58	-	-	0						
Przetwory owocowe	95 041	77 827	63 124	45 977	862 955	63 312	71 834	68 824	70 940	68 722	78 988	102 266	86 565	86 228	88 235	62 477	99						
Zagęszczony sok jabłkowy	35 652	23 391	12 768	11 455	208 777	13 671	15 770	16 498	16 495	20 073	18 602	17 793	20 955	20 261	32 585	26 037	204						
Truskawki w puszkach	928	800	658	496	11 367	894	1 176	894	1 007	1 074	1 516	4 934	795	830	648	638	97						
Wiśnie w puszkach	709	362	316	254	7 482	481	534	701	897	793	447	680	978	849	585	397	126						
Dżemy	4 093	4 460	3 618	3 051	50 844	3 059	3 483	3 232	4 132	3 411	3 119	3 983	3 533	4 315	3 030	2 028	56						
Mrożonki	28 472	26 301	26 313	16 614	318 953	25 992	28 382	26 778	26 859	22 680	27 251	38 066	35 835	35 895	28 461	18 171	69						

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych MRIRW i Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

Tab. 6. Import wybranych owoców i ich przetworów

Wyszczególnienie	2007											2008											XI 2008 XI 2007 (%)
	IX	X	XI	XII	I-XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI							
Owoce świeże	122 813	145 041	101 586	124 860	1 263 600	105 611	92 733	88 813	79 103	85 809	79 375	115 148	104 080	79 717	85 965	82 469	81						
Banany	15 599	18 101	15 792	19 077	234 066	20 033	24 020	18 919	21 151	25 835	17 577	23 240	16 759	15 746	22 823	18 810	126						
Owoce cytrusowe	12 898	24 220	55 571	84 710	435 130	66 424	47 679	45 147	27 890	17 928	10 396	9 986	9 489	15 324	24 974	38 050	103						
Brzoskwinie i nekt.	13 839	3 129	46	7	96 942	13	48	143	304	3 613	13 569	24 833	18 880	12 288	2 686	59	86						
Winoogrona	19 937	20 809	12 355	6 005	128 948	4 142	5 033	8 013	11 458	11 104	5 734	10 355	25 244	22 519	22 487	15 177	108						
Arbuzy	2 851	362	199	234	92 778	178	274	719	2 971	11 150	20 212	34 215	24 898	2 992	473	327	130						
Jabłka	47 562	64 224	2 874	1 671	138 198	3 150	3 953	3 790	3 804	5 304	4 555	4 641	749	1 870	1 546	335	2						
Przetwory razem	25 179	32 160	31 031	23 460	304 123	22 981	24 568	23 563	23 012	19 876	19 433	23 796	16 729	19 985	20 811	17 966	65						
Soki zagęszczone	11 868	15 102	11 986	10 385	114 928	10 059	7 496	9 184	9 127	6 978	7 322	8 107	5 039	6 903	6 057	4 534	40						
-sok pomarańczowy	1 965	2 443	2 358	2 685	29 186	3 026	2 681	3 599	3 025	3 167	2 800	3 108	2 258	3 110	2 922	1 698	120						
Mrożonki	3 225	3 368	2 462	2 339	33 570	2 827	3 039	2 874	2 672	1 780	2 048	3 741	3 232	2 411	2 240	1 454	67						
Susze	1 607	1 953	1 601	1 274	13 315	1 121	1 332	876	705	834	893	944	684	1 135	1 862	1 622	95						
Dżemy	375	655	709	855	7 817	639	704	668	916	847	1 138	984	771	755	1 446	1 248	221						
Przetwory puszkow.	7 914	10 812	14 053	8 408	132 521	8 169	11 841	9 872	9 391	9 336	7 893	9 927	6 953	8 578	9 057	8 889	84						
-ananasy	1 416	1 748	2 792	1 885	20 420	2 214	3 469	2 712	1 817	1 360	1 548	1 423	1 452	1 811	2 291	2 920	131						
-brzoskwinie	1 944	2 596	5 323	2 580	32 826	1 889	3 143	2 224	1 623	2 085	1 729	2 808	1 762	2 225	2 912	2 401	112						
Owoce świeże	71 284	87 600	83 234	94 109	848 910	84 702	78 384	79 726	73 108	77 901	62 161	72 641	71 436	64 314	77 687	64 434	89						
Banany	9 772	11 181	11 538	11 801	143 949	12 252	16 373	15 529	15 079	14 200	10 866	11 751	10 209	9 729	13 383	10 285	120						
Owoce cytrusowe	9 392	17 704	36 831	54 852	252 826	47 623	34 364	34 016	23 010	18 540	10 429	8 133	6 521	10 768	19 770	23 835	112						
Brzoskwinie i nekt.	9 191	2 718	24	18	73 328	34	77	242	429	4 533	12 816	20 672	16 965	9 620	1 826	35	67						
Winoogrona	15 613	20 365	13 719	7 939	134 592	6 951	7 662	10 923	14 095	13 734	6 871	11 092	22 620	19 990	22 739	15 608	112						
Arbuzy	720	186	86	121	22 809	98	193	409	1 594	6 154	5 876	6 587	3 928	627	287	168	153						
Jabłka	12 541	15 943	1 095	761	42 622	1 570	2 124	2 297	2 686	4 669	3 980	4 115	548	813	445	158	3						
Przetwory razem	35 233	44 704	39 584	29 788	369 457	31 142	28 659	28 815	29 237	22 165	25 401	28 141	21 985	26 377	28 911	24 197	65						
Soki zagęszczone	16 012	20 775	16 899	13 882	151 492	13 812	9 127	11 088	11 837	8 884	8 562	9 811	6 385	9 472	8 459	5 039	41						
-sok pomarańczowy	3 321	4 146	3 837	4 026	48 083	4 050	3 461	4 495	3 563	3 730	3 360	3 630	2 740	3 972	4 245	2 262	102						
Mrożonki	5 528	4 811	3 376	3 161	51 278	3 096	3 795	3 578	3 588	2 135	2 958	6 587	4 661	3 473	3 742	2 221	78						
Susze	2 708	3 639	2 919	2 330	23 000	2 260	2 715	1 951	1 741	1 716	1 583	1 492	1 397	2 399	4 228	4 035	116						
Dżemy	590	906	983	1 188	11 512	884	1 037	851	1 094	1 026	1 319	1 077	915	799	1 457	1 127	161						
Przetwory puszkow	10 192	14 196	14 984	8 989	129 662	10 862	11 768	11 192	10 777	8 292	10 837	8 990	8 506	9 908	10 786	11 472	76						
-ananasy	977	1 199	1 957	1 294	12 683	1 583	2 445	1 842	1 184	874	1 003	978	1 095	1 518	2 035	2 674	170						
-brzoskwinie	1 233	1 636	3 479	1 779	21 027	1 329	1 569	1 500	1 341	1 327	1 218	1 882	1 197	1 561	2 134	1 607	130						

Źródło: Opracowanie IERIGŻ-PIB na podstawie danych MRiRW i CAAC.

Tab. 7. Średnie miesięczne ceny eksportowe wybranych owoców i ich przetworów (EUR/kg)

Miesiące	Jabłka	Gruszki	Truskawki	Porzeczki czarne	Maliny	Wiśnie	Mrożone truskawki	Mrożone wiśnie	Zagęszcz. sok jabłkowy	Truskawki w puszkach	Wiśnie w puszkach
2007 X	0,42	0,73	2,21	0,84	1,15	1,17	1,45	0,93	1,73	1,24	1,23
XI	0,42	0,79	3,02	-	1,81	1,17	1,48	0,90	1,77	1,30	1,33
XII	0,27	0,57	0,69	1,63	1,73	1,16	1,38	0,87	1,72	1,23	1,27
2007 I-XII	0,29	0,62	0,95	1,12	1,29	0,79	1,23	0,80	1,39	1,26	1,05
2008 I	0,40	0,57	1,21	3,38	1,77	0,51	1,47	0,95	2,18	1,45	1,37
II	0,36	0,46	1,07	5,38	0,51	1,05	1,45	0,92	2,07	1,67	1,22
III	0,33	0,44	1,67	-	1,57	1,50	1,46	0,90	2,11	1,35	1,20
IV	0,56	0,64	1,74	-	1,78	1,42	1,43	0,90	1,93	1,42	1,31
V	0,54	0,38	1,27	-	0,57	1,40	1,45	0,91	1,77	1,51	1,15
VI	0,60	0,48	0,97	2,52	1,52	1,29	1,23	0,96	1,51	1,28	1,21
VII	0,52	0,51	1,08	0,75	1,47	1,09	1,32	0,78	1,46	1,29	0,93
VIII	0,36	0,57	1,71	0,76	1,38	0,67	1,33	0,79	1,23	1,53	1,07
IX	0,27	0,53	1,82	1,18	1,28	1,62	1,29	0,82	1,08	1,42	1,20
X	0,24	0,56	2,59	0,85	1,37	1,66	1,41	0,81	0,83	1,38	1,22
XI	0,27	0,66	0,79	-	1,29	0,91	1,31	0,77	0,75	1,40	1,17
Wskaźniki zmian cen (%)											
<u>XI 2008</u> <u>X 2008</u>	113	118	31	-	94	55	93	95	90	101	96
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	64	84	26	-	71	78	89	86	42	108	88

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych MRiR, i CAAC.

Tab. 8. Średnie miesięczne ceny hurtowe wybranych owoców (zł/kg)

Miesiące	Jabłka	-Cortland	-Jonagold	-Lobo	-Szampion	Gruszki	Truskawki	Wiśnie	Czereśnie	Śliwki	Banany	Cytryny	Mandarynki	Pomarańcze	Winogrona
2007 XII	2,07	2,09	2,01	2,00	2,08	2,97	-	-	-	-	3,35	5,73	3,70	3,55	8,51
2007 I-XII	2,06	1,78	1,93	1,91	2,11	3,29	9,74	3,15	6,07	3,63	3,48	3,74	4,70	3,79	7,73
2008 I	2,21	2,15	2,05	2,18	2,13	3,31	-	-	-	-	3,27	6,50	4,08	3,28	10,60
II	2,37	2,20	2,41	2,39	2,35	3,08	-	-	-	-	3,91	6,13	4,46	3,39	10,94
III	2,48	2,21	2,56	2,48	2,49	3,31	-	-	-	-	4,42	6,17	4,83	3,55	10,23
IV	2,65	2,32	2,68	2,54	2,74	3,38	-	-	-	-	4,31	6,85	4,73	3,64	8,53
V	3,08	2,82	3,12	3,10	2,98	3,37	9,83	-	-	-	3,40	7,53	5,00	3,70	7,39
VI	3,29	-	3,32	3,29	3,10	3,43	3,42	6,00	4,31	-	3,11	6,20	5,26	3,62	7,80
VII	3,34	-	-	-	-	3,47	5,33	2,91	4,99	1,59	2,48	4,57	5,38	3,94	7,28
VIII	1,50	-	-	-	-	2,62	5,17	1,59	3,73	1,18	3,03	4,37	5,05	3,94	5,06
IX	1,25	1,10	1,28	1,29	1,15	2,54	8,66	-	-	1,26	3,19	3,99	5,35	3,77	4,51
X	1,17	1,07	1,15	1,22	1,10	2,67	7,45	-	-	4,26	3,12	4,48	5,19	3,48	4,56
XI	1,04	1,00	1,10	1,06	1,08	2,62	9,63	-	-	4,38	3,24	4,22	3,89	3,61	4,89
XII	1,00	1,05	1,05	1,03	1,10	2,62	-	-	-	-	3,33	3,72	3,78	3,57	6,60
2008 I-XII	2,12	1,77	2,07	2,06	2,02	3,04	7,07	3,50	4,34	2,53	3,40	5,39	4,75	3,62	7,37
2009 I	1,05	1,05	1,10	1,05	1,10	2,88	-	-	-	-	3,76	3,69	4,38	3,92	8,55
Wskaźniki zmian cen (%)															
<u>I 2009</u> <u>XII 2008</u>	105	100	1,05	98	100	110	-	-	-	-	113	99	116	110	130
<u>I 2009</u> <u>I 2008</u>	48	49	54	48	52	87	-	-	-	-	115	57	107	120	81

^a truskawki spod osłon wg Zakładu Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB

Źródło: Notowania ZSIR MRiRW.

Tab. 9. Średnie miesięczne ceny zbytu przetworów owocowych (zł/kg)

Miesiące	Dżem z czarnej porzeczki	Dżem śliwkowy	Dżem truskawkowy	Sok z czarnej porzeczki ^a	Sok jabłkowy ^a	Sok Pomarańczowy ^a
2007 IX	8,40	8,07	7,77	3,15	1,58	2,35
X	8,43	7,97	8,07	3,16	1,89	2,36
XI	8,90	8,03	8,23	3,13	1,97	2,38
XII	8,93	7,93	7,97	3,13	2,00	2,31
2007 I-XII	8,07	7,52	7,56	3,14	1,66	2,29
2008 I	8,50	7,87	8,08	3,17	2,12	2,29
II	8,13	7,77	8,23	3,03	2,13	2,37
III	8,33	7,83	8,20	3,05	2,13	2,38
IV	8,00	7,83	8,20	3,05	2,09	2,26
V	8,20	7,80	8,30	-	2,09	2,22
VI	8,47	7,73	8,60	3,26	2,05	2,19
VII	7,47	7,37	8,10	3,53	2,00	2,26
VIII	8,13	7,37	8,43	3,51	1,92	2,20
IX	8,27	7,23	8,27	3,36	1,83	2,11
X	8,37	7,47	8,50	3,38	1,77	2,10
XI	7,50	7,47	8,13	3,38	1,75	2,08
XII	6,90	7,47	7,57	3,38	1,70	2,00
Wskaźniki zmian cen (%)						
<u>XII 2008</u> XI 2008	92	100	93	100	97	96
<u>XII 2008</u> XII 2007	77	94	95	108	85	87

^a w zł/l

Źródło: Dane GUS.

Tab. 10. Średnie miesięczne ceny detaliczne wybranych owoców (zł/kg)

Miesiące	Jabłka	Gruszki	Śliwki	Czereśnie	Truskawki	Maliny	Winogrona	Banany	Pomarańcze	Cytryny	Mandarynki
2007 X	3,49	4,67	5,16	-	-	-	6,63	4,51	5,71	5,60	6,98
XI	3,43	4,79	-	-	-	-	7,59	4,45	5,41	6,71	5,48
XII	3,41	4,83	-	-	-	-	10,04	4,44	4,95	7,23	4,82
2007 I-XII	3,14	5,05	4,93	9,48	8,30	12,65	9,61	4,53	5,12	5,03	5,80
2008 I	3,47	5,06	-	-	-	-	14,45	4,55	4,80	7,89	5,03
II	3,57	5,20	-	-	-	-	14,56	4,90	4,71	8,02	5,32
III	3,67	5,53	-	-	-	-	12,71	5,27	4,75	7,94	5,75
IV	3,92	5,79	-	-	-	-	11,06	5,47	4,91	8,45	5,97
V	4,25	6,06	-	-	13,48	-	9,94	4,76	5,08	9,01	6,19
VI	4,68	6,11	-	8,62	4,99	-	9,47	4,29	5,14	9,19	6,47
VII	4,87	6,12	5,27	7,33	6,89	13,72	9,39	4,07	5,46	7,98	6,63
VIII	3,23	5,16	2,94	-	-	13,12	6,66	4,00	5,51	6,56	6,53
IX	2,40	4,35	2,58	-	-	12,66	5,81	4,04	5,28	5,73	6,66
X	2,10	4,12	3,60	-	-	-	6,02	4,08	5,00	5,97	6,54
XI	1,95	4,26	-	-	-	-	6,69	4,12	4,95	6,12	5,16
XII	1,92	4,66	-	-	-	-	8,58	4,28	4,85	5,49	4,71
Wskaźniki zmian cen (%)											
<u>XII 2008</u> XI 2008	98	109	x	x	x	x	128	104	98	90	91
<u>XII 2008</u> XII 2007	56	96	x	x	x	x	85	96	98	76	98

Źródło: Dane GUS.

Tab. 11. Średnie miesięczne ceny detaliczne wybranych przetworów owocowych (zł/kg)

Miesiące	Dżemy	Sok z czarnej porzeczki	Sok jabłkowy	Sok pomarańczowy	Truskawki mrożone	Ananasy w puszkach	Brzoskwinie w puszkach
2007 X	11,33	4,09	3,05	4,17	11,82	5,42	4,92
XI	11,44	4,14	3,17	4,22	12,52	5,56	4,92
XII	11,67	4,15	3,20	4,20	13,06	5,66	4,85
2007 I-XII	11,10	3,96	3,00	4,01	10,62	5,28	4,82
2008 I	11,78	4,21	3,27	4,23	13,42	5,82	4,92
II	11,78	4,27	3,31	4,25	13,92	5,96	4,96
III	11,75	4,28	3,32	4,26	14,20	5,94	4,94
IV	11,86	4,31	3,36	4,28	14,44	6,00	5,02
V	12,03	4,31	3,41	4,21	14,48	6,02	4,98
VI	12,08	4,33	3,42	4,29	14,50	6,08	5,05
VII	12,17	4,34	3,45	4,33	14,56	6,14	5,05
VIII	12,17	4,35	3,47	4,33	14,62	6,18	5,02
IX	12,14	4,38	3,50	4,33	14,62	6,24	5,07
X	12,22	4,38	3,52	4,31	14,76	6,32	5,04
XI	12,17	4,40	3,56	4,34	14,76	6,44	5,08
XII	12,17	4,37	3,58	4,27	14,92	6,44	5,07
Wskaźniki zmian cen (%)							
XII 2008 XI 2008	100	99	101	98	101	100	100
XII 2008 XII 2007	104	105	112	102	114	114	105

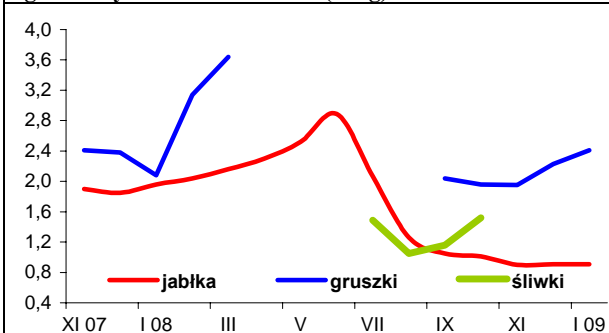
Źródło: Dane GUS.

Tab. 12. Relacje cen hurtowych owoców w Polsce i w Niemczech (%)

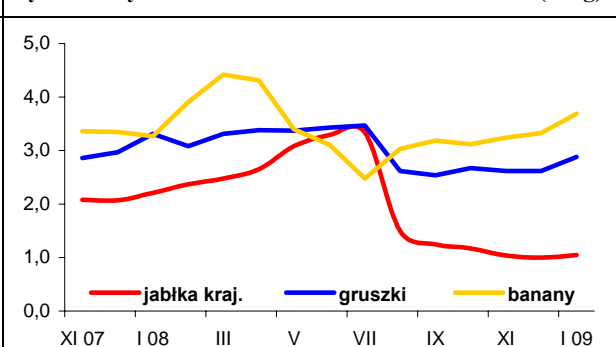
Miesiące	Jablka odm. Jonagold	Gruszki	Truskawki	Banany	Pomarańcze	Śliwki
2007 VI	57	-	41	65	75	-
VII	58	-	39	64	65	-
VIII	61	-	-	56	69	69
IX	68	86	-	69	74	72
X	70	89	-	65	66	82
XI	65	88	-	72	69	-
XII	75	88	-	74	68	-
2008 I	74	85	-	68	66	-
II	73	89	-	67	67	-
III	77	87	-	65	66	-
IV	72	-	62	66	72	-
V	62	-	46	67	68	-
VI	-	-	52	72	68	-
VII	-	-	-	78	73	-
VIII	66	-	-	74	77	68
IX	52	79	-	77	79	71
X	62	79	-	65	64	-
XI	59	75	-	68	69	-
XII	61	76	-	71	59	-

Źródło: Na podstawie danych MRiRW, GUS i ZMP "Der Markt Obst und Gemüse" i., "Fruit and Vegetable Markets" z poszczególnych miesięcy.

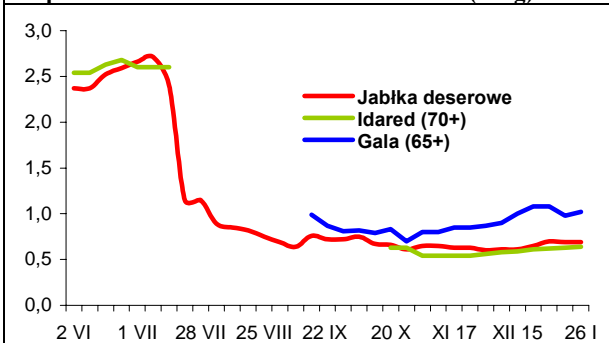
Rys. 1. Ceny skupu owoców w spółdzielniach ogrodniczych w 2007 - 2009 r. (zł/kg)

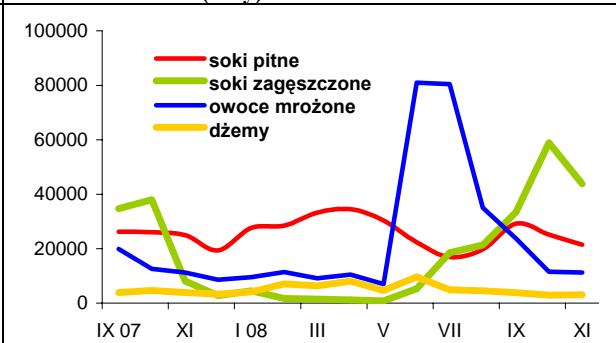
Rys. 2. Ceny hurtowe owoców w latach 2007-2009 (zł/kg)

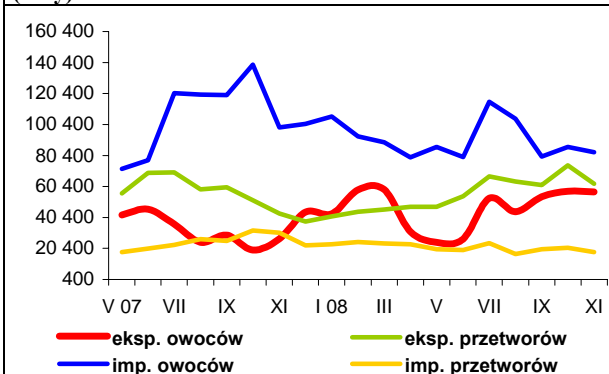
Rys. 3. Ceny skupu jabłek deserowych przeznaczonych na eksport w okresie od VI 2008 r. do I 2009 r. (zł/kg)

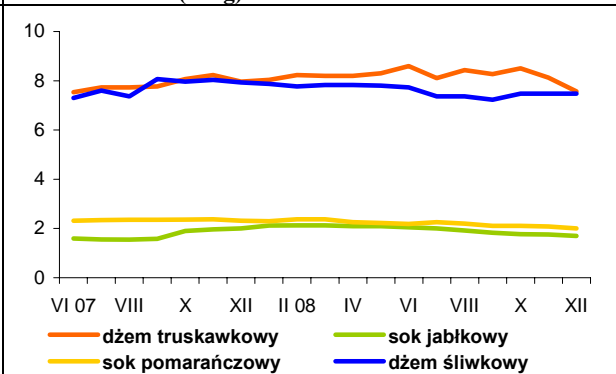
Rys. 4. Produkcja wybranych przetworów owocowych w 2007 i w 2008 r. (tony)

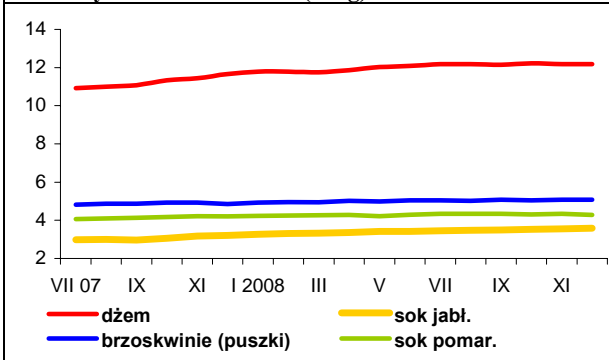
Rys. 5. Handel owocami i ich przetworami w 2007 i 2008 r. (tony)

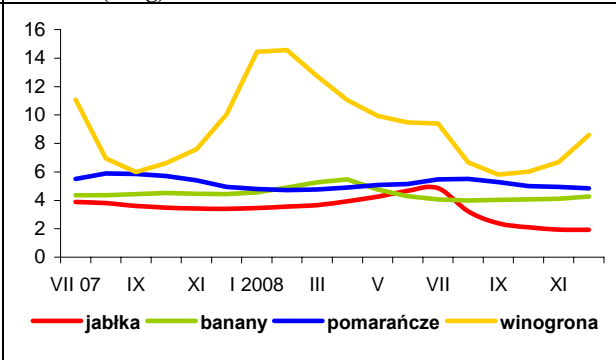
Rys. 6. Ceny zbytu wybranych przetworów owocowych w 2007 i 2008 r. (zł/kg)

Rys. 7. Ceny detaliczne wybranych przetworów owocowych w 2007 i 2008 r. (zł/kg)

Rys. 8. Ceny detaliczne wybranych owoców w 2007 i 2008 r. (zł/kg)

Rynek mleka

Zygmunt Smoleński
Teresa Zdziarska

W 2008 r. przeciętna cena skupu mleka kształtowała się na poziomie 102,58 zł/100 l i była o 4,5% niższa niż w 2007 r. W minionym roku notowano stałą tendencję spadkową ze 132,15 zł/100 l w grudniu 2007 r. do 88,97 zł/100 l w analogicznym miesiącu 2008 r. Cena skupu mleka o standardowych parametrach obniżyła się w tym czasie ze 132,29 do 96,03 zł/100 kg, tj. o 27,4%.

W grudniu 2008 r., wg Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, najwyższe ceny skupu mleka płacono w m. północnym – 104,69 zł/100 kg, w m. zachodnim 93,99 zł/100 kg, w południowo-wschodnim 87,83 zł/100 kg i w centralnym 87,58 zł/1200 kg.

W styczniu 2009 r. jałówki staniały z 2000-2700 zł/szt., średnio 2367 zł/szt. na początku miesiąca do 2243 zł/szt. na przełomie stycznia i lutego. Natomiast ceny krów dojnych utrzymały się na poziomie ok. 2420 zł/szt.

Ceny zbytu mleka spożywczego 2% utrzymywały się w styczniu na zbliżonym poziomie – ok. 165 zł/100 kg, jedynie w m. zachodnim płacono ok. 146 zł/100 kg. Ceny mleka UHT 2% wynosiły średnio ok. 180 zł/100 kg, a jogurtu 2% ok. 320 zł/100 kg. Najwyższe ceny za jogurt płacono w m. centralnym – ok. 360 zł/100 kg, a najniższe w m. południowo-wschodnim – ok. 310 zł/100 kg. Najwyższe ceny kefiru 2% notowano w m. centralnym – 255-282 zł/100 kg, a najniższe w m. zachodnim – 220-232 zł/100 kg. Śmietana 10-29% nieznacznie staniała, średnio w kraju z ok. 530 do 512 zł/100 kg. Największy spadek cen śmietany zanotowano w m. centralnym – z 599 do 541 zł/100 kg.

Ceny masła w blokach charakteryzowały się na ogół tendencją spadkową, szczególnie w m. północnym – z ok. 1000 do 922 zł/100 kg. Ceny masła konfekcjonowanego w skali krajowej utrzymywały się na zbliżonym poziomie – 1060-1086 zł/100 kg. Najniższe jego ceny płacono w m. centralnym – ok. 1000 zł/100 kg, a najwyższe w m. zachodnim – ok. 1200 zł/100 kg. Mleko w proszku pełne charakteryzowało się zróżnicowanymi tendencjami cen, średnio w kraju staniało z 827 do 761 zł/100 kg i podobnie w m. północnym – z 1001 do 861 zł/100 kg. Natomiast w m. centralnym

PMP zdrożało z 710 do 860 zł/100 kg. Ceny mleka w proszku odtuszczonego utrzymywały się na poziomie ok. 600 zł/100 kg, przy małym zróżnicowaniu regionalnym.

Ceny serów dojrzewających wykazywały nieznaczne tendencje spadkowe. Np. ser Edam staniał z ok. 1120 do ok. 1062 zł/100 kg. Podobnie staniały sery: Gouda, Podlaski, Zamojski, Morski i Radermer. Natomiast ceny twarogu na ogół utrzymywały się na zbliżonym poziomie, średnio ok. 890 zł/100 kg. Najniższe jego ceny notowano w m. północnym – ok. 700 zł/100 kg, a najwyższe w m. centralnym – ok. 1000 zł/100 kg.

W krajach Wspólnoty Europejskiej w styczniu 2009 r. obserwowano tendencje spadkowe cen trwałych wyrobów mleczarskich. Ceny masła zmalały: w Belgii z 2286 EUR/tonę na początku miesiąca do 2212 EUR/tonę w drugiej dekadzie stycznia, w Niemczech odpowiednio z 2175 do 2125 EUR/tonę, we Włoszech z 2450 do 2350 EUR/tonę i w Holandii z 2100 do 2050 EUR/tonę. Ceny pełnego mleka w proszku obniżono: w Belgii z 2112 do 1977 EUR/tonę, w Niemczech z 1775 do 1750 EUR/tonę, we Francji z 2030 do 2000 EUR/tonę i w Holandii z 1850 do 1800 EUR/tonę. Ceny odtuszczonego mleka w proszku obniżono jedynie w Belgii – z 1780 do 1735 EUR/tonę. W Niemczech OMP zdrożało z 1350 do 1438 EUR/tonę oraz we Francji z 1400 do 1430 EUR/tonę i w Holandii z 1360 do 1400 EUR/tonę.

Natomiast ceny serwatki w Niemczech utrzymały się na dotychczasowym poziomie 350 EUR/tonę, a we Francji spadły z 370 do 360 EUR/tonę oraz w Holandii z 380 do 360 EUR/tonę.

Wobec pogłębiającego się spadku cen trwałych wyrobów mleczarskich na rynku światowym Unia Europejska przywróciła dopłaty do eksportu tych wyrobów po półtorarocznym okresie prosperity. Przywrócono również wsparcie prywatnego magazynowania. Od 1 marca br. przewiduje się następujące limity interwencyjnych zakupów wyrobów: masła 30 tys. ton po cenie 2217 EUR/tonę i OMP 109 tys. ton po 1746 EUR/tonę.

Tab.1. Skup mleka surowego

Miesiące	Ilość mleka skupionego mln litrów	Cena skupu mleka	
		średnia (zł/100 litrów)	o standardowych parametrach (zł/100 kg)
2007 I-XII	8 379,9	107,46	.
2008 I-XII	8 614,2	102,58	.
2007 XI	607,1	129,77	130,59
XII	640,4	132,15	132,29
2008 I	648,0	124,55	123,69
II	638,4	120,59	121,17
III	688,0	116,63	117,54
IV	690,8	110,95	111,68
V	785,7	104,97	107,23
VI	769,2	101,82	103,71
VII	793,2	97,58	101,61
VIII	780,0	94,83	99,71
IX	739,4	93,29	99,33
X	711,9	90,80	97,15
XI	647,3	90,20	95,98
XII	674,7	88,97	96,03
Wskaźnik zmian w %			
<u>XII 2008</u> <u>XI 2008</u>	104,2	98,6	100,1
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	105,4	67,3	72,6

Źródło: Dane GUS i ZSRIR.

Tab.2. Produkcja wyrobów mleczarskich (tys. ton i mln l)

Miesiące	Mleko przetworzone (mln l)	Mleko w proszku		Jogurt (mln l)	Śmietana (mln l)	Masło	Sery	
		chude	pełne				świeże	dojrzewające
2006 I-XII	2 293,5	127,2	36,5	321,0	342,6	173,3	302,4	257,3
2007 I-XII	2 400,0	129,9	40,5	368,4	350,6	181,9	329,6	252,6
2007 X	191,6	8,5	2,6	32,0	27,9	15,1	27,3	22,1
XI	188,6	5,4	2,0	30,0	23,1	13,0	26,6	19,9
XII	184,6	7,4	2,9	23,1	24,4	13,0	25,5	18,8
2008 I	184,3	6,5	2,8	32,8	24,4	13,8	27,5	21,2
II	169,2	6,5	2,7	31,3	24,2	13,1	26,0	21,8
III	178,8	8,4	3,3	33,3	27,5	14,3	28,9	22,5
IV	177,7	9,7	5,0	35,0	26,9	13,8	27,4	21,9
V	194,0	11,7	7,4	33,8	31,4	15,2	27,6	21,8
VI	190,4	16,3	4,8	30,6	35,4	13,4	24,6	24,0
VII	185,2	16,1	3,5	30,7	35,0	15,3	26,1	25,6
VIII	177,9	11,9	3,1	30,0	31,4	14,6	25,7	24,5
IX	176,4	10,7	2,6	28,4	30,4	15,7	25,7	24,8
X	179,8	10,6	1,8	30,5	29,3	15,6	26,6	24,7
XI	176,2	6,9	1,9	28,5	25,7	13,5	25,5	23,3
Wskaźnik zmian w %								
<u>XI 2008</u> <u>X 2008</u>	98,0	65,1	105,6	93,4	87,7	86,5	95,9	94,3
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	93,4	127,8	95,0	95,0	111,3	103,8	95,9	117,1

Źródło: Dane GUS.

Tab.3. Ceny producentów (z VAT) wyrobów mleczarskich (zł)

Miesiące	Mleko przetworzone (1 l)		Mleko w proszku (1 kg)		Masło świeże 85% tł. (1 kg)		Jogurt owocowy (150 g)	Śmietana 18% tł. (1 l)	Twaróg półtłusty (1 kg)	Ser dojrzew. Edam (1 kg)
	w folii 2-2,5% tł.	UHT 1-2,5% tł.	chude	pełne	w blokach	konfekcjonowane				
2007 XI	1,49	2,01	12,18	14,42	15,46	14,49	0,78	5,59	8,65	16,59
XII	1,51	2,01	10,93	13,34	13,97	13,40	0,78	5,63	8,73	15,50
2008 I	1,51	2,00	9,82	11,27	12,63	12,67	0,78	5,63	8,81	14,33
II	1,51	1,98	9,64	10,82	12,34	12,47	0,76	5,58	8,78	14,03
III	1,51	1,97	9,41	10,90	11,97	12,28	0,77	5,55	8,72	13,55
IV	1,51	1,94	8,90	10,69	11,81	12,08	0,77	5,53	8,69	12,58
V	1,51	1,92	8,60	9,68	11,51	11,56	0,77	5,53	8,71	11,72
VI	1,51	1,88	8,67	9,78	11,38	11,65	0,79	5,52	8,67	11,56
VII	1,51	1,87	8,65	9,77	11,40	11,54	0,81	5,53	8,65	11,55
VIII	1,51	1,86	8,40	9,78	11,38	11,53	0,79	5,50	8,63	11,58
IX	1,51	1,85	8,09	9,57	11,34	11,32	0,80	5,47	8,66	11,53
X	1,51	1,82	7,53	9,00	11,26	11,19	0,79	5,48	8,68	11,37
XI	1,50	1,79	7,35	9,04	10,81	11,12	0,80	5,48	8,64	11,08
XII	1,51	1,78	7,09	8,90	11,00	10,97	0,80	5,49	8,64	10,86
2009 I ^a	1,62	1,79	6,03	7,61	8,68	10,60	.	5,12	8,79	10,62
Wskaźnik zmian w %										
XII 2008 XI 2008	100,7	99,4	96,5	98,5	101,8	98,7	100,0	100,2	100,0	98,0
XII 2008 XII 2007	100,0	88,6	64,9	66,7	78,7	81,9	102,6	97,5	99,0	70,1

^a ceny 1 kg produktu wg ZSRIR za okres 26 I – 1 II 2009 r.

Źródło: Dane GUS i ZSRIR.

Tab.4. Ceny detaliczne wyrobów mleczarskich (zł)

Miesiące	Mleko przetworzone (1 l)		Mleko w proszku pełne (350 g)	Mleko zagęszcz., niesłodz. (411 g) ^a	Masło Ekstra konfekcj. (200 g)	Kefir (150 g)	Jogurt owocowy (150 g)	Śmietana 18% tł. (200 g)	Twaróg półtłusty (1 kg)	Ser dojrzew. Edam (1 kg)
	w folii	UHT								
2007 XI	1,94	2,71	11,36	3,10	4,11	0,66	1,07	1,52	11,42	22,06
XII	1,97	2,74	11,51	3,12	4,11	0,67	1,07	1,54	11,54	22,08
2008 I	2,00	2,77	11,70	3,03	4,07	0,68	1,08	1,56	11,66	21,85
II	2,02	2,77	12,13	3,05	3,94	0,68	1,09	1,56	11,72	21,30
III	2,02	2,78	12,38	3,06	3,86	0,68	1,10	1,57	11,71	20,63
IV	2,03	2,78	12,53	3,06	3,78	0,69	1,14	1,57	11,78	20,10
V	2,03	2,77	12,71	3,04	3,67	0,70	1,15	1,57	11,78	19,51
VI	2,04	2,78	12,86	3,05	3,65	0,70	1,15	1,58	11,77	18,76
VII	2,04	2,75	12,91	3,06	3,61	0,70	1,16	1,59	11,81	18,24
VIII	2,05	2,74	12,94	3,07	3,58	0,71	1,16	1,59	11,82	17,93
IX	2,04	2,74	12,85	3,07	3,57	0,71	1,16	1,59	11,84	17,77
X	2,05	2,72	12,93	3,07	3,54	0,71	1,14	1,59	11,83	17,56
XI	2,04	2,72	12,87	3,07	3,52	0,71	1,12	1,59	11,85	17,44
XII	2,05	2,70	12,86	3,09	3,50	0,71	1,10	1,59	11,84	17,08
Wskaźnik zmian w %										
XII 2008 XI 2008	100,5	99,3	99,9	100,7	99,4	100,0	98,2	100,0	99,9	97,9
XII 2008 XII 2007	104,1	98,5	111,7	99,0	85,2	106,0	102,8	103,2	102,6	77,4

^a od 2008 r. w opakowaniu 400 g.

Źródło: Dane GUS.

Tab. 5. Eksport i import produktów mleczarskich (tys. ton)

Miesiące	Eksport					Import				
	mleko w proszku	sery	masło i tłuszcze mleczne	mleko płynne i śmietana	jogurty i napoje mleczne	mleko w proszku	sery	masło i tłuszcze mleczne	mleko płynne i śmietana	jogurty i napoje mleczne
2006 I-XII	109,1	120,6	24,1	244,4	88,1	7,2	18,7	4,7	32,3	11,6
2007 I-XII	99,2	131,5	32,1	171,5	97,7	16,8	26,8	6,6	61,2	35,7
2007 X	5,9	11,3	2,3	14,1	8,5	1,7	2,2	0,9	6,5	2,6
XI	8,6	10,0	1,5	11,7	8,1	1,2	2,1	0,6	5,4	3,1
XII	6,4	8,7	1,5	11,1	6,2	2,0	1,6	0,6	4,9	2,2
2008 I	10,4	12,4	3,2	13,9	9,1	2,6	1,4	0,5	1,2	2,4
II	8,0	12,3	4,0	12,1	8,9	1,7	1,7	0,5	2,7	2,5
III	6,7	12,0	3,0	12,5	8,7	3,6	1,6	0,4	4,1	2,6
IV	8,2	11,8	3,7	13,1	8,7	2,9	1,8	0,4	2,2	2,4
V	12,5	12,2	3,3	17,6	8,9	1,4	1,7	0,4	1,6	2,4
VI	23,3	14,3	3,3	32,7	7,4	1,2	1,7	0,5	1,1	2,8
VII	11,6	14,3	1,7	26,7	6,7	0,8	1,5	0,5	1,9	2,4
VIII	8,9	12,8	1,2	22,4	6,8	1,3	1,8	0,5	1,2	1,8
IX	10,7	11,8	1,4	24,3	8,2	2,5	2,4	0,5	4,5	3,0
X	10,8	11,4	1,7	24,9	8,1	1,4	2,7	0,5	4,3	1,9
XI	6,7	9,9	1,5	22,1	7,5	1,1	2,0	0,3	3,3	1,8
Wskaźnik zmian w %										
<u>XI 2008</u> X 2008	62,0	86,8	88,2	88,8	92,6	78,6	74,1	60,0	76,7	94,7
<u>XI 2008</u> XI 2007	77,9	99,0	100,0	188,9	92,6	91,7	95,2	50,0	61,1	58,1

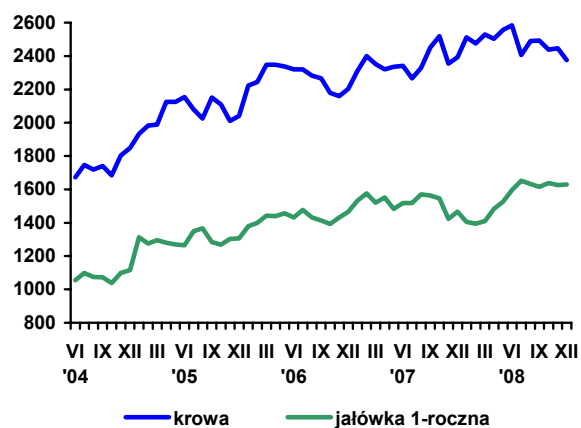
Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie wstępnych danych CIHZ i CAAC.

Tab. 6. Ceny w eksporcie i imporcie produktów mleczarskich (EUR/tonę)

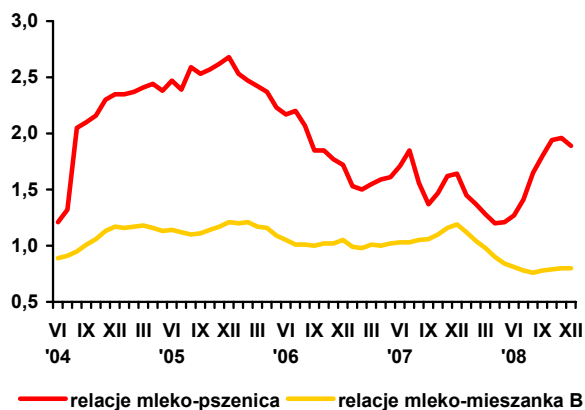
Miesiące	Eksport					Import				
	mleko w proszku	sery	masło i tłuszcze mleczne	mleko płynne i śmietana	jogurty i napoje mleczne	mleko w proszku	sery	masło i tłuszcze mleczne	mleko płynne i śmietana	jogurty i napoje mleczne
200 I-XII	1 956	2 628	1 842	552	1 025	1 950	3 003	2 856	499	1 127
200 I-XII	2 963	2 766	2 738	841	1 014	2 229	3 138	3 291	571	933
200 X	3 213	3 198	3 894	1 120	1 025	2 598	3 445	3 004	697	865
XI	2 324	3 368	4 252	999	1 061	3 103	3 469	4 029	627	897
XII	2 635	3 280	2 978	836	1 067	2 080	3 796	3 574	653	964
200 I	2 614	3 367	2 466	656	1 160	2 267	3 572	4 045	1 073	1 021
II	2 403	3 273	2 671	736	1 180	2 480	3 632	3 508	797	1 040
III	2 186	3 205	2 633	867	1 158	1 219	3 667	3 750	594	989
IV	2 114	3 103	2 570	678	1 156	1 513	3 469	3 115	755	1 073
V	2 135	3 139	2 516	577	1 188	2 055	3 605	3 470	1 154	1 139
VI	2 319	3 014	2 595	571	1 183	2 666	3 573	3 331	1 428	1 076
VII	2 188	2 916	2 627	645	1 190	2 276	3 340	2 920	1 080	917
VIII	1 970	2 914	2 685	686	1 269	2 971	3 629	3 295	1 271	1 098
IX	1 628	3 160	2 616	591	1 227	2 896	3 723	3 321	828	1 122
X	2 137	3 215	2 575	554	1 238	2 948	3 696	3 722	811	1 231
XI	1 633	2 943	2 299	425	1 115	2 767	3 195	3 099	694	1 145
Wskaźnik zmian w %										
<u>XI 2008</u> X 2008	76,4	91,5	89,3	76,7	90,1	93,9	86,4	83,3	85,6	93,0
<u>XI 2008</u> XI 2007	70,3	87,4	54,1	42,5	105,1	89,2	92,1	76,9	110,7	127,6

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie wstępnych danych CIHZ i CAAC.

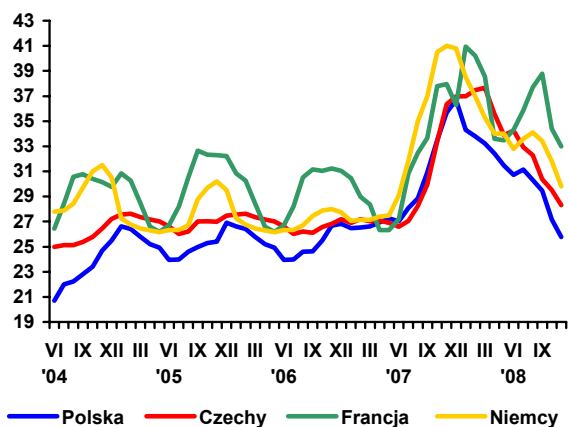
Rys. 1. Przeciętne ceny targowiskowe (zł/szt.)

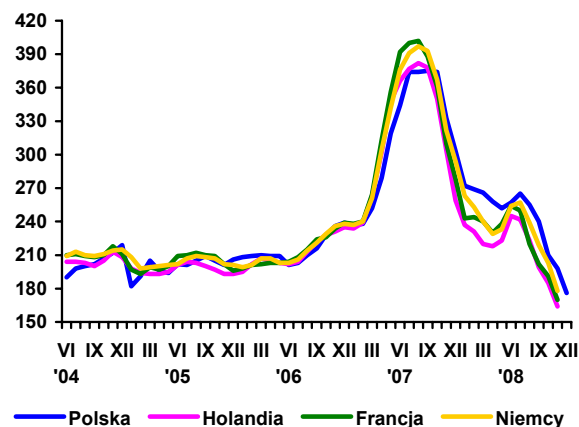
Rys. 2. Ceny mleka wyrażone w kg pszenicy oraz mieszanki B

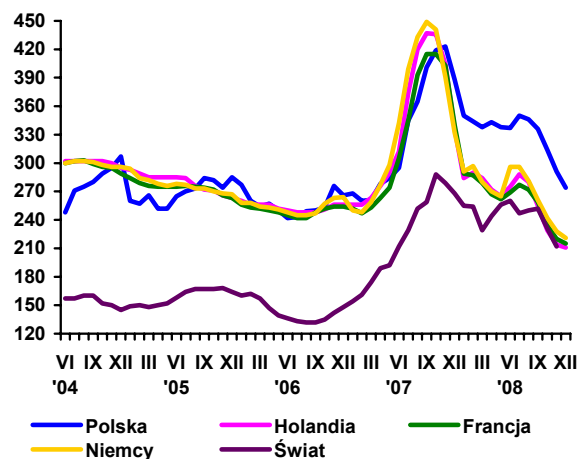
Rys. 3. Ceny skupu mleka surowego (EUR/100 kg)

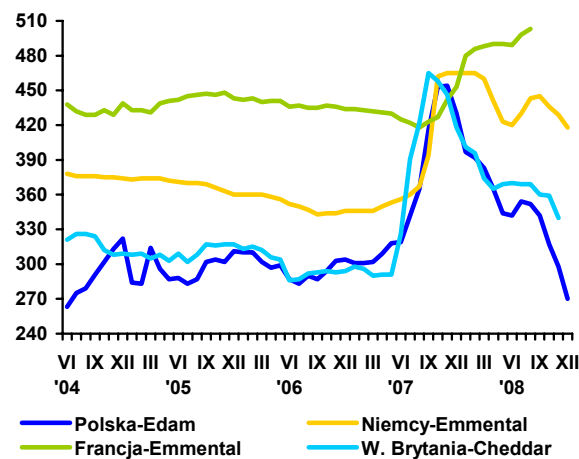
Rys. 4. Ceny zbytu mleka odfluszczonego w proszku (EUR/100 kg)

Rys. 5. Ceny zbytu masła w blokach (EUR/100 kg)

Rys. 6. Ceny zbytu serów dojrzewających (EUR/100 kg)

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS, ZSRIR, Milk Products i Preserved Milk.

Rynek wołowiny

Danuta Rycombel

W 2008 r. średnioroczna cena skupu bydła wynosiła 4,05 zł/kg wagi żywej i była o 2,7% wyższa niż w 2007 r. Jej wzrost był słabszy niż cen skupu trzody chlewnej i relacje cen wołowiny do wieprzowiny obniżyły się z 1,14 w 2007 r. do 1,02 w 2008 r. W ubiegłym roku spadły natomiast ceny skupu drobiu, który potaniał w relacji do wołowiny. W 2007 r. cena skupu kilograma wołowiny stanowiła równowartość 1,12 kg drobiu, a w 2008 r. 1,16 kg. Cena zbytu mięsa wołowego z kością wzrosła o ok. 9% do 17,31 zł/kg, a cena detaliczna o ok. 4% do 18,16 zł/kg. W kolejnych miesiącach 2008 r. stopniowo wzrastały relacje cen zbytu i cen detalicznych do cen skupu wołowiny (tab. 2). Wzrost cen zbytu i cen detalicznych wołowiny był większy niż cen skupu bydła, pod wpływem rozwijającego się eksportu oraz zmian w jego strukturze towarowej.

W ciągu jedenastu miesięcy 2008 r. eksport bydła i cieląt wyniósł 326,5 tys. sztuk i był o ok. 183 tys. sztuk mniejszy niż przed rokiem, a ich średnia cena obniżyła się o ok. 16% (do 2,48 EUR/kg wagi żywej). Eksport mięsa wołowego mrożonego wzrósł odpowiednio z 13,4 do 20,3 tys. ton, natomiast eksport mięsa wołowego chłodzonego obniżył się ze 143,1 do 140,7 tys. ton. Ceny w eksporcie wołowiny chłodzonej wynosiły 2,81 EUR/kg i były o 18% wyższe niż w ciągu jedenastu miesięcy 2007 r. Ceny wołowiny mrożonej kształtowały się na tym samym poziomie co mięsa chłodzonego i wzrosły o ok. 10% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wzrost cen w eksporcie mięsa wołowego był większy od spadku kursu euro względem złotego, co sprzyjało jego sprzedaży do państw członkowskich UE. W ciągu jedenastu miesięcy 2008 r. import mięsa wołowego chłodzonego i mrożonego wzrósł o ok. 60% (do 9,4 tys. ton), a import żywego bydła był dwukrotnie mniejszy i wyniósł 9,2 tys. sztuk.

W styczniu 2009 r. ceny zakupu żywca wołowego przez zakłady mięsne wahały się w granicach 4,33-4,57 zł/kg wagi żywej

i były o 1-6% wyższe niż w końcu grudnia 2008 r. Wzrost cen buhajów wyniósł 6-9%, przy cenach zakupu na poziomie 4,77-4,99 zł/kg wagi żywej. W styczniu br. wzrosły również ceny sprzedaży przez zakłady mięsne ćwierci z buhajów do dwóch lat (o ok. 4%) i ceny ćwierci z krów (o ok. 7%).

W styczniu 2009 r. średnia cena referencyjna tusz wołowych w UE-27 wynosiła ok. 336 EUR/100kg i była o ok. 2% wyższa niż przed miesiącem. Natomiast w Polsce, w wyniku spadku wartości złotego wobec euro, cena referencyjna wołowiny obniżyła się o ok. 2% (do 236 EUR/100kg). Ceny referencyjne wzrosły we wszystkich państwach członkowskich UE, z wyjątkiem Irlandii, gdzie były o 3% niższe. Największy ich wzrost nastąpił w Wlk. Brytanii (o 9%), a także na Litwie (o 5%), w Słowacji (o 4%), we Francji, Portugalii i Słowenii (o 3%). Najśłabszy ich wzrost, bo o jeden punkt procentowy miał miejsce w Holandii, Czechach, Austrii, Szwecji i Rumunii.

W pogłowie bydła utrzymuje się trend wzrostowy. W grudniu 2008 r. jego stan wynosił 5563,6 tys. sztuk i był o 2,9% większy niż w grudniu 2007 r. W gospodarstwach indywidualnych wzrosło ono o 3,2%, a w sektorze publicznym zmalała o 0,2%. Liczebność pogłowia była większa w województwie kujawsko-pomorskim (o 7,6%), lubelskim (o 7%), łódzkim i wielkopolskim (o 5,7%). W 7 województwach nastąpił jego spadek, w tym największy w województwie małopolskim (o 12%). W grudniu 2008 r. przeciętna obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła 34,4 sztuk wobec 33,4 sztuk w roku poprzednim. Zwiększyła się liczebność wszystkich grup wiekowo-użytkowych bydła, w tym najbardziej pogłowie młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 4%) i cieląt (o 3%). Wskazuje to na rosnące zainteresowanie produkcją bydła mięsnego.

Tab. 1. Produkcja, skup, eksport i import wołowiny (tys. ton)

Wyszczególnienie		Skup żywca wołowego i cielęcego w ekw. mięsa	Eksport wołowiny w ekw. mięsa			Import wołowiny
			ogółem	żywiec	mięso	
I-XII 2004		255,7 ^a	124,0	45,0	68,0	4,8
I-XII 2005 ^c		204,5 ^b	167,2	44,6	115,3	3,7
2006	XII	13,1	12,0	1,4	10,9	0,5
2007	V	16,3	14,2	2,4	11,8	-
	VI	14,9	12,9	2,5	10,4	-
	VII	13,7	12,1	2,1	10,0	0,6
	VIII	16,6	14,5	3,9	10,1	0,7
	IX	15,7	12,9	2,1	10,5	0,7
	X	17,5	14,5	2,2	11,9	0,9
	XI	17,0	13,0	1,5	10,3	0,8
2008	XII	13,3	14,5	2,1	11,7	1,0
	I	13,4	12,8	1,7	10,7	1,1
	II	13,4	14,4	1,7	12,7	1,1
	III	13,4	14,4	1,7	12,4	1,2
	IV	14,9	12,0	1,6	10,1	0,3
	V	13,8	16,8	2,1	14,7	0,7
	VI	13,3	14,8	1,8	12,7	0,4
	VII	12,8	12,7	1,6	10,8	0,5
	VIII	11,5	11,5	1,5	9,0	0,8
	IX	12,9	15,5	1,3	13,4	0,6
	X	15,3	17,0	2,6	13,5	0,9
	XI	13,7	15,4	1,2	11,8	0,8
XII	13,5					

^a obejmuje zakłady zatrudniające powyżej 10 osób, ^b obejmuje zakłady zatrudniające powyżej 50 osób, ^c dane szacunkowe

Źródło: Na podstawie danych GUS – miesięcznych informacji o produkcji i handlu zagranicznym, skup na podstawie Biuletynu GUS.

Tab. 2. Cena skupu, zbytu i cena detaliczna wołowiny

Wyszczególnienie		Cena skupu żywca wołowego w zł/kg żywca	Cena skupu cieląt w zł/kg żywca	Cena zbytu mięsa wołowego z kością	Cena detaliczna mięsa wołowego z kością	Relacje ceny skupu bydła rzeźnego do ceny mięsa wołowego z kością	
						zbytu	detalicznej
2006	XII	4,00	9,53	15,39	17,22	3,84	4,30
2007	V	3,94	8,17	15,72	17,43	3,99	4,42
	VI	3,91	8,10	15,73	17,43	4,02	4,46
	VII	3,88	8,21	15,91	17,61	4,01	4,54
	VIII	4,01	8,17	16,06	17,54	4,00	4,37
	IX	4,09	8,44	15,97	17,67	3,90	4,32
	X	3,95	8,66	16,01	17,63	4,05	4,46
	XI	3,82	8,85	15,95	17,67	4,08	4,52
2008	XII	3,91	8,56	16,09	17,68	4,11	4,52
	I	3,98	8,55	16,34	17,82	4,10	4,47
	II	4,03	8,26	16,52	17,94	4,09	4,45
	III	4,03	8,03	17,10	17,93	4,24	4,45
	IV	4,05	7,71	17,15	18,02	4,23	4,45
	V	4,08	7,51	17,16	18,10	4,21	4,44
	VI	4,19	7,67	17,20	18,14	4,11	4,33
	VII	4,03	7,58	17,57	18,23	4,36	4,52
	VIII	4,10	7,38	17,64	18,21	4,30	4,44
	IX	4,12	7,26	17,63	18,35	4,28	4,45
	X	4,06	7,62	17,79	18,38	4,38	4,52
	XI	4,09	7,91	17,76	18,40	4,34	4,49
XII	4,13	7,97	17,88	18,42	4,34	4,47	
w % ceny	sprzed roku	105,6	-	-	-	-	-
	sprzed m-ca	101,0	-	-	-	-	-

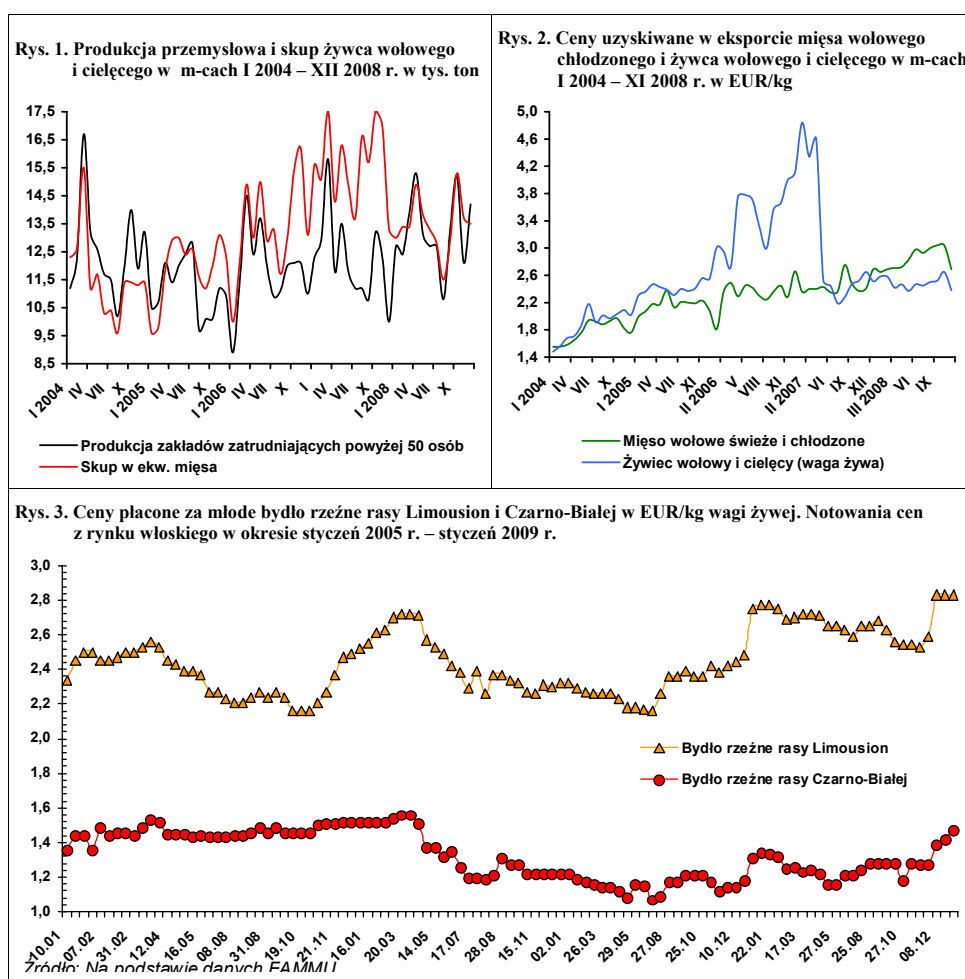
Źródło: Na podstawie danych GUS.

Tab. 3. Cena targowiskowa, cena zbytu i cena referencyjna wołowiny

Wyszczególnienie	VI 2008	VII 2008	VIII 2008	IX 2008	X 2008	XI 2008	XII 2008	I 2009	II 2009
	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca	1 tydz. m-ca
Cena zakupu bydła rzeźnego w ubojniach w zł/kg wagi żywej:									
Bydło ogółem	4,23	4,32	4,28	4,02	4,17	4,86	4,36	4,19	4,57
Buhaje	4,66	4,66	4,72	4,59	4,61	4,68	4,77	4,68	4,99
Krowy	3,47	3,60	3,54	3,31	3,43	3,43	3,40	3,28	3,66
Średnia cena targowiskowa cieląt 60-100 kg w zł/kg wagi żywej	8,42	8,55	8,39	7,91	7,77	8,03	8,17	8,07	8,18
Cena sprzedaży w zakładach mięsnych w zł/tonę:									
Ćwierci z buhajów do 2 lat	9 322	9 417	10 009	9 039	9 349	9 296	9 596	8 737	10 664
Ćwierci z krów rzeźnych	7 799	8 016	7 855	7 124	7 758	7 395	7 705	7 010	8 671
Cena referencyjna w EUR/100 kg tuszy schłodzonej ^a :									
UE-25	313,1	313,3	317,7	320,4	324,4	327,7	328,1	326,2	336,3
Polska	267,7	275,3	281,0	277,9	274,1	250,0	245,5	244,5	236,6

^a ceny referencyjne, są to ceny otrzymywane przez producentów żywca wołowego, których notowania pochodzą z rynków reprezentatywnych państw członkowskich UE i są przekazywane co tydzień do Komisji Europejskiej. Są one porównywane z ceną bazową, ustaloną przez Komisję Europejską w wysokości 2224 EUR/tonę kl. R3. Jeśli ceny referencyjne wykazują tendencję spadkową i stanowią mniej niż 103% ceny bazowej, wówczas kraj członkowski może ubiegać się o dopłaty do magazynowania, które od 01.07.2002 są podstawowym instrumentem utrzymania równowagi na tym rynku

Źródło: Na podstawie tygodniowych informacji Departamentu Wspólnej Organizacji Rynków.

Rynek wieprzowiny

Jan Małkowski
Danuta Zawadzka

Wyniki przeprowadzonego przez GUS badania stanu pogłowia trzody w listopadzie 2008 r. wykazały, że zapas chowu jest głębsza niż się spodziewano. Stopa spadku pogłowia wzrosła z ok. 15% w lipcu do 20% w listopadzie. Pogłowie trzody wynosiło tylko 14,2 mln sztuk, wobec 17,6 mln i 18,8 mln w analogicznych miesiącach w latach 2007 i 2006. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest nadal utrzymujący się spadek pogłowia macior prośnych, który w listopadzie w stosunku do listopada poprzedniego roku wyniósł także ok. 20%. Oznacza on, że w I kwartale 2009 r. urodzi się odpowiednio mniej prosiąt niż w I kwartale 2008 r. W konsekwencji należy się liczyć z niższą produkcją tuczników w okresie letnio-jesiennym br. niż w analogicznym okresie 2008 r.

Opisany stan rzeczy jest wynikiem zbyt późnej poprawy opłacalności chowu, która nastąpiła dopiero w okresie jesiennym, kiedy ceny trzody znacząco wzrosły, a ceny zbóż spadły. W IV kwartale 2008 r. ceny skupu trzody w stosunku do IV kwartału poprzedniego roku, wzrosły o 30%, a ceny zbóż i pasz spadły o 23%. W okresie tym wzrosły też dość znacznie ceny prosiąt, ale wzrost ten, był wynikiem nie tylko dużego popytu na prosięta, ale i małej ich podaży. W listopadzie cena prosięcia osiągnęła 140, a w grudniu 146 zł. Ceny te były odpowiednio o 86 i 95% wyższe niż w tych miesiącach przed rokiem. Tak duży wzrost cen prosiąt uznać można za symptom ponownego zainteresowania się chowem trzody, jeśli towarzyszyć będzie mu dalsza poprawa opłacalności chowu, wyrażająca się szerszym stosunkiem cen trzody chlewnej do targowiskowych cen zbóż i pasz przemysłowych niż ma to miejsce dotychczas.

W I półroczu 2009 r. na rynku trzody chlewnej w Polsce będziemy mieć do czynienia z dalszym spadkiem produkcji wieprzowiny,

który w jesieni oceniano na 13%. Listopadowy stan pogłowia trzody chlewnej wskazuje, że spadek ten może być znacznie większy.

Z punktu widzenia cen sytuacja podażowa na polskim rynku powinna być więc korzystna, zwłaszcza że również w pozostałych krajach liczących się pod względem produkcji trzody, będziemy mieli do czynienia ze zmniejszeniem produkcji.

Komisja Europejska przewiduje, że w I kwartale uboje trzody w 27 krajach Unii Europejskiej wyniosą 5595, a w II kwartale 5367 tys. ton i będą odpowiednio o ponad 4 i 2% niższe niż w analogicznych kwartałach 2008 r. Spadek ubojów wywoła naturalny w takiej sytuacji wzrost cen. Według Komisji Europejskiej przeciętna cena trzody w 27 krajach UE wyniesie w I kwartale 160,1 EUR/100 kg wagi poubojowej, a w II kwartale 168 EUR. Ceny te będą odpowiednio o 17 i 10% wyższe niż rok wcześniej.

W styczniu 2009 r. przeciętna cena w 27 krajach UE cena trzody kl. E osiągnęła 136,84 EUR/100 kg wagi poubojowej i była o 4% wyższa niż w styczniu 2007 r. W Polsce wzrost tej ceny był podobny jak w całej Unii. W związku z tym cena w Polsce była już tylko o 2,5% wyższa od przeciętnej ceny w Unii Europejskiej, wobec 6% w grudniu i listopadzie. Jeśli więc w następnych miesiącach roku utrzyma się spadek wartości złotego to import wieprzowiny do Polski będzie stawał się coraz droższy.

Z punktu widzenia polskich producentów duże znaczenie ma także fakt, że cena trzody kl. E w Polsce wyrażona w złotych wyniosła w styczniu 590,93 zł/100 kg wagi poubojowej i była o 22% wyższa niż w styczniu 2008 r.

Tab. 1. Skup trzody i handel zagraniczny wieprzowiną

Lata i miesiące	Skup trzody ^a		Eksport mięsa, podrobów i przetworów ^{c,d}		Import mięsa, podrobów i przetworów ^{c,d}		Saldo handlu zagranicznego tys. ton
	tys. ton	wskaźniki zmian ^b	tys. ton	wskaźniki zmian ^b	tys. ton	wskaźniki zmian ^b	
2006 I-XII	2178,0	112,0	411,7	135,6	182,9	90,6	228,8
I-VI	1030,5	109,4	168,9	139,7	164,3	128,1	4,6
2007 I-XII	2210,0	101,5	363,9	88,4	256,9	140,5	107,0
I-VI	1127,6	109,4	167,6	99,2	85,2	51,9	82,4
X	134,2	101,0	26,0	96,0	24,4	232,4	1,6
XI	132,5	104,6	28,0	81,9	22,5	147,0	5,5
XII	113,1	87,9	25,0	95,1	17,3	139,5	7,7
2008 I	120,7	87,9	26,1	80,6	31,5	210,0	-5,4
II	121,0	87,9	33,5	110,9	28,5	192,6	5,0
III	128,9	91,4	36,4	114,1	29,6	130,4	6,8
IV	126,1	105,3	44,1	163,9	27,9	188,5	16,2
V	111,6	84,6	36,9	130,4	39,2	243,5	-2,3
VI	103,3	95,6	41,8	145,6	37,2	166,8	4,6
I-VI	1019,3	90,3	186,9	111,5	190,6	223,7	-3,7
VII	107,5	91,5	38,2	166,8	46,6	189,4	-8,4
VIII	98,1	83,3	36,6	144,7	46,0	163,1	-9,4
IX	104,8	99,3	38,5	152,8	48,6	207,7	-10,1
X	116,3	86,6	37,6	144,6	42,8	175,4	-5,2
XI	102,6	77,4	25,8	92,1	31,7	140,9	-5,9
XII	108,8	96,2	x	x	x	x	x
2009 I	x	x	x	x	x	x	x

^a miesięczny skup nie jest pełny, gdyż nie obejmuje skupu realizowanego przez małe jednostki, w przeciwieństwie do okresów rocznych i półrocznych, ^b analogiczny okres poprzedniego roku = 100, ^c w wadze produktu, ^d dane miesięczne eksportu i importu nie są pełne, gdyż nie obejmują żywych zwierząt, niektórych przetworów i podrobów, dane półroczne i roczne przeliczone są na wagę mięsa.

Źródło: Dane GUS, CIHZ, CAAC i przeliczenia własne

Tab. 2. Ceny żywca wieprzowego, żyta, mieszanki T2, Provititu i prosiąt

Lata i miesiące	Cena skupu trzody w zł/kg wagi żywej	Targowiskowa cena żyta w zł/dt	Relacje cen trzoda: Żyto	Cena mieszanki T2 w zł/dt	Relacja cen trzoda: mieszanka T2	Cena Provititu w zł/dt	Relacja cen trzoda: Provit	Cena prosiąt w zł/szt.
2007 I	3,16	58,43	5,4	86,03	3,7	159,35	2,0	85
II	3,26	65,13	5,0	89,00	3,7	160,76	2,0	80
III	3,29	65,03	5,1	91,80	3,6	161,92	2,0	80
IV	3,32	64,33	5,2	96,07	3,5	162,12	2,0	84
V	3,22	65,33	4,9	93,43	3,4	160,96	2,0	84
VI	3,51	63,87	5,5	93,53	3,8	160,91	2,2	78
VII	3,95	60,82	6,5	93,71	4,2	160,90	2,4	95
VIII	4,07	62,70	6,5	94,45	4,3	161,23	2,5	92
IX	4,06	70,86	5,7	101,07	4,0	164,45	2,5	89
X	3,59	73,07	4,9	104,27	3,4	167,84	2,1	82
XI	3,27	71,81	4,6	105,71	3,1	171,01	1,9	75
XII	3,36	71,37	4,7	105,55	3,2	170,79	2,0	75
2008 I	3,49	73,59	4,7	107,50	3,2	172,25	2,0	83
II	3,27	74,59	4,4	110,55	3,0	176,72	1,9	73
III	3,62	76,32	4,7	113,50	3,2	180,61	2,0	76
IV	3,63	77,18	4,7	116,19	3,1	183,39	2,0	77
V	4,02	78,29	5,1	117,56	3,4	184,02	2,2	82
VI	4,31	78,28	5,5	117,73	3,7	184,50	2,3	99
VII	4,46	77,17	5,8	117,47	3,8	184,85	2,4	101
VIII	4,51	69,00	6,5	116,19	3,9	184,36	2,4	108
IX	4,64	62,66	7,4	111,50	4,2	183,53	2,5	124
X	4,32	59,74	7,2	108,13	4,0	181,59	2,4	129
XI	4,28	53,93	7,9	104,38	4,1	179,87	2,4	140
XII	4,50	52,22	8,6	102,86	4,4	179,04	2,5	146

Źródło: Dane GUS i przeliczenia własne.

Tab. 3. Ceny producenta, zbytu i ceny detaliczne wieprzowiny w Polsce (w zł/kg)

Lata i miesiące	Cena skupu za wagę poubojową schłodzoną	Ceny zbytu			Ceny detaliczne			Cena detaliczna w % cen zbytu		
		schabu środk. z/k	szynki gotowanej	kielbasy toruńskiej	schabu środk. z/k	szynki gotowanej	kielbasy toruńskiej	schabu środk. z/k	szynki gotowanej	kielbasy toruńskiej
2007 I	4,14	11,52	15,46	9,49	13,09	19,69	11,73	113,6	127,4	123,6
II	4,27	11,37	15,42	9,41	12,75	19,62	11,58	112,1	127,2	123,1
III	4,31	11,36	15,47	9,40	12,70	19,56	11,69	111,8	126,4	124,4
IV	4,35	11,45	15,40	9,38	12,77	19,39	11,69	111,5	125,9	124,6
V	4,22	11,39	15,48	9,34	12,78	19,44	11,66	112,2	125,6	124,8
VI	4,60	11,77	15,72	9,44	12,87	19,45	11,71	109,3	123,7	124,0
VII	5,18	12,48	16,10	9,72	13,88	19,95	11,89	111,2	123,9	122,3
VIII	5,33	12,76	16,41	9,86	14,11	20,03	12,05	110,6	122,1	122,2
IX	5,32	12,84	16,47	9,89	14,43	20,22	12,14	112,4	122,8	122,8
X	4,70	12,64	16,35	9,87	14,28	20,23	12,23	113,0	123,7	123,9
XI	4,28	12,26	16,29	9,81	13,81	20,31	12,23	112,6	124,7	124,7
XII	4,40	12,44	16,06	9,81	13,69	20,15	12,20	110,0	125,5	124,4
2008 I	4,57	12,48	16,11	9,74	14,13	20,35	12,27	113,2	126,3	126,0
II	4,28	12,31	16,08	9,74	13,70	20,25	12,13	111,3	125,9	124,5
III	4,74	12,55	16,04	9,74	13,83	20,07	12,11	110,2	125,1	124,3
IV	4,76	12,42	15,94	9,71	13,90	20,08	12,22	111,9	126,0	125,8
V	5,27	12,65	16,22	9,79	14,26	20,31	12,37	112,7	125,2	126,4
VI	5,65	13,06	16,35	9,91	14,94	20,68	12,64	114,4	126,5	127,5
VII	5,84	13,21	16,73	10,18	14,93	20,70	12,75	113,0	123,7	125,2
VIII	5,91	13,27	16,80	10,33	15,00	20,94	12,83	113,0	124,6	124,2
IX	6,08	13,23	16,80	10,39	15,09	20,97	12,96	114,1	124,8	124,7
X	5,66	12,98	16,77	10,52	14,89	21,11	12,96	114,7	125,9	123,2
XI	5,61	12,90	16,77	10,61	14,61	21,13	13,02	113,3	126,0	122,7
XII	5,90	13,03	16,76	10,67	14,62	21,06	13,04	112,2	125,7	122,2

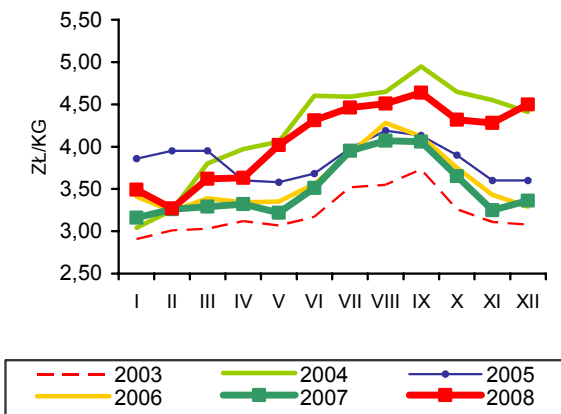
Źródło: Dane GUS i przeliczeni własne.

Tab. 4. Rynkowe ceny trzody w Unii Europejskiej (EUR/100 kg wagi poubojowej)

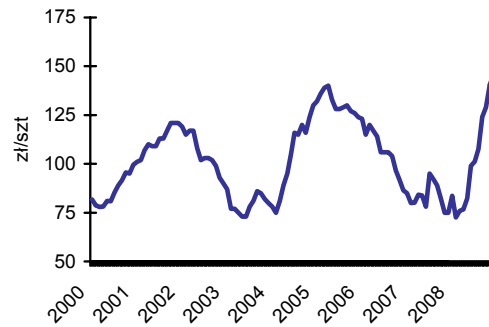
Lata i miesiące	UE-27	Polska	Niemcy	Dania	Ceny w Polsce w % cen w:		
					UE-27	Niemczech	Danii
2006 XII	132,99	118,72	140,41	122,26	89,3	84,6	97,1
2007 I	128,52	113,79	129,45	116,45	88,5	87,9	97,7
II	130,03	115,58	135,04	116,45	88,9	85,6	99,3
III	128,96	118,23	130,43	114,84	91,7	90,6	103,0
IV	129,32	119,64	132,21	111,72	92,5	90,5	107,1
V	131,71	118,16	137,91	115,01	89,8	85,6	102,7
VI	139,38	128,88	142,63	117,25	92,5	90,4	109,9
VII	146,12	144,81	150,74	121,73	99,2	96,2	119,1
VIII	146,57	147,76	150,10	123,08	101,2	98,8	120,5
IX	144,51	146,93	150,03	122,58	101,7	97,9	119,9
X	134,70	133,31	140,42	121,42	99,0	94,9	109,8
XI	130,13	123,52	134,62	120,00	94,9	91,8	102,9
XII	132,11	129,82	135,40	112,06	97,8	95,9	115,8
2008 I	131,94	134,44	135,29	107,10	101,9	99,4	125,5
II	133,67	125,71	141,46	110,49	94,0	88,9	113,8
III	143,78	139,82	150,12	120,33	97,2	93,1	116,2
IV	144,30	144,62	147,95	126,71	100,2	97,7	114,1
V	151,78	161,09	162,54	130,94	106,1	99,1	123,0
VI	163,94	174,24	172,09	138,26	106,3	101,2	126,0
VII	169,22	185,13	178,08	139,51	109,4	104,0	132,7
VIII	173,96	184,62	184,81	145,36	106,1	99,9	127,0
IX	172,33	183,01	179,79	148,31	106,2	101,8	123,4
X	161,30	162,05	168,92	142,18	100,5	95,9	114,0
XI	148,29	154,83	155,27	131,72	104,4	99,7	117,5
XII	144,36	150,27	150,82	125,21	104,1	99,6	120,0
2009 I	136,84	140,25	140,83	119,91	102,5	99,5	117,0

Źródło: Dane Komisji Europejskiej.

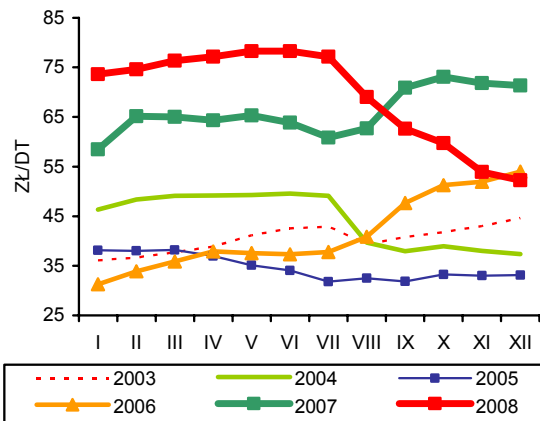
Rys. 1. Ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce

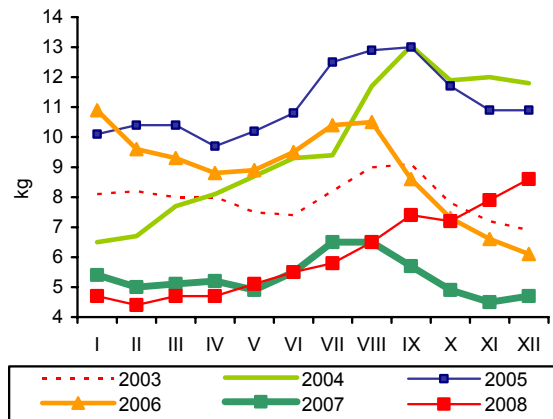
Rys. 2. Ceny psziąt w Polsce

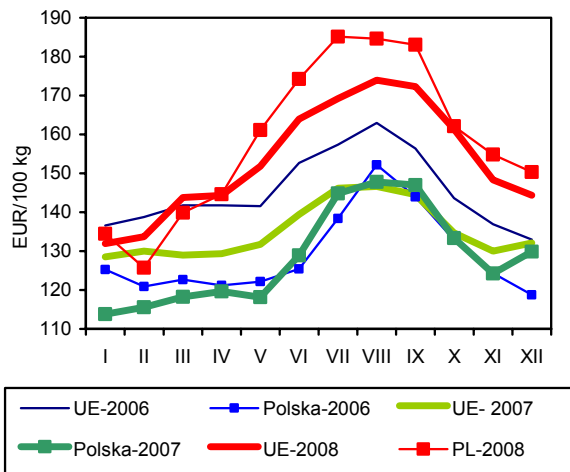
Rys. 3. Targowiskowe ceny żyta w Polsce

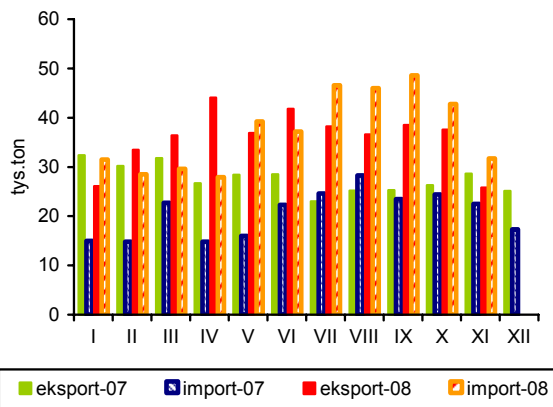
Rys. 4. Ceny żywca wieprzowego wyrażone w kg żyta w Polsce

Rys. 5. Przeciętne ceny trzody klasy E w UE (EUR/100 kg wagi poubojowej)

Rys. 6. Polski handel zagraniczny wieprzowiną

Źródło: GUS, CIHZ, CAAC, Komisja Europejska oraz przeliczenia własne.

Rynek mięsa drobiowego i jaj

Mira Kobuszyńska
Grzegorz Dybowski

Rynek mięsa drobiowego

W grudniu 2008 r. w zakładach drobiarskich, zatrudniających powyżej 50 pracowników, produkcja mięsa drobiowego wzrosła o 6,2% w stosunku do listopada oraz o 7,4% w relacji do tego samego miesiąca poprzedniego roku. W 2008 r. w zakładach tych wytworzono 1195 tys. ton mięsa drobiowego, tj. o 6% więcej niż przed rokiem.

W okresie 11 miesięcy 2008 r., mimo niekorzystnego dla eksporterów kursu złotego, utrzymywał się wysoki poziom eksportu drobiu. Jego wolumen przewyższał wielkość wywozu z tego samego okresu 2007 r. o 6,1%. W okresie od stycznia do listopada 2008 r. sprzedano za granicę 230 tys. ton mięsa drobiowego. Tradycyjnie największym rynkiem zbytu były Niemcy (ok. 43% wartości i 27% ilości polskiego eksportu ogółem) i Wielka Brytania (odpowiednio 11 i 9%), a następnie Czechy, Francja, Holandia i Austria. Zmniejszył się natomiast import mięsa drobiowego do Polski. W okresie od stycznia do listopada 2008 r. przywóz mięsa drobiowego był o 49% mniejszy od jego wielkości w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Od września 2006 r. do kwietnia 2008 r. utrzymywał się długofalowy wzrostowy trend cen mieszanek paszowych dla kurcząt. Od maja 2008 r. ceny pełnoporcjowych mieszanek przemysłowych zaczęły systematycznie spadać, nabierając tempa w ostatnim kwartale roku. Od kwietnia do grudnia 2008 r. cena mieszanek obniżyła się o ponad 20%.

Ceny skupu kurcząt wykazywały odmienne trendy w pierwszej i drugiej połowie roku. W ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2008 r. ceny skupu brojlerów kurzych zwiększyły się o 13%. Od sierpnia do końca roku tendencja cenowa odwróciła się. Spadek cen skupu w okresie sierpień-grudzień 2008 r. wyniósł 11%.

Począwszy od kwietnia do końca 2008 r. relacje cenowe między ceną skupu żywca kurcząt oraz ceną pasz, ulegały systematycznej poprawie na rzecz hodowców. Opłacalność chowu kurcząt od początku do końca 2008 r. wzrosła, a udział ceny skupu w cenie pasz w tym okresie zwiększył się o ponad 20%.

Ceny zbytu w 2008 r. charakteryzowała duża zmienność. Wzrosty i spadki cenowe na szczeblu przetwórstwa były znacznie silniejsze niż w detalu. Ceny zbytu były w okresie od stycznia do kwietnia 2008 roku najbardziej niestabilne, kiedy miesięczne wahania cenowe sięgały nawet do 30%. Bardzo silne wahania krótkookresowe wykazywała też marża przetwórcza.

Na rynku indyków, po kryzysie na przełomie lat 2007-2008, ceny płacone hodowcom rosły do maja 2008 r., po czym zaczęły szybko spadać. Od września do końca 2008 r. miały miejsce silne wahania cen indorów w skupie. W tym czasie podrożało natomiast mięso indycze sprzedawane przez zakłady ubojowe. W 2008 r. przeciętne ceny skupu żywca indyczego były o 7% niższe niż w 2007 r., podczas gdy ceny zbytu tuszek indyczych obniżyły się średnio tylko o 2%.

W grudniu 2008 r. polskie ceny wyrażone w euro stanowiły 71% przeciętnej ceny unijnej, podczas gdy trzy miesiące wcześniej było to 85%. Przewaga cenowa polskich eksporterów zatem zwiększyła się. W grudniu 2008 r. polskie ceny sprzedaży mięsa kurcząt, wyrażone w euro, były o 5,5% wyższe niż w grudniu 2007 r., podczas gdy w tym czasie średnie ceny unijne obniżyły się o 3,4%. Polska nadal należy do najtańszych producentów mięsa drobiowego w Europie. Pod względem cenowym do największych konkurentów Polski tradycyjnie należą Holandia i Hiszpania.

Tab. 1. Przemysłowa produkcja mięsa drobiowego w zakładach o zatrudnieniu powyżej 50 osób (tys. ton)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008
I	62,0	74,4	89,1	93,7	108
II	58,1	71,0	84,0	79,7	92,9
III	68,2	84,9	94,3	94,9	95,1
IV	68,3	82,7	83,7	89,2	105,0
V	69,0	77,8	91,6	96,2	99,1
VI	66,2	79,6	94,1	86,4	94,2
VII	68,4	82,9	91,3	93,4	105
VIII	70,8	86,3	94,4	97,4	96
IX	73,5	87,3	94,9	95,6	101
X	76,4	91,4	101	109,0	108
XI	71,4	91,6	97,2	99,9	93
XII	75,3	90,9	90,4	91,0	97,7
RAZEM	827,6	1000,8	1106	1126,4	1195

Źródło: Dane GUS.

Tab. 2. Handel zagraniczny mięsem drobiowym (tony)

Wyszczególnienie	Import		Eksport	
	2007	2008 ^a	2007	2008 ^a
I	3859	2359	20011	21982
II	3934	2142	15959	22691
III	4278	1918	17144	20363
IV	3465	2116	16665	22401
V	5024	2395	16659	21419
VI	3725	2343	17797	20843
VII	4638	3389	15517	19590
VIII	8281	3831	17852	17152
IX	6498	3541	22600	20664
X	7351	2865	31718	24272
XI	5425	1977	24466	18291
XII	2311		15783	
RAZEM	58789	28875	232173	229667

^a dane nieostateczne (na dzień 4.02.2009)

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych CAAC.

Tab. 3. Spożycie mięsa drobiowego i wędlin drobiowych wg budżetów rodzinnych (w kg/1 mieszkańca miesięcznie)

Kwartał	Mięso drobiowe			Wędliny drobiowe		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
I	1,46	1,40	1,41	0,21	0,22	0,20
II	1,48	1,42	1,44	0,20	0,21	0,21
III	1,54	1,46		0,22	0,22	
IV	1,60	1,48		0,22	0,21	

Źródło: Dane GUS.

Tab. 4. Ceny na rynku kurcząt brojlerów

Miesiące	Mieszanka dla kurcząt brojlerów pełnoporcjowa grower/finisz (zł/tonę)		Pisklęta (zł/szt.)		Żywiec (skup) (zł/kg) ^a		Tuszka (zbyt) patroszona, z szyją (zł/kg) ^{a, b}		Tuszka (detal) (zł/kg)	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
I	1245		1,19		2,92	3,05	3,90	4,81	5,95	
II	1270		1,20		3,22		5,27		6,02	
III	1289		1,21		3,24		5,27		6,36	
IV	1304		1,23		3,16		4,82		6,21	
V	1293		1,22		3,25		5,16		6,35	
VI	1279		1,22		3,27		5,34		6,32	
VII	1263		1,22		3,22		5,26		6,51	
VIII	1225		1,22		3,30		5,24		6,51	
IX	1139		1,21		3,18		4,80		6,37	
X	1082		1,20		3,04		4,58		6,11	
XI	1037		1,18		2,94		4,47		5,93	
XII	1024				2,95		4,72		5,83	

^a trzeci tydzień każdego miesiąca, ^b świeże i schłodzone, Polska+UE

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS, KR-D-IG i MRiRW.

Tab. 5. Ceny na rynku indyków brojlerów

Wyszczególnienie	Pisklęta (zł/szt.)		Żywiec (skup) – indory (zł/kg) ^a		Tuszka (zbyt), (zł/kg) ^a	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
I	5,60		4,25	4,37	6,53	7,32
II	5,60		4,20		6,57	
III	5,60		4,36		7,54	
IV	5,60		4,52		6,33	
V	6,00		4,62		6,57	
VI	6,00		4,56		6,86	
VII	6,00		4,25		6,71	
VIII	6,00		4,09		6,70	
IX	5,50		4,11		6,78	
X	5,50		4,23		7,21	
XI	5,10		4,17		7,07	
XII			4,25		7,30	

^a trzeci tydzień każdego miesiąca, ^b świeże i schłodzone, Polska+ UE

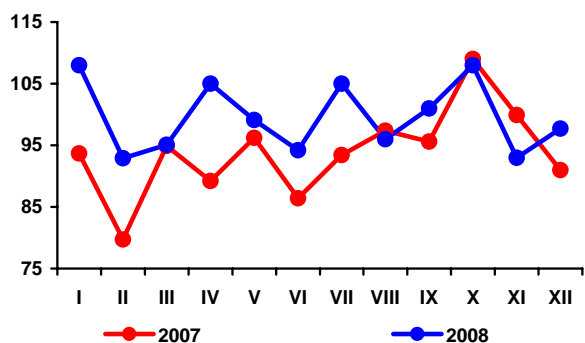
Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i MRiRW.

Tab. 6. Ceny sprzedaży mięsa kurcząt w wybranych krajach UE (EUR/100 kg)

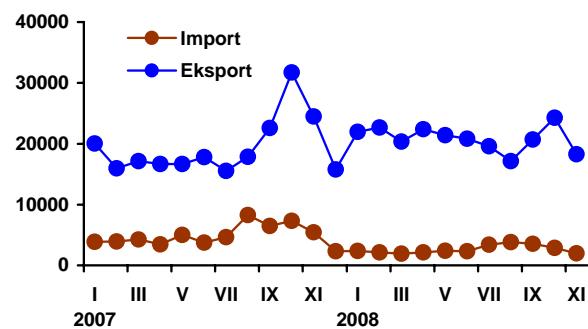
Wyszczególnienie	Polska	Niemcy	Czechy	Węgry	Francja	Holandia	Hiszpania	UE
2007 X	132,90	235,50	175,80	193,70	225,00	175,00	201,90	185,59
XI	133,16	235,50	183,02	192,30	225,00	175,00	190,97	183,93
XII	118,22	229,42	194,31	190,38	225,00	175,00	186,36	181,52
2008 I	121,32	229,00	200,54	191,20	224,10	172,98	169,99	178,48
II	135,31	229,00	207,60	189,08	215,31	174,14	164,05	175,81
III	145,93	229,00	212,36	188,52	218,50	175,00	170,50	179,18
IV	139,11	229,00	217,11	193,28	220,00	175,00	182,17	180,84
V	150,17	229,00	211,55	206,02	222,77	175,00	175,23	185,42
VI	151,65	229,00	209,81	216,16	225,00	175,00	160,60	184,93
VII	160,21	229,00	198,33	225,05	225,00	175,00	163,02	184,75
VIII	157,31	229,00	190,13	219,19	225,00	177,26	170,03	185,49
IX	142,93	229,00	189,23	208,98	224,67	180,00	174,58	180,65
X	126,88	230,53	186,09	189,87	220,00	180,00	159,23	176,74
XI	121,31	227,42	185,32	184,57	219,07	180,00	161,50	175,09
XII	124,69	226,50	178,06	185,42	215,00	180,00	168,31	175,46

Źródło: Dane MRiRW.

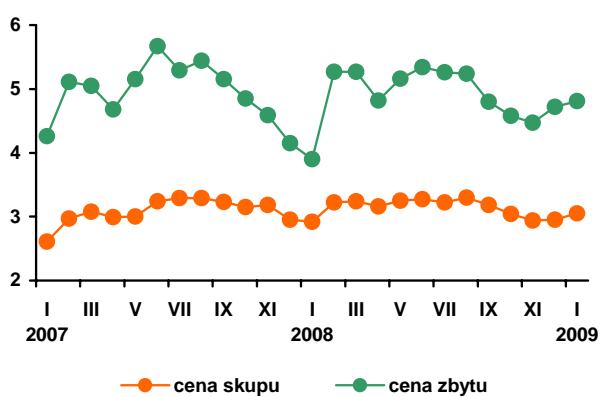
Rys. 1. Przemysłowa produkcja mięsa drobiowego w zakładach o zatrudnieniu pow. 50 osób (tys. ton)

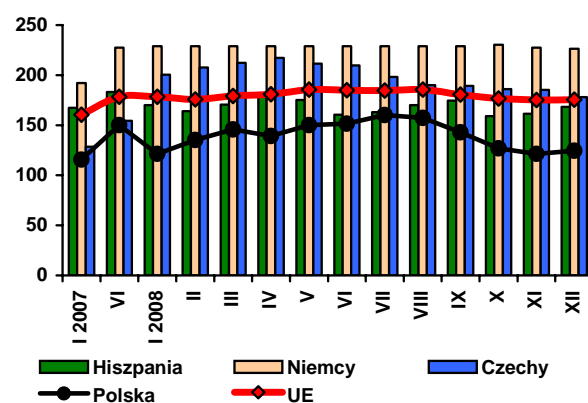
Rys. 2. Handel zagraniczny mięsem drobiowym (tony)

Rys. 3. Ceny skupu brojlerów kurcząt i ceny zbytu tuszek kurcząt średnio w Polsce w zł/kg

Rys. 4. Ceny zbytu tuszek kurcząt w wybranych krajach UE, w EUR/100 kg

Źródło: Dane GUS, MRiRW i CIHZ.

Rynek jaj

W styczniu 2009 r. średnia cena zbytu jaj wyniosła 26,48 zł/100 sztuk i była o 0,7% niższa niż w grudniu 2008 r. i o 4,2% niższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. W stosunku do grudnia obniżyły się ceny jaj wszystkich klas – w granicach od 0,3% (klasa XL) do 0,8% (klasa M i S). W okresie od stycznia do grudnia 2008 r. przeciętne ceny zbytu jaj konsumpcyjnych były o 4,3% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem. W relacji rok do roku najsilniej podrożały jaja klasy XL (o 10,7%) oraz M (o 3,3%). Jaja klasy L były droższe o 1,7%. Potaniały jaja najmniejsze klasy S (o 0,8%). Podobnie jak w latach poprzednich rynek jaj konsumpcyjnych w 2008 r. był bardzo niestabilny. Występowały na nim silne krótkookresowe wahania cen.

W grudniu 2008 r. ceny jaj przeznaczonych do przetwórstwa wzrosły o 4,2% w relacji do listopada. Były jednak nadal o 8,4% niższe niż przed rokiem. W styczniu 2009 r. ceny pozostawały na poziomie zbliżonym do grudniowego. Na rynku jaj kierowanych do przetwórstwa wahania cen były jeszcze silniejsze niż na rynku jaj konsumpcyjnych. W 2008 r. średnie ceny jaj do przetwórstwa były o 8% niższe niż w 2007 r., jednakże miesięczne zmiany miały charakter silnie skokowy. W 2008 r. zakłady przetwórcze skupowały jaja przeciętnie po 2,86 tys. zł za 1 tonę, a amplituda wahań między ceną najwyższą notowaną w lutym a najniższą – w lipcu – wyniosła 35%.

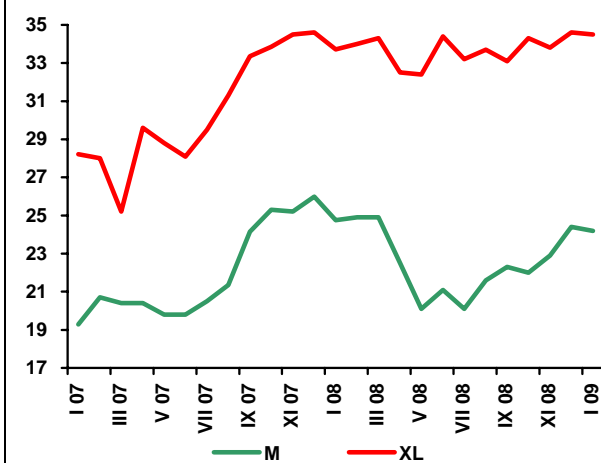
Silnie wzrosły obroty handlowe zarówno jajami świeżymi jak i przetworami z jaj. W pierwszych jedenastu miesiącach 2008 r. wg wstępnych danych CAAC, eksport jaj świeżych zwiększył się

w relacji do analogicznych miesięcy 2007 r. o 23%. Jest to kontynuacja wzrostowego trendu z roku poprzedniego. Do największych odbiorców należały Niemcy, Czechy i Dania (ok. 60% eksportu świeżych jaj ogółem).

Import jaj świeżych zwiększył się w tym czasie o 81% w stosunku do tego samego okresu 2007 r. Od stycznia do listopada, do Polski sprowadzono 16,5 tys. ton jaj świeżych, co stanowiło ok. 16% polskiego eksportu. Nieznacznie zwiększył się import przetworów z jaj. W okresie od stycznia do listopada 2008 r. import tych produktów wyniósł ok. 3,8 tys. ton, podczas gdy w roku poprzednim 3,6 tys. ton. Równocześnie bardzo silnie rósł eksport przetworów z jaj. Polska wyeksportowała 11,3 tys. ton przetworów (głównie do krajów Unii Europejskiej), a więc o 34% więcej niż w tym samym czasie 2007 r.

W pierwszej połowie 2008 r. wzrostowy trend cenowy w Unii Europejskiej uległ odwróceniu. Średnie ceny jaj na rynku unijnym obniżyły się o prawie 20%. Od czerwca do października 2008 r. przeciętne ceny jaj klasy L i M wykazywały ponownie tendencję wzrostową. Różnice w dynamice cen w Polsce i w UE spowodowały, że w październiku w wyrażeniu euro jaja polskie były droższe niż średnio w Unii o 6,5%. W październiku roku poprzedniego ceny polskich jaj w euro były nieznacznie wyższe od średnich cen w UE. Najtańszym producentem jaj w UE w październiku 2008 r. była Holandia, gdzie za 100 kg jaj klasy L i M płacono 71,94 EUR, podczas gdy w Polsce 120,86 EUR, a przeciętnie na rynku unijnym 113,45 EUR.

Rys. 1. Średnie ceny sprzedaży jaj spożywczych w Polsce (klasa wagowa M i XL – zł/szt)

Rys. 2. Ceny skupu jaj do przetwórstwa (zł/tonę)

Tab. 1. Handel zagraniczny jajami i przetworami z jaj (tony)

Miesiące	Jaja świeże				Przetwory z jaj			
	Import		Eksport		Import		Eksport	
	2007	2008 ^a	2007	2008 ^a	2007	2008 ^a	2007	2008 ^a
I	494	1193	5971	11417	264	422	559	1287
II	414	1218	5369	9578	258	402	553	1196
III	501	1067	5540	10062	308	295	578	1057
IV	808	2046	6643	8456	227	212	394	903
V	1130	1261	7642	9157	246	213	654	957
VI	616	1469	8768	9574	205	374	875	1019
VII	894	1511	8369	11882	366	318	755	1079
VIII	1677	1291	8295	8902	291	389	1139	719
IX	1022	2045	8268	7761	576	262	787	1064
X	800	1922	11329	12257	454	584	1049	1156
XI	761	1439	7479	3811	367	319	886	836
XII	982		4537		147		730	
RAZEM	10099	16463	88213	102858	3707	3790	8961	11272

^a dane nieostateczne (na dzień 4.02.2009)

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych CAAC.

Tab. 2. Ceny sprzedaży jaj klasy A w zakładach pakujących (zł/100 szt.)^a

Miesiące	XL		L		M		S	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
I	33,71	34,50	28,25	28,30	24,76	24,20	23,84	18,90
II	34,00		28,60		24,90		23,80	
III	34,30		28,80		24,90		23,40	
IV	32,50		24,80		22,50		22,70	
V	32,40		24,30		20,10		18,50	
VI	34,40		26,10		21,10		17,20	
VII	33,20		24,50		20,10		15,50	
VIII	33,70		26,00		21,60		16,90	
IX	33,10		27,70		22,30		16,80	
X	34,30		27,80		22,00		17,70	
XI	33,80		28,30		22,90		19,10	
XII	34,60		28,50		24,40		19,05	

^a trzeci tydzień każdego miesiąca

Źródło: Dane MRiRW.

Tab. 3. Ceny sprzedaży jaj w Polsce i innych krajach (średnio klasy L i M), (EUR/100 kg)

Miesiące	Polska	Czechy	Niemcy	Francja	Holandia	UE
2007 VIII	103,73	90,03	98,03	96,44	93,55	107,28
IX	113,78	106,20	108,81	111,99	106,7	121,49
X	123,48	117,02	113,81	115,04	109,71	123,31
XI	127,09	126,69	122,84	129,49	117,89	129,20
XII	131,99	135,59	122,57	127,74	111,45	131,15
I	133,14	129,05	117,61	116,32	102,39	125,03
2008 II	123,92	127,39	116,69	111,43	99,17	122,66
III	123,50	123,68	111,74	108,18	85,83	119,39
IV	118,30	108,31	92,68	93,75	76,92	109,52
V	113,23	99,08	86,47	83,43	71,19	103,78
VI	117,04	98,17	86,44	93,74	70,24	105,36
VII	118,32	103,23	84,97	94,32	68,52	107,13
VIII	121,76	102,90	89,97	88,04	72,45	109,60
IX	122,96	105,10	90,97	95,78	70,43	111,10
X	120,86	106,99	96,14	97,80	71,94	113,45

Źródło: Dane MRiRW.

Rynek baraniny

Danuta Zawadzka

Według nie ostatecznych danych Komisji Europejskiej, w 2008 r. uboje owiec i jagniąt w 27 krajach Unii Europejskiej wyniosły 978 tys. ton i były o prawie 5% niższe niż w 2007 r. W I półroczu spadek ubojów był głębszy niż całym roku i wyniósł 7% (w II półroczu 2%). Nieco wyższa niż w 2007 r. była też przeciętna waga ubijanych owiec, co wskazuje na większy udział owiec ciężkich w ubojach. Nic więc dziwnego, że to właśnie ich ceny lepiej korespondowały z ubojami. W 2008 r. ceny owiec ciężkich wzrosły o 5%, w tym w I półroczu o 7%, a w II o 4%.

We Włoszech sytuacja była odmienna niż przeciętnie w Unii. W I półroczu 2008 r. uboje były mniejsze o 10%, a w drugim półroczu większe o 3%. Ceny jagniąt na tym rynku obniżyły się od początku II kwartału. W efekcie w I półroczu były one o 2, a w II o 5% niższe niż w analogicznych okresach przed rokiem.

Spadek cen na rynku włoskim i aprecjacja złotego niekorzystnie wpłynęły na ceny owiec w Polsce, które przez cały rok wykazywały tendencję spadkową. Zła sytuacja polskich producentów znalazła wyraz w ponownym głębokim (znacznie głębszym niż się spodziewano) zmniejszeniu pogłowia owiec. W grudniu 2008 r. pogłowie to wyniosło zaledwie 270 tys. sztuk i było aż o prawie 15% niższe niż w grudniu 2007 r. Ostatnio z tak drastyczną re-

dukcją pogłowia owiec mieliśmy do czynienia kilkanaście lat temu. Obniżeniu ogólnego pogłowia towarzyszy prawie równie głębokie zmniejszenie pogłowia maciorek owczych (o 11%), co powoduje że rokowania co do stanu pogłowia owiec w czerwcu 2009 r. nie mogą być optymistyczne.

W 2008 r. zmniejszył się polski eksport owiec i zwiększył import. W okresie I-XI 2008 r. eksport owiec w przeliczeniu na mięso łącznie z eksportem mięsa baraniego wyniósł 788 ton i był o 27% niższy niż w analogicznym okresie 2007 r. Import osiągnął natomiast w tym okresie 165 ton i był o 18% wyższy niż przed rokiem o tej porze.

Jak dotychczas, w Unii Europejskiej sytuacja na rynku owiec jest zbliżona do ubiegłorocznej. W styczniu 2009 r. cena jagniąt wyniosła przeciętnie w 27 krajach 688 EUR/100 kg wagi poubojowej i była o 9% wyższa niż rok wcześniej. We Włoszech osiągnęła ona jednak tylko 549 EUR/100 kg i była o prawie 20% niższa niż w styczniu 2008 r. Przeciętna cena owiec ciężkich wyniosła natomiast 439 EUR/100 kg wagi poubojowej i była o 12% wyższa niż w styczniu 2008 r.

Tab. 1. Produkcja baraniny w Polsce (w tonach wagi poubojowej)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	Zmiana w % 2008/2007
I półrocze	1 434	1438	1356	94,3
II półrocze	924	901	855 ^P	95,0
Rok	2 358	2339	2211 ^P	95,0

P – prognoza IERiGŻ-PIB

Źródło: Dane GUS

Tab. 2. Polski handel zagraniczny żywcem i mięsem baranin w ekwiwalencie mięsa (tony)

Lata	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Eksport 2007	35,4	103,4	358,9	58,4	84,3	68,8	107,5	99,1	91,9	32,6	37,8	143,1	1221
2008	24,8	42,3	297,9	35,8	44,3	108,9	71,7	86,0	39,2	33,5	3,8	x	950^P
miesiąc roku poprzedniego = 100	70,1	40,9	83,0	61,3	52,6	158,3	66,7	86,8	42,7	102,8	10,1	x	82
Import 2007	5,7	5,3	11,0	9,4	11,1	23,9	28,0	4,0	13,7	16,3	12,0	12,0	152
2008	8,3	15,1	32,3	8,7	14,9	10,1	16,8	10,1	18,6	14,7	13,5	x	180^P
miesiąc roku poprzedniego = 100	145,6	284,9	293,6	92,6	134,2	42,3	60,0	252,5	135,8	90,2	112,5	x	118

P – prognoza IERiGŻ-PIB

Źródło: Dane CAAC

Tab. 3. Przeciętne ceny skupu owiec w Polsce (w zł/kg wagi żywej)

Lata	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2007	5,69	4,73	6,75	6,14	5,33	5,24	4,64	4,80	5,11	5,02	5,66	6,62
2008	5,23	5,27	6,68	5,00	4,29	4,92	4,57	4,79	4,68	4,84	5,20	6,97
miesiąc roku poprzedniego = 100	91,9	111,4	99,0	81,4	80,5	93,9	98,5	99,8	91,6	96,4	91,8	105,3

Źródło: Dane GUS oraz prognoza IERiGŻ-PIB.

Tab. 4. Ceny zakupu wybranych kategorii wagowych owiec i jagniąt w Polsce

Wyszczególnienie	Jagnięta o wadze 13-16 kg				Owce o wadze 36-40 kg			
	cena za wagę żywą		cena za wagę poubojową		cena za wagę żywą		cena za wagę poubojową	
	zł/kg	EUR/kg	zł/kg	EUR/kg	zł/kg	EUR/kg	zł/kg	EUR/kg
XI	-	-	-	-	5,13	1,40	10,9	2,98
XII	9,29	2,58	19,77	5,49	5,38	1,49	11,5	3,19
I 2008	-	-	-	-	5,66	1,57	12,0	3,33
II	-	-	-	-	5,27	1,47	11,2	3,13
III	8,38	1,79	17,83	5,04	5,61	1,59	11,9	3,36
IV	-	-	-	-	5,37	1,56	11,4	3,31
V	-	-	-	-	5,33	1,56	11,3	3,31
VI	-	-	-	-	5,25	1,61	11,2	3,43
VII	-	-	-	-	4,92	1,50	10,5	3,19
VIII	-	-	-	-	4,95	1,51	10,5	3,19
IX	-	-	-	-	4,51	1,34	9,60	2,85
X	-	-	-	-	4,98	1,39	10,6	2,96
XI	-	-	-	-	5,04	1,35	10,7	2,66
XII	9,63	2,40	20,50	5,10	5,93	1,48	12,6	3,14

Źródło: Dane Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW oraz przeliczenia własne.

Tab. 5. Przeciętne ceny detaliczne udźca baraniego w Polsce (zł/kg)

Lata	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2007	31,95	30,77	30,77	30,65	30,83	30,69	31,01	31,96	32,39	32,06	32,29	33,07
2008	33,14	33,14	33,94	36,98	37,10	37,43	37,43	37,64	34,85	34,79	35,17	36,15
miesiąc roku poprzedniego = 100	103,7	107,7	110,3	120,7	120,3	122,0	120,7	117,8	107,6	108,5	108,9	109,3

Źródło: Dane GUS.

Tab. 6. Przeciętne ceny jagniąt w UE-27 i we Włoszech (EUR/100 kg wagi poubojowej)

Lata	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
UE-25												
2007/2008	536,4	559,3	567,5	504,2	502,2	540,0	568,7	582,2	641,0	686,7	672,9	628,1
2008/2009	558,5	578,2	526,6	508,5	527,0	572,9	602,0	645,2	687,6	741,4	712,4	688,5
miesiąc roku poprzedniego = 100	104,1	103,4	92,8	100,6	104,9	106,1	104,9	110,8	107,3	108,0	105,9	109,6
Włochy												
2007	572,2	587,6	659,2	643,9	663,7	662,7	658,9	574,2	712,3	733,4	719,6	690,9
2008	596,2	699,4	556,0	557,8	615,9	613,1	622,9	666,8	662,1	667,6	614,9	549,1
miesiąc roku poprzedniego = 100	104,2	119,0	84,3	87,8	92,7	92,4	94,5	116,1	93,0	91,0	85,5	79,5

Źródło: Dane Komisji Europejskiej oraz obliczenia własne.

Tab.7. Przeciętne ceny owiec w UE-25 i w Wielkiej Brytanii (EUR/100 kg wagi poubojowej)

Lata	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
UE-25												
2007/2008	404,9	413,2	423,8	406,4	408,3	403,2	411,3	406,6	400,5	394,9	388,3	390,4
2008/2009	413,7	438,3	442,1	479,8	459,1	422,3	415,8	424,1	419,9	415,1	415,5	438,9
miesiąc roku poprzedniego = 100	102,2	106,0	104,3	115,8	113,6	104,7	100,5	104,3	105,8	105,1	107,0	112,4
Wielka Brytania												
2007	361,1	371,3	369,9	361,9	390,1	381,1	364,0	329,0	301,9	285,2	277,0	312,3
2008	364,5	391,2	406,1	476,0	444,1	368,9	355,9	362,7	347,8	324,3	323,9	362,8
miesiąc roku poprzedniego = 100	100,9	105,3	109,8	126,7	116,4	96,8	97,3	110,2	115,2	113,7	116,9	116,2

Źródło: Dane Komisji Europejskiej oraz obliczenia własne.

Tab. 8. Ceny jagniąt w Nowej Zelandii

Wyszczególnienie	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
2007/2008												
NZD/100 kg cwe	46,16	45,57	45,58	46,45	48,03	49,42	53,05	56,60	60,59	61,08	54,00	51,55
2008/2009												
NZD/100 kg cwe	50,49	49,75	50,36	56,23	61,55	65,88	70,76	77,23	80,10	82,54	74,00	72,70
miesiąc roku poprzedniego = 100	109,5	109,2	110,5	121,05	128,1	133,3	133,4	136,4	132,2	135,1	137,0	141,0

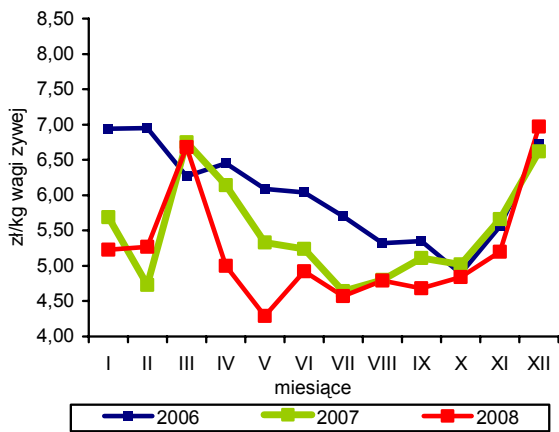
Źródło: Przeliczenia własne na podstawie meldunków Fencepost, New Zealand.

Tab. 9. Ceny jagniąt w Australii

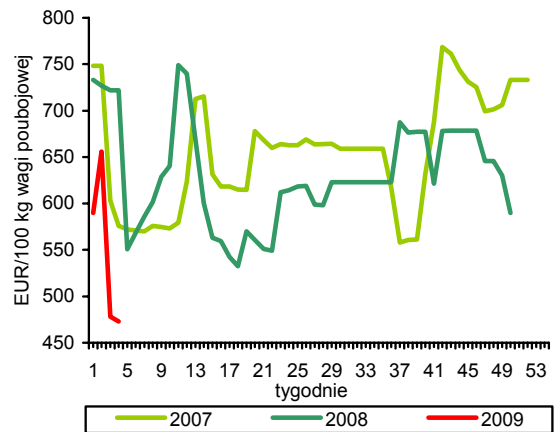
Wyszczególnienie	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
2007/2008												
AUD/100 kg cwe	339	337	338	365	384	372	322	298	261	294	298	351
2008/2009												
AUD/100 kg cwe	379	345	354	361	392	332	335	342	303	323	350	365
miesiąc roku poprzedniego = 100	111,8	102,4	104,7	99,0	102,1	89,2	104,0	115,0	116,0	109,9	117,4	104,0

Źródło: Przeliczenia własne na podstawie meldunków MLA, Australia.

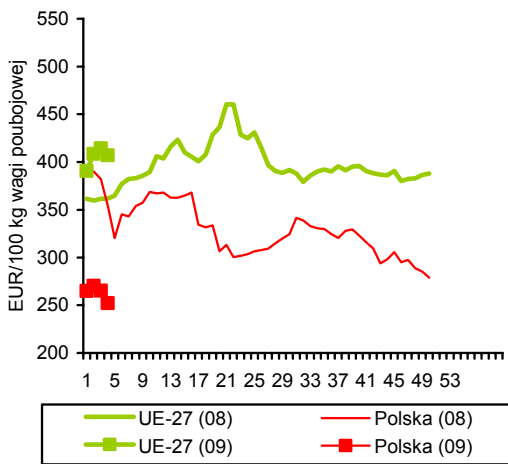
Rys. 1. Ceny skupu żywca baraniego w Polsce w zł/kg

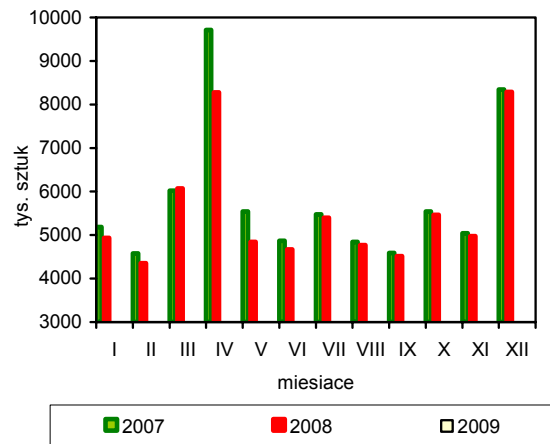
Rys. 2. Ceny jagniąt we Włoszech

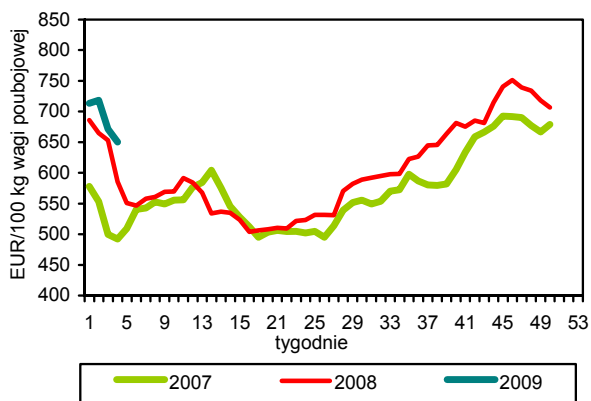
Rys. 3. Tygodniowe ceny owiec ciężkich w UE-27 i w Polsce

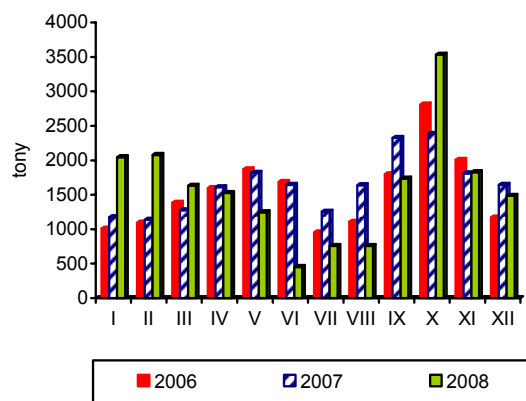
Rys. 4. Uboje owiec w UE-27

Rys. 5. Ceny jagniąt w UE-27

Rys. 6. Unijny import baraniny i jagnięciny z Australii

Źródło: GUS, Komisja Europejska, MAF, AFFA.

Rynek ryb

Krzysztof Hryszko

W 2008 r., po raz pierwszy od początku lat 90., połowy ryb na Bałtyku spadły poniżej 100 tys. ton i wyniosły ok. 95 tys. ton, a udział morskich połowów krajowych w zaopatrzeniu przemysłu rybnego spadł poniżej 18%. W największym stopniu ograniczono wyładunki śledzi (o ok. 23%), następnie storni (o ok. 13,%) i szprotów (o 8%). Zakaz stosowania określonych narzędzi połowowych w rybołówstwie trociowym i łososiowym spowodował spadek ich odłowów o 75 i 55%. W przypadku śledzi i szprotów wykorzystanie kwot połowowych wyniosło ok. 40% i pomimo chęci rybaków do zwiększenia połowów tych ryb, zamiast deficytowych dorszy, brak jest zainteresowania nimi ze strony przetwórstwa. Według oficjalnych danych połowy dorszy wyniosły w 2008 r. 10 tys. ton.

Produkcja ryb i przetworów rybnych wyniosła w listopadzie 2008 r. 25,9 tys. ton i była o 6,8% mniejsza niż w tym samym miesiącu roku poprzedniego. Utrzymuje się niska produkcja mrożonych filetów z ryb morskich (spadek o 54,4%), spowodowana brakiem podaży dorszy z połowów krajowych. Wyraźnie ograniczono także przetwórstwo ryb mrożonych (o 45,9%) oraz podstawowej grupy towarowej – przetworów i konserw ze śledzi (o 7,6%). W dalszym ciągu rosło przetwórstwo łososi – zarówno wędzonych (wzrost o 13,2%), jaki i wysokoprzetworzonych (o 51,6%). Największy wzrost produkcji spośród wszystkich grup towarowych zanotowano w przypadku świeżych filetów z ryb morskich (o 79,5%). Wzrost cen zakupu ryb w imporcie, wynikający z osłabienia złotego do dolara i euro wpływa na nienotowane od 2001 r. tempo wzrostu cen produkcji sprzedanej przemysłu rybnego. Po wzroście w październiku o 1,5%, w listopadzie ryby na poziomie producenta zdrożały aż o 3,4%. W skali roku wolumen produkcji przemysłu rybnego był zbliżony do poziomu roku poprzedniego i wyniósł w okresie styczeń-listopad 243,9 tys. ton.

W 2008 r., po kilkuletnim dynamicznym wzroście eksportu sektora rybnego, nastąpił jego spadek. Zwiększył się co prawda wywóz podstawowych grup towarowych – ryb wędzonych oraz przetworów i konserw, ale niekorzystny przez większą część roku kurs złotego wobec euro spowodował spadek cen transakcyjnych. Dodatkowo

konsekwentna polityka ograniczająca nielegalne połowy dorszy wpłynęła na spadek eksportu filetów rybnych, a niższe połowy szprotów paszowych – odpadów rybnych. Zwiększył się natomiast import, na co wpłynęło zmniejszenie połowów krajowych oraz wzrost popytu krajowego na niektóre gatunki ryb. Wyraźny wpływ na wyniki handlu zagranicznego w ostatnim kwartale roku miało pogorszenie światowej koniunktury gospodarczej. Według wstępnych danych za listopad eksport ryb i przetworów rybnych obniżył się o ponad 50%. Jeśli założymy, że ostateczne dane są zazwyczaj o kilkanaście procent wyższe to skala spadku i tak była bardzo duża. Silne osłabienie złotego poprawia niekorzystną sytuację eksporterów, ale znacznie podraża zakup surowców w imporcie. Eksport branży rybnej w okresie styczeń-listopad 2008 r. wyniósł 198,1 tys. ton (317,4 tys. ton w wadze żywej) o wartości 2,2 mln zł i był odpowiednio o 16% (2%) i 8% niższy niż rok wcześniej. Wolumen importu liczony w wadze produktu zwiększył się o 8% (do 367 tys. ton), a w przeliczeniu na wagę żywą o 10% (do 638 tys. ton), przy niższych o 1% wydatkach (2,5 mln zł). Spowodowało to znaczne pogorszenie salda wymiany handlowej z -84 do -261 mln zł.

W 2008 r. ceny detaliczne ryb, przetworów rybnych i owoców morza wzrosły średnio o 2,8% (rok do roku), tylko nieznacznie przyspieszając w czwartym kwartale roku (wzrost o 3,0%). Najbardziej w ciągu roku wzrosły ceny konserw rybnych (o 5,8%) oraz morskich ryb wędzonych i suszonych (o 4,3%). Spadły ceny ryb słodkowodnych, a niewiele droższe niż w 2007 r. były owoce morza i ryby solone (wzrost o 0,7-0,9%). Największy wzrost cen spośród wszystkich produktów objętych badaniami GUS zanotowano w przypadku wędzonych szprotów (o 14,2%), tuńczyków w sosie własnym (o 9,1%) i mrożonych filetów z dorsza (o 8,3%). Potaniały tylko wędzone makrele (o 0,1%). Dynamicznego wzrostu cen detalicznych należy się spodziewać w pierwszym kwartale br., kiedy to przetwórcy i hurtownicy przeznaczą na rynek nowe partie produktów zakupionych po bardzo wysokich cenach, wynikających z osłabienia złotego.

Tab. 1. Połowy ryb bałtyckich (tony, sztuki)

Miesiące	tony						sztuki	
	szprot	śledź	dorsz	plaskie	pozostałe	razem	troć wędrowna	łosoś bałtycki
2005 I-XII	74 368	21 796	12 774	11 248	3 418	123 604	141 459	21 905
2006 I-XII	55 944	20 654	15 091	9 585	2 984	104 258	128 303	21 377
2007 I-XII	60 146	22 087	10 972	10 694	3 311	107 213	121 951	18 209
2007 XI	2 264	1 768	397	863	153	5 445	7 902	1 515
XII	2 881	1 586	927	1 062	123	6 579	9 293	5 583
2008 ^a I	3 625	426	735	1 181	47	6 014	1 817	127
II	11 225	196	1 094	1 391	89	13 995	3 975	819
III	16 911	989	1 433	864	105	20 302	2 143	340
IV	16 053	959	2 361	488	444	20 305	3 157	713
V	1 883	2 065	2 470	465	312	7 195	1 016	112
VI	201	2 422	404	562	202	3 791	1 590	23
VII	637	1 255	46	608	330	2 876	3 853	24
VIII	398	2 129	11	584	390	3 512	1 870	5
IX	569	2 644	234	1 087	399	4 933	1 739	8
X	689	2 023	481	1 122	234	4 549	4 689	128
XI	978	1 172	364	375	55	2 944	862	138
XII	2 064	725	446	510	35	3 780	5 305	5 995
Wskaźnik zmian (%)								
<u>XII 2008</u> XII 2007	71,6	45,7	48,1	48,0	28,5	57,5	57,1	107,4
<u>I-XII 2008</u> I-XII 2007	91,8	77,0	91,9	86,4	79,8	87,9	26,3	46,3

^a dane nieostateczne

Źródło: Morski Instytut Rybacki na podstawie danych MRiRW.

Tab. 2. Produkcja ryb i produktów rybnych (tony)^a

Miesiące	Filety z ryb morskich świeże lub chłodzone ^b	Ryby, filety oraz mięso z ryb mrożone	Ryby solone, suszone i wędzone	Przetwory i konserwy rybne				Razem
				razem	w tym			
					śledzie	sardynki i szproty	makrele	
2005 I-XII	4 759	75 171	50 865	113 427	78 883	11 558	6 775	244 222
2006 I-XII	7 437	84 621	61 066	134 737	94 389	9 669	7 739	287 861
2007 I-XII	9 830	61 570	60 807	140 273	97 188	10 508	6 770	272 480
2007 X	1 103	4 492	5 815	13 676	9 140	998	643	25 086
XI	615	5 014	6 968	15 174	11 012	978	622	27 771
XII	292	5 512	9 268	13 656	10 106	742	460	28 728
2008 I	1 068	3 395	5 142	14 532	10 320	1 018	634	24 137
II	1 157	4 560	5 402	14 128	9 611	1 331	742	25 247
III	1 299	4 165	6 140	13 566	8 925	1 298	673	25 170
IV	1 277	4 780	4 730	11 600	6 872	1 445	551	22 387
V	1 059	3 061	4 035	10 806	6 854	880	595	18 961
VI	941	2 633	3 875	10 451	6 333	1 139	621	17 900
VII	810	1 901	4 061	9 931	6 440	827	498	16 703
VIII	842	1 846	4 024	11 305	7 255	927	619	18 017
IX	1 229	2 633	5 675	14 171	9 412	972	677	23 708
X	799	3 274	6 562	15 141	10 010	1 252	689	25 776
XI	1 104	2 691	7 012	15 062	10 178	1 019	697	25 869
Wskaźnik zmian (%)								
<u>XI 2008</u> XI 2007	179,5	53,7	100,6	99,3	92,4	104,2	112,1	93,1
<u>I-XI 2008</u> I-XI 2007	121,5	62,3	109,9	111,1	105,9	124,0	110,9	100,0

^a dane miesięczne o produkcji wytworzonej pochodzą od tzw. dużych jednostek przemysłowych i nieprzemysłowych, zatrudniających 50 osób i więcej, które złożyły sprawozdania

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

Tab. 3. Handel zagraniczny rybami i produktami (tys. ton)

Miesiące	Eksport ^a					Import				
	razem	przetwory i konserwy	filety i mięso	ryby solone, suszone i wędzone	ryby mrożone	razem	filety i mięso	ryby mrożone	przetwory i konserwy	ryby świeże lub chłodzone
2005 I-XII	207,15	60,26	33,58	21,95	16,51	313,17	135,02	73,80	31,59	40,75
2006 I-XII	208,85	69,47	35,04	25,96	17,57	347,22	156,25	75,95	31,54	56,03
2007 I-XII	253,13	75,83	35,60	28,11	13,54	377,35	174,47	74,64	37,31	64,05
2007 X	17,15	7,45	3,08	2,82	0,60	37,97	17,79	8,33	3,36	6,01
XI	20,09	8,04	2,77	3,11	0,75	47,32	26,43	7,94	4,23	6,44
XII	16,74	6,98	2,15	3,68	0,97	38,33	19,67	5,85	3,54	6,19
2008 ^b I	14,90	7,09	2,74	2,38	0,88	38,82	17,72	7,58	5,55	6,34
II	22,39	6,99	3,15	2,61	1,25	37,93	15,92	7,35	3,59	8,05
III	25,74	7,18	3,48	3,10	1,85	32,18	12,85	7,07	3,29	7,05
IV	27,91	7,11	3,56	2,76	1,66	28,33	9,71	6,32	2,94	7,08
V	17,59	6,59	3,59	2,27	1,08	27,95	11,54	5,64	2,63	6,59
VI	15,14	6,93	3,36	2,06	1,08	26,13	9,33	4,68	2,48	7,53
VII	17,03	7,00	2,57	2,41	0,96	26,26	11,14	4,01	2,99	5,79
VIII	13,59	6,49	2,09	2,32	0,72	25,33	11,39	3,66	2,94	5,64
IX	16,30	8,16	2,84	2,32	0,60	32,36	16,82	6,44	3,88	2,75
X	17,84	8,87	3,18	2,72	0,91	47,01	26,41	9,21	3,93	5,80
XI	9,71	5,68	1,71	0,92	0,42	44,73	20,68	7,47	3,14	1,63
Wskaźnik zmian (%)										
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	48,3	70,6	61,7	29,6	55,9	94,5	78,2	94,0	74,2	25,3
<u>I-XI 2008</u> <u>I-XI 2007</u>	83,8	113,4	96,5	105,9	90,7	108,3	105,6	100,9	110,7	111,1

^a wraz z eksportem z burt statków, ^b dane wstępne

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych CAAC (Centrum Analityczne Administracji Celnej).

Tab. 4. Ceny ryb w imporcie (zł/kg)

Miesiące	Filety ze śledzia 03049923 ^b		Mrożona makrela 03037430 ^b			Filety z mintaja 03042985 ^b		Filety z morszczuka 03042956 ^b	Łosoś świeży 03021200 ^b	Konserwy z tuńczyka 160414 ^b
	Norwegia	Islandia	Holandia	W. Brytania	Norwegia	Chiny	USA	Argentyna	Norwegia	Tajlandia
2005 I-XII	4,55	4,88	4,20	3,84	4,46	6,05	7,05	6,56	13,43	6,86
2006 I-XII	3,94	2,79	4,63	4,42	4,40	5,60	7,58	7,47	15,54	7,56
2007 I-XII	3,31	3,14	3,85	4,10	3,79	4,99	7,44	8,82	13,31	8,38
2007 X	3,50	3,59	4,01	3,90	4,03	4,84	6,57	10,50	12,36	10,54
XI	3,71	3,36	3,79	4,23	3,58	4,76	7,13	8,23	12,02	9,94
XII	3,28	3,17	3,57	3,82	3,49	4,40	6,74	7,97	12,02	9,56
2008 ^a I	3,46	2,98	4,07	4,22	3,69	4,58	7,08	5,95	12,87	9,69
II	3,21	2,78	3,92	3,93	3,82	4,87	7,63	9,02	12,56	9,53
III	3,14	2,98	3,91	3,88	3,45	4,70	6,54	9,03	13,69	9,14
IV	2,88	3,06	3,80	3,91	3,13	5,16	7,72	9,22	12,07	9,01
V	2,72	2,76	3,75	3,99	3,16	4,18	7,75	8,00	11,79	7,18
VI	2,91	3,12	3,68	3,97	-	4,07	7,70	8,28	11,55	8,77
VII	2,77	3,31	3,46	3,90	2,20	4,30	8,76	7,93	11,37	8,55
VIII	2,86	3,38	3,63	3,65	3,31	4,63	8,65	7,80	11,21	8,83
IX	3,85	3,71	5,17	4,40	3,69	5,13	8,38	9,40	11,90	9,98
X	3,76	3,66	3,47	4,78	4,02	5,15	9,67	9,74	11,74	11,94
XI	4,11	3,69	4,52	5,11	4,40	6,59	10,75	10,62	11,66	13,62
Wskaźnik zmian (%)										
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	110,9	109,9	119,3	120,9	123,0	138,6	150,7	129,1	97,0	137,1
<u>I-XI 2008</u> <u>I-XI 2007</u>	106,9	106,7	104,7	102,2	101,0	93,9	106,5	97,4	89,2	116,4

^a dane wstępne, ^b kod CN wg taryfy celnej

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie CAAC.

Tab. 5. Ceny ryb eksportu (zł/kg)

Miesiące	Konserwy ze śledzi 16041291 ^b	Filety z dorsza 03042929 ^b			Łosoś wędzony 03054100 ^b	Pstrąg wędzony 03054945 ^b	Krewetki przetw. 160520 ^b	Filety z flądry 03042973 ^b	Szprotki świeże 03026180 ^b
	Niemcy	Wielka Brytania	Dania	Niemcy	Niemcy	Niemcy	Niemcy	Dania	Dania
2005 I-XII	7,61	18,57	16,74	18,10	34,76	31,46	43,62	10,65	0,33
2006 I-XII	7,44	18,70	16,78	18,52	41,64	33,76	37,91	11,29	0,36
2007 I-XII	7,20	22,76	20,71	21,37	37,92	34,07	43,13	12,28	0,53
2007 X	7,05	22,62	22,35	23,23	39,60	32,20	35,36	12,14	0,40
XI	6,68	23,21	21,76	22,72	36,52	32,19	52,04	12,05	0,39
XII	7,25	23,89	22,72	22,48	36,81	33,01	43,20	11,76	0,25
2008 ^a I	7,60	21,74	20,79	21,22	35,70	31,49	51,13	11,42	0,38
II	7,87	23,35	22,72	20,21	35,25	33,77	57,03	3,93	0,40
III	6,85	23,77	20,20	20,94	34,12	31,87	57,32	9,28	0,36
IV	6,46	19,19	25,55	19,83	33,64	31,39	58,82	9,37	0,37
V	6,48	17,78	17,30	14,90	31,17	30,82	51,79	9,09	0,35
VI	6,12	20,20	20,08	28,58	31,53	31,04	52,23	9,00	-
VII	6,18	20,80	19,06	20,90	30,05	30,42	44,17	8,66	0,40
VIII	6,40	19,57	-	20,99	30,06	29,86	41,31	8,89	0,43
IX	6,38	18,14	17,59	19,74	32,39	32,17	36,50	6,31	0,42
X	6,69	18,13	18,99	20,55	35,91	32,31	37,17	9,60	0,44
XI	7,13	17,88	17,29	20,72	36,84	33,36	38,98	9,41	0,47
Wskaźnik zmian (%)									
<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	106,7	77,0	79,5	91,2	100,9	103,6	74,9	78,1	121,5
<u>I-XI 2008</u> <u>I-XI 2007</u>	94,0	88,6	96,3	98,0	87,4	93,0	110,9	72,5	71,7

^a dane wstępne, ^b kod CN wg taryfy celnej

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych CAAC.

Tab. 6. Ceny zbytu ryb i produktów rybnych (zł/kg z VAT) oraz udział ceny zbytu w cenie detalicznej

Miesiące	Karp żywy		Pstrąg świeży niepatroszony		Filety z morszczuka		Filety z mintaja		Śledź solony, odgłowiony niepatroszony		Płaty/filety ze śledzi	
2004 I-XII	8,85	-	8,18	55%	8,65	66%	7,77	60%	5,96	76%	7,29	76%
2005 I-XII	8,43	-	8,01	53%	8,89	68%	7,83	59%	5,87	70%	7,39	70%
2006 I-XII	8,51	-	9,06	58%	9,60	72%	7,81	60%	5,90	69%	7,17	67%
2007 I-XII	8,82	-	9,57	59%	9,82	72%	8,22	65%	5,60	66%	6,77	65%
2007 XI	9,14	-	9,43	58%	10,36	74%	8,22	65%	5,34	63%	6,89	66%
XII	9,24	-	9,78	60%	9,86	70%	8,00	63%	5,29	62%	6,97	67%
2008 I	9,49	-	9,79	59%	9,99	71%	7,67	60%	5,23	62%	6,96	66%
II	9,48	-	9,80	60%	9,91	70%	7,71	60%	5,37	63%	7,04	67%
III	9,43	-	9,71	59%	10,01	71%	7,58	60%	5,41	64%	7,05	68%
IV	9,39	-	9,60	58%	10,09	71%	7,65	60%	5,39	64%	7,01	67%
V	9,02	-	9,31	57%	9,91	70%	7,66	60%	5,44	64%	6,89	66%
VI	9,06	-	9,41	57%	9,81	69%	7,54	59%	5,49	64%	7,06	68%
VII	9,02	-	9,39	57%	9,39	66%	7,56	60%	5,43	64%	7,06	67%
VIII	9,04	-	9,39	57%	9,35	66%	7,32	58%	5,42	63%	7,00	67%
IX	9,04	-	9,22	55%	9,62	67%	7,28	57%	5,45	64%	6,91	66%
X	9,25	-	9,30	56%	9,92	69%	7,45	58%	5,63	66%	6,94	66%
XI	9,41	-	9,63	58%	10,27	70%	7,51	57%	5,78	67%	7,25	68%
XII	9,03	-	9,56	58%	10,66	71%	7,53	55%	5,88	68%	7,29	68%
Wskaźnik zmian (%)												
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	97,7	x	97,8	x	108,1	x	94,1	x	111,2	x	104,6	x
<u>I-XII 2008</u> <u>I-XII 2007</u>	104,5	x	99,4	x	100,9	x	91,7	x	98,2	x	104,0	x

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

Tab. 7. Ceny detaliczne wybranych ryb i produktów rybnych (zł/kg)

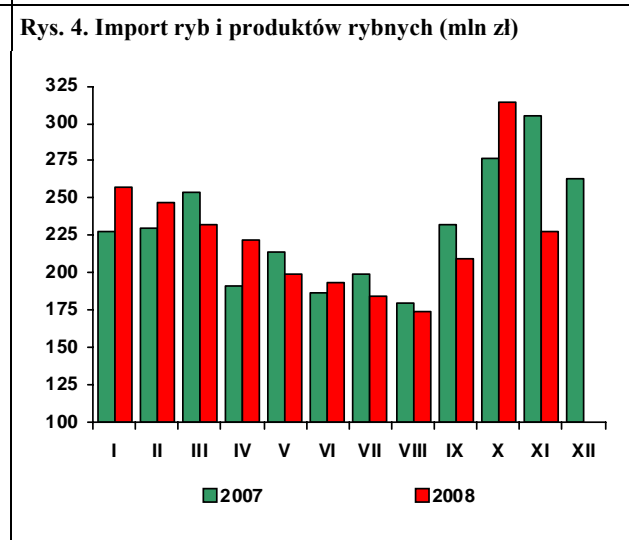
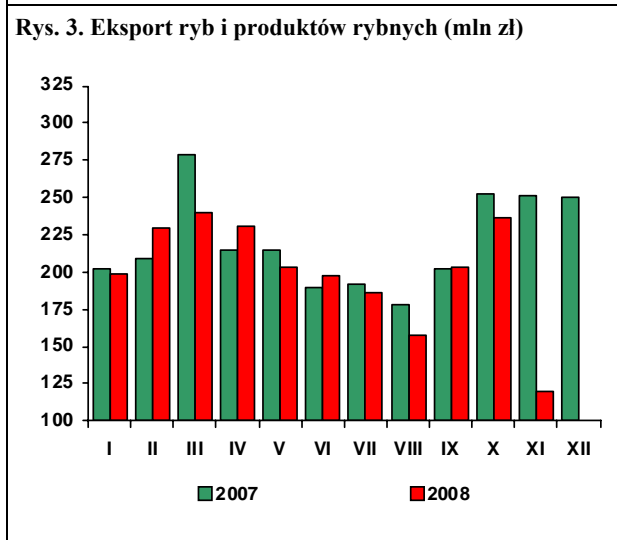
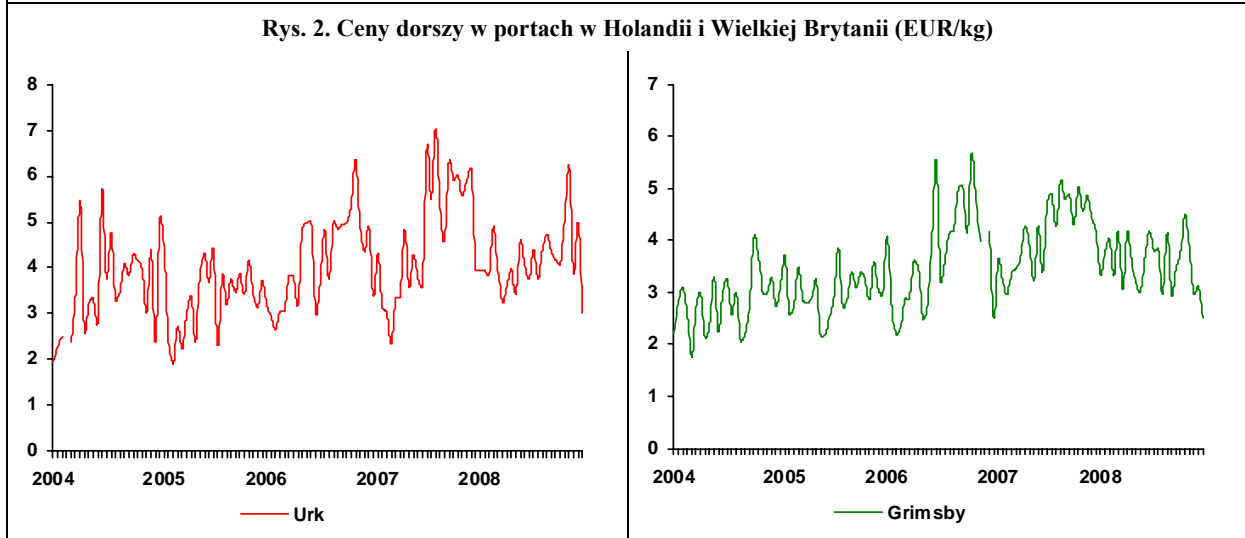
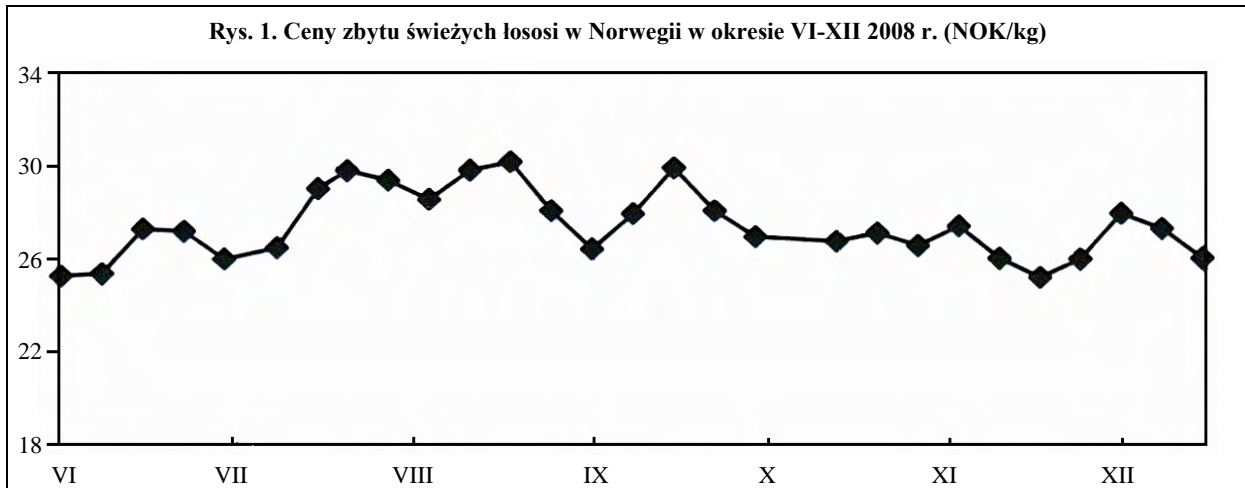
Miesiące	Filety mrożone				Ryby wędzone			Konserwy			Płaty śledziowe	Karp świeży
	morszczuk	panga	mintaj	dorsz	łosoś	szprot	makrela	śledź w sosie pom.	szprot w sosie pom.	tuńczyk w sosie wł.		
2004 I-XII	13,05	-	13,04	-	56,20	6,34	11,12	12,15	11,16	18,86	9,56	11,64
2005 I-XII	13,06	-	13,19	-	56,93	6,74	12,29	12,99	12,08	19,85	10,54	11,54
2006 I-XII	13,30	-	13,09	-	58,83	7,18	13,59	13,56	12,82	19,97	10,67	11,36
2007 I-XII	13,59	-	12,67	16,41	62,79	7,84	13,33	14,18	13,56	20,37	10,48	12,04
2007 XI	13,90	-	12,68	16,58	62,10	8,31	13,30	14,55	13,85	20,65	10,45	12,53
XII	14,03	-	12,77	16,71	62,20	8,44	13,28	14,65	14,00	20,76	10,46	12,28
2008 I	14,01	13,65	12,80	17,23	62,20	8,56	13,29	14,77	14,20	21,00	10,48	12,54
II	14,06	13,33	12,79	17,34	62,40	8,71	13,27	14,71	14,15	21,35	10,46	12,58
III	14,15	13,12	12,72	17,48	62,70	8,79	13,26	14,77	14,05	21,65	10,36	12,64
IV	14,22	13,11	12,74	17,55	62,40	8,83	13,23	15,03	14,15	21,88	10,41	12,59
V	14,24	13,09	12,75	17,47	62,80	8,87	13,21	15,16	14,40	22,12	10,43	-
VI	14,22	12,89	12,69	17,48	62,70	8,93	13,24	15,32	14,45	22,35	10,43	-
VII	14,23	12,92	12,64	17,61	62,70	8,96	13,31	15,48	14,45	22,35	10,48	-
VIII	14,26	12,84	12,68	17,62	63,00	8,97	13,30	15,55	14,55	22,53	10,51	-
IX	14,34	12,68	12,71	17,67	63,40	9,05	13,26	15,58	14,60	22,59	10,52	-
X	14,36	12,71	12,86	17,86	63,10	9,14	13,36	15,58	14,70	22,71	10,52	13,32
XI	14,59	12,94	13,26	18,06	63,60	9,29	13,47	15,77	14,70	23,00	10,60	13,30
XII	14,93	12,76	13,63	18,17	63,60	9,41	13,66	15,84	14,80	23,12	10,67	12,58
Wskaźnik zmian (%)												
XII 2008 XII 2007	106,4	x	106,7	108,7	102,3	111,5	102,9	108,1	105,7	111,4	102,0	102,4
I-XII 2008 I-XII 2007	105,2	x	101,5	108,3	100,1	114,2	99,9	107,9	106,4	109,1	100,0	106,3

Źródło: Dane GUS.

Tab. 8. Spożycie ryb i produktów rybnych w kg/osobę (waga produktu)

Miesiące	Razem	Ryby morskie (świeże, mrożone i chłodzone)	Konserwy rybne	Ryby morskie suszone lub wędzone	Ryby morskie solone	Ryby słodkowodne (świeże, mrożone i chłodzone)
I-VI 2006	2,24	1,17	0,40	0,26	0,28	0,13
I-VI 2007	2,29	1,21	0,38	0,26	0,26	0,18
I-VI 2008	2,43	1,20	0,39	0,29	0,25	0,30
Wskaźnik zmian (%)						
I-VI 2008 I-VI 2007	106,1	99,2	102,6	111,5	96,2	166,7

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

Źródło: Rys. 1 i 2 – Worldfish Report, Rys. 3 i 4 – dane CAAC.

Rynek żywnościowy

Krystyna Świetlik

W grudniu 2008 r., w porównaniu z poprzednim miesiącem, ceny detaliczne żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły o 0,8 %, wobec 0,3% odpowiednio przed rokiem. Zwiększyły się głównie ceny warzyw (o 7,0%), owoców (o 5,1%), cukru (o 1,6%), tłuszczów wieprzowych (o 1,4%). Więcej niż w listopadzie konsumenci musieli płacić za mięso wieprzowe (o 0,5%) i wołowe (o 0,3%) oraz ryby (o 0,4%) i pieczywo (o 0,1%). Obniżyły się natomiast ceny mięsa drobiowego (o 1,2%), artykułów mleczarskich (o 0,4%), w tym zwłaszcza serów dojrzewających (o 1,1%) oraz masła (o 0,4%) i margaryn (o 0,3%). Nie zmieniły się m.in. przeciętne ceny makaronów, jaj i olejów roślinnych.

W grudniu 2008 r., w porównaniu z grudniem 2007 r., wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wyniósł 3,2% i był prawie dwu- i półkrotnie mniejszy niż odpowiednio rok wcześniej (7,9%). Najbardziej, bo o 6,6% zwiększyły się ceny produktów zbożowych, głównie za sprawą istotnej zwwyżki cen ryżu (o 33,4%), makaronów (o 9,2%) i pieczywa (o 6,4%). O wzroście cen warzyw (o 6,3%) zdecydował wysoki wzrost cen ziemniaków (o 31,4%). Ceny mięsa i jego przetworów podniosły się średnio o 5,4%, w tym mięsa wieprzowego o 8,8%, wołowego o 4,6 %, przy spadku cen drobiu o 2,1%. Ryby i przetwory rybne podrożały o 3,7%, a tłuszcze jadalne o 1,8%. Wzrostowi cen tłuszczów wieprzowych surowych i topionych o 24,3% oraz olejów o 18,6% i margaryn o 9,5%, towarzyszyła znacząca obniżka cen masła (o 14,6%). Łączne ceny cukru i wyrobów cukierniczych wzrosły o 2,1%, w tym lodów o 7,3%, wyrobów cukierniczych i miodu o 4,9%, przy spadku cen cukru o 4,4%. Zmalały średnie ceny owoców (o 11,1%) i artykułów mleczarskich (o 1,5 %), w tym głównie serów dojrzewających (o 11,8%).

W okresie styczeń-grudzień 2008 r., w stosunku do analogicznego okresu przed rokiem, ceny detaliczne żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły średnio o 6,1%, przy inflacji 4,2 %. W grupie żywności najbardziej zwiększyły się ceny pieczywa i produktów zbożowych (o 11,5%), w tym ryżu o 29%, pieczywa o 12,9%, a makaronów o 11,6%. Wydatny wzrost cen tłuszczów jadalnych (o 10,5%) był efektem istotnego podrożenia olejów roślinnych (o 20,5%) i tłuszczów wieprzowych (o 14,6%). W 2008 r. za artykuły mleczarskie należało zapłacić przeciętnie o 9,6% więcej, a za jaja o 9,4% więcej niż rok wcześniej. Ceny owoców podniosły się o 6,2%, a wyrobów cukierniczych i miodu o 5,6%. Ceny mię-

sa i jego przetworów wzrosły o 4,7%, w tym mięsa wieprzowego o 6,8%, przetworów mięsnych o 5,9%, przy spadku cen drobiu o 1,4%. Wzrost cen ryb i przetworów rybnych wyniósł 2,8%. Spadły średnioroczne ceny cukru (o 9,3%) oraz warzyw (o 1,6%), w tym ziemniaków o 20,8%.

Wzrost cen żywności został zrekompensowany przez wzrost dochodów ludności. W 2008 r. przeciętne miesięczne nominalne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie o 10,1% wyższym, a przeciętna miesięczna emerytura i renta o 9,9 % wyższym niż w analogicznym okresie przed rokiem. Wzrost dochodów ludności nie znalazł jednakże dostatecznego odzwierciedlenia we wzroście popytu na żywność. W okresie styczeń-grudzień 2008 r. sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w ujęciu rocznym (w cenach stałych) zwiększyła się o 2% (przed rokiem wzrosła o 3,8%), przy czym od czerwca do listopada 2008 r. notowano bezwzględny jej spadek. Zjawisko to było głównie efektem relatywnego podrożenia żywności oraz rosnącego poziomu wydatków ludności na dobra nieżywnościowe i usługi. W 2008 r. odnotowano m.in. istotny wzrost sprzedaży detalicznej pojazdów samochodowych i motocykli, paliw, farmaceutyków, kosmetyków, mebli, sprzętu rtv i artykułów gospodarstwa domowego. Konkurencją dla wydatków na żywność, zwłaszcza w mniej zamożnych gospodarstwach domowych, stał się znaczący (wymuszony wzrostem cen) wzrost wydatków na usługi bytowe, w tym zwłaszcza związane z utrzymaniem mieszkania i nośnikami energii. Istotne obciążenie budżetów rodzin stanowiły także spłaty zadłużeń w systemie bankowym.

W najbliższym czasie należy się spodziewać dalszego ograniczenia popytu na żywność z uwagi na spowolnienie tempa wzrostu wynagrodzeń, pogorszenie sytuacji na rynku pracy, mniejszą dostępność kredytów oraz zwiększenie pozażywnościowych kosztów utrzymania rodzin. Potwierdzają to wyniki prowadzonych przez GUS i NBP badań koniunktury konsumenckiej. Pogorszenia sytuacji ekonomicznej oraz spadku sprzedaży żywności w I kwartale 2009 r. spodziewa się także większość przedsiębiorstw handlu detalicznego.

Tab. 1. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2008 r.

Wyszczególnienie	XII 2008		I-XII 2008
	XI 2008=100	XII 2007=100	I-XII 2007=100
OGÓŁEM	99,9	103,3	104,2
Żywność i napoje bezalkoholowe	100,8	103,2	106,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	100,4	108,2	106,4
Odzież i obuwie	99,4	93,2	93,1
Mieszkanie	100,1	109,3	107,5
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	100,1	111,3	109,1
w tym nośniki energii	100,2	113,8	109,9
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	100,0	102,0	102,1
Zdrowie	100,2	103,0	103,4
Transport	95,7	93,2	103,1
w tym paliwa do prywatnych środków transportu	91,0	85,0	104,7
Łączność	99,9	100,2	99,3
Rekreacja i kultura	100,4	101,6	99,7
Edukacja	100,1	104,2	103,5
Restauracje i hotele	100,3	106,4	106,1
Inne towary i usługi	100,3	101,4	101,4

Źródło: Dane GUS.

Tab. 2. Wskaźniki cen podstawowych grup żywności w grudniu 2008 r.

Wyszczególnienie	XII 2008		I-XII 2008
	XI 2008=100	XII 2007=100	I-XII 2007=100
Żywność	100,9	103,2	106,2
Pieczywo i produkty zbożowe	100,0	106,6	111,5
Ryż	99,8	133,4	129,0
Pieczywo	100,1	106,4	112,9
Makarony	100,0	109,2	111,6
Mięso i przetwory	99,9	105,4	104,7
Mięso wieprzowe	100,5	108,8	106,8
Mięso wołowe	100,3	104,6	104,0
Drób	98,8	97,9	98,6
Przetwory mięsne i wędliny	99,9	106,2	105,9
Ryby	100,4	103,7	102,8
Mleko, sery i jaja	99,7	98,8	109,5
Artykuły mleczarskie	99,6	98,5	109,6
Mleko	99,9	101,0	111,6
Sery twarogowe	99,9	100,8	108,8
Sery dojrzewające i topione	98,9	88,2	108,5
Jaja	100,0	101,1	109,4
Oleje i pozostałe tłuszcze	99,9	101,8	110,5
Masło	99,6	85,4	104,5
Pozostałe tłuszcze zwierzęce	101,4	124,3	114,6
Margaryna i inne tłuszcze roślinne	99,7	109,5	111,8
Oleje roślinne	100,0	118,6	120,5
Owoce	105,1	88,9	106,2
Jabłka	98,3	56,9	109,8
Owoce cytrusowe	94,6	91,9	111,1
Banany	103,9	95,8	98,9
Warzywa	107,0	106,3	98,4
Ziemniaki	99,5	131,4	79,2
Cukier, dzem, miód, czekolada i wyroby cukiernicze	100,5	102,1	101,0
Cukier	101,6	95,6	90,7
Napoje bezalkoholowe	99,9	103,5	105,0

Źródło: Dane GUS.

Tab. 3. Wskaźniki zmian cen detalicznych towarów żywnościowych i średniej płacy^a (miesiąc poprzedni = 100)

Wyszczególnienie	Miesiące												
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
I. Żywność i napoje bezalkoholowe	2005	99,8	99,7	100,2	100,5	100,9	98,8	98,3	99,4	100,6	100,9	99,7	100,0
	2006	100,3	100,3	99,8	100,7	101,3	98,9	98,5	100,7	100,6	100,8	100,2	99,7
	2007	101,1	100,7	100,8	100,9	101,2	99,0	98,4	99,4	102,4	101,7	101,5	100,3
	2008	101,1	100,2	100,4	100,7	101,2	99,4	98,9	98,4	100,6	100,8	100,7	100,8
Pieczywo i produkty zbożowe	2005	100,1	100,1	99,8	99,9	99,8	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0
	2006	100,0	100,1	100,0	99,9	100,0	100,2	100,1	100,1	102,8	101,3	100,4	100,0
	2007	100,4	100,8	100,4	100,2	100,2	100,3	100,2	100,3	104,2	102,6	100,9	100,7
	2008	100,8	100,8	100,4	100,7	101,0	100,9	100,6	100,5	100,3	100,1	100,4	100,0
Mięso	2005	98,8	98,7	99,7	99,9	100,3	99,8	99,8	100,8	100,1	98,8	98,4	98,8
	2006	99,5	99,2	98,1	99,6	101,3	99,8	101,1	102,8	100,4	98,7	99,1	98,8
	2007	101,9	100,5	101,1	99,4	100,2	100,8	103,1	100,5	100,5	99,8	99,8	98,7
	2008	101,4	99,2	100,4	100,0	100,8	102,0	100,7	100,8	100,6	99,9	99,7	99,9
Ryby	2005	100,2	100,2	100,0	100,3	100,2	100,1	100,1	100,3	100,3	100,5	100,1	100,0
	2006	100,2	100,1	100,1	100,1	100,0	100,2	100,1	100,1	100,4	100,1	100,2	99,9
	2007	100,2	100,2	100,1	100,0	100,0	100,1	100,2	100,1	100,2	100,2	100,4	100,2
	2008	100,5	100,2	100,2	100,4	100,1	99,9	100,2	100,2	100,1	100,4	101,0	100,4
Mleko, sery, jaja	2005	100,5	100,3	99,9	99,7	99,7	99,5	99,6	99,9	100,5	100,1	100,0	100,1
	2006	100,2	100,1	100,1	99,8	100,0	99,6	99,9	99,8	100,5	100,3	100,3	100,1
	2007	100,4	100,1	100,2	100,2	100,2	100,2	100,5	101,2	103,4	103,4	102,5	101,2
	2008	101,0	100,2	100,0	100,0	99,7	99,5	99,8	99,6	99,9	99,9	99,7	99,7
Tłuszcze	2005	100,6	99,5	99,4	99,5	99,3	99,6	99,8	99,8	99,8	99,8	99,7	99,5
	2006	100,1	99,8	99,6	99,5	100,1	99,8	100,1	100,3	100,2	100,2	99,9	99,7
	2007	100,4	100,0	99,9	99,8	100,2	100,1	101,5	101,8	104,2	103,5	102,6	100,6
	2008	100,1	99,0	99,7	100,4	99,7	100,9	100,8	100,6	100,5	100,2	100,0	99,9
Owoce	2005	100,5	99,7	102,2	107,0	107,8	81,9	105,0	103,1	99,7	106,0	96,0	99,4
	2006	99,2	100,6	101,6	104,1	109,6	89,8	105,4	94,9	89,5	102,5	102,2	100,5
	2007	98,0	101,4	102,1	105,0	112,5	92,4	101,3	101,5	103,6	104,9	100,0	97,0
	2008	103,5	103,0	102,5	103,7	104,8	83,7	97,3	87,3	96,9	103,1	100,4	105,1
Warzywa	2005	100,9	101,3	104,3	102,9	106,0	98,9	80,6	88,1	106,9	112,8	104,1	104,9
	2006	104,9	104,8	102,0	105,2	104,1	95,4	79,7	100,5	104,7	108,3	102,9	101,2
	2007	105,2	103,7	103,0	107,2	103,8	92,5	75,2	86,1	107,9	103,4	110,0	106,0
	2008	101,2	100,3	101,6	103,7	104,7	97,3	86,3	84,7	106,5	108,2	108,4	107,0
Cukier i wyroby cukiernicze	2005	99,5	99,0	98,7	99,7	100,2	99,5	99,9	99,8	100,3	100,2	99,8	99,6
	2006	100,1	99,8	100,0	100,1	100,3	100,3	100,6	101,9	101,0	100,2	99,4	98,8
	2007	99,8	99,7	99,7	99,8	100,1	99,6	99,7	99,7	100,3	100,6	100,5	100,2
	2008	100,3	100,0	99,5	99,5	100,4	99,8	99,8	99,8	100,3	101,3	100,7	100,5
Cukier	2005	98,4	97,2	96,3	98,9	100,0	98,6	99,5	99,2	100,6	100,4	99,5	99,0
	2006	99,9	99,4	99,8	100,5	100,9	100,5	101,7	105,0	102,5	100,3	98,4	97,2
	2007	98,9	99,2	99,0	99,4	99,6	98,9	98,6	99,1	99,8	100,1	100,4	100,0
	2008	99,7	98,6	96,8	96,8	99,4	97,9	98,1	99,2	100,4	104,4	102,8	101,6
II. Towary i usługi konsumpcyjne	2005	100,1	99,9	100,1	100,4	100,3	99,8	99,8	99,9	100,4	100,4	99,8	99,8
	2006	100,2	100,0	99,9	100,7	100,5	99,7	100,0	100,3	100,2	100,1	100,0	99,8
	2007	100,4	100,3	100,5	100,5	100,5	100,0	99,7	99,6	100,8	100,6	100,7	100,3
	2008	100,7	100,4	100,4	100,4	100,8	100,2	100,0	99,6	100,3	100,4	100,2	99,9
III. Średnia płaca ^a	2005	86,8	101,1	102,9	99,6	98,1	103,7	99,8	99,0	100,1	102,2	105,5	104,2
	2006	88,6	102,2	103,5	98,3	99,2	103,0	100,9	98,6	100,0	101,8	103,8	109,7
	2007	88,0	100,9	106,1	97,7	99,7	103,3	100,8	99,7	99,1	103,2	104,8	105,0
	2008	91,5	102,1	103,7	99,8	97,8	104,8	100,4	98,0	100,2	102,2	102,4	103,0

^a przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób

Źródło: Dane GUS.

Tab. 4. Wskaźniki zmian cen detalicznych towarów żywnościowych i średniej płacy^a (miesiąc analogiczny = 100)

Wyszczególnienie	Miesiące												
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
I. Żywność i napoje bezalkoholowe	2005	106,7	105,9	105,3	103,7	104,3	100,4	99,2	100,5	101,0	100,8	99,5	98,7
	2006	99,1	99,8	99,3	99,4	99,8	99,5	100,2	101,8	102,4	102,2	102,2	101,8
	2007	102,8	103,2	104,3	104,6	104,3	104,4	104,4	102,8	105,1	106,6	107,6	107,9
	2008	107,8	107,3	107,0	106,8	107,0	107,6	107,8	106,9	105,1	104,0	102,9	103,2
Pieczywo i produkty zbożowe	2005	105,0	104,0	103,0	102,2	101,4	100,7	100,0	99,6	99,3	99,2	99,1	99,2
	2006	99,4	99,4	99,6	99,5	99,7	99,9	100,1	100,2	103,0	104,3	104,8	104,9
	2007	105,2	105,9	106,4	106,7	106,9	107,1	107,2	107,4	109,0	106,9	111,0	111,8
Mięso	2005	114,0	112,6	111,1	108,9	107,5	101,6	96,5	98,7	98,8	96,9	95,2	94,2
	2006	94,6	95,2	93,6	93,6	94,6	94,6	95,8	97,7	98,0	97,9	98,7	98,7
	2007	101,1	102,3	105,6	105,0	103,7	104,7	106,8	104,3	104,5	105,9	106,6	106,5
	2008	105,9	104,6	104,0	104,5	105,2	106,5	104,0	104,3	104,3	104,3	104,1	105,4
Ryby	2005	102,9	103,1	103,3	103,5	103,4	103,1	102,9	102,9	103,0	103,0	102,7	102,3
	2006	102,2	102,1	102,2	102,0	101,8	101,8	101,9	101,8	101,9	101,6	101,7	101,6
	2007	101,5	101,6	101,6	101,6	101,7	101,6	101,6	101,6	101,4	101,6	101,8	102,1
	2008	102,4	102,3	102,7	102,8	102,8	102,7	102,7	102,8	102,6	102,9	103,4	103,7
Mleko, sery, jaja	2005	101,6	101,9	101,9	102,0	102,2	102,0	101,4	101,0	101,1	100,7	100,2	99,9
	2006	99,6	99,5	99,7	99,8	100,1	100,1	100,4	100,3	100,2	100,4	100,7	100,7
	2007	100,8	100,8	100,9	101,3	101,5	102,2	102,9	104,3	107,4	110,7	113,1	114,4
	2008	114,9	115,0	114,7	114,4	113,9	113,1	112,3	110,5	106,7	103,1	100,3	98,8
Tłuszcze	2005	109,5	108,5	107,7	107,6	106,1	102,2	100,0	99,2	98,4	97,4	96,5	95,7
	2006	96,0	96,2	96,5	96,5	97,3	97,5	97,7	98,2	98,5	98,8	100,9	99,2
	2007	99,5	99,8	100,0	100,3	100,4	100,7	102,1	103,6	107,8	111,4	114,3	115,3
	2008	115,0	113,8	113,6	114,2	113,6	114,6	113,9	112,6	108,6	105,1	102,4	101,8
Owoce	2005	99,6	100,1	99,8	102,3	103,3	82,2	93,5	105,9	116,7	119,0	111,5	105,6
	2006	106,0	107,2	106,0	104,0	105,4	104,4	107,0	108,9	100,1	96,7	97,1	97,8
	2007	98,4	99,1	100,0	101,9	104,5	104,2	103,2	108,8	126,1	131,0	126,9	120,0
	2008	127,4	130,7	130,2	128,6	118,6	110,5	104,0	92,1	87,5	84,8	83,9	88,9
Warzywa	2005	94,3	94,3	96,3	96,5	109,5	103,4	106,2	111,0	113,4	117,3	110,7	107,7
	2006	110,1	114,4	111,5	112,7	111,7	107,8	110,5	122,5	128,2	121,3	115,9	110,9
	2007	112,7	111,3	111,6	114,1	111,6	109,4	103,2	86,7	93,0	92,9	96,2	97,4
	2008	93,6	90,9	90,0	87,6	90,8	96,6	108,9	107,9	106,8	109,8	106,0	106,3
Cukier i wyroby cukiernicze	2005	124,2	120,6	117,9	101,6	100,4	97,6	96,3	95,4	95,8	96,1	96,0	96,1
	2006	96,7	97,5	98,8	99,2	99,4	100,2	100,9	103,0	103,8	103,7	103,3	102,5
	2007	102,1	101,9	101,6	101,3	101,1	100,5	99,6	97,5	96,9	97,3	98,4	99,7
	2008	100,6	100,9	100,6	100,3	100,6	100,7	100,8	100,9	100,9	101,7	101,9	102,1
Cukier	2005	166,8	154,1	145,1	96,6	94,4	89,3	86,9	85,4	86,7	87,9	88,0	88,1
	2006	89,4	91,5	94,8	96,4	97,3	99,2	101,4	107,3	109,3	109,2	107,9	106,0
	2007	105,0	104,8	104,0	102,8	101,5	99,8	96,9	91,4	89,0	88,9	90,7	93,2
	2008	94,0	93,4	91,3	88,9	88,8	87,9	87,4	87,5	88,0	91,8	94,1	95,6
II. Towary i usługi konsumpcyjne	2005	103,7	103,6	103,4	103,0	102,5	101,4	101,3	101,6	101,8	101,6	101,0	100,7
	2006	100,6	100,7	100,4	100,7	100,9	100,8	101,1	101,6	101,6	101,2	101,4	101,4
	2007	101,6	101,9	102,5	102,3	102,3	102,6	102,3	101,5	102,3	103,0	103,6	104,0
	2008	104,0	104,2	104,1	104,0	104,4	104,6	104,8	104,8	104,5	104,2	103,7	103,3
III. Średnia płaca ^a	2005	102,6	101,4	102,2	101,8	103,0	104,5	103,2	102,8	101,8	106,4	106,9	101,5
	2006	103,6	104,8	105,4	104,0	105,2	104,5	105,6	105,3	105,1	104,7	103,1	108,5
	2007	107,8	106,4	109,1	108,4	108,9	109,3	109,3	110,5	109,5	111,0	112,0	107,2
	2008	111,5	112,8	110,2	112,6	110,5	112,0	111,6	109,7	110,9	109,8	107,4	105,4

^a przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób

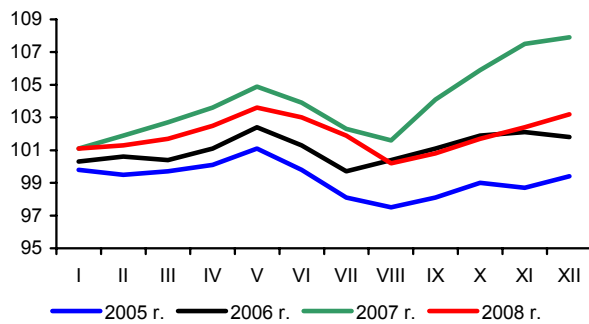
Źródło: Dane GUS.

Tab. 5. Miesięczne ceny detaliczne wybranych artykułów żywnościowych

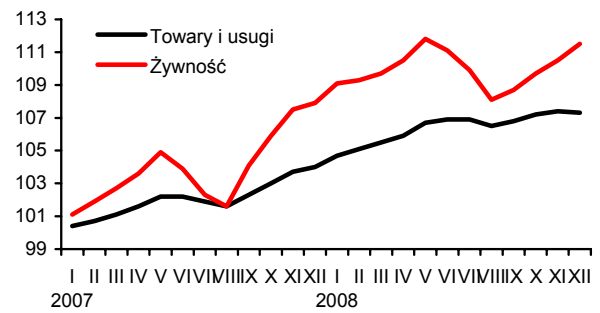
Wyszczególnienie a – 2007 r. b – 2008 r.		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w złotych											
Ryż – 1 kg	a	2,73	2,78	2,79	2,83	2,85	2,86	2,88	2,89	2,91	2,97	3,09	3,15
	b	3,26	3,33	3,38	3,46	3,69	3,97	4,21	4,38	4,48	4,55	4,58	4,60
Chleb mieszany – 0,5 kg	a	1,48	1,50	1,51	1,51	1,51	1,51	1,52	1,53	1,65	1,71	1,73	1,74
	b	1,75	1,76	1,76	1,77	1,79	1,82	1,83	1,84	1,85	1,85	1,85	1,85
Makaron – 250 g	a	1,78	1,78	1,80	1,80	1,80	1,80	1,81	1,81	1,82	1,88	1,93	1,94
	b	1,97	2,00	2,01	2,04	2,07	2,10	2,12	2,13	2,15	2,15	2,16	2,15
Mąka pszenna „Poznańska” – 1kg	a	1,64	1,65	1,66	1,66	1,66	1,67	1,67	1,67	1,76	1,88	1,92	1,96
	b	1,97	2,00	2,03	2,05	2,06	2,07	2,08	2,09	2,09	2,08	2,04	2,01
Mięso wołowe z kością (rostbef) – 1kg	a	17,11	17,19	17,27	17,37	17,43	17,43	17,61	17,54	17,67	17,63	17,67	17,68
	b	17,82	17,94	17,93	18,02	18,10	18,14	18,23	18,21	18,35	18,38	18,40	18,42
Mięso wołowe bez kości (z udźca) – 1kg	a	22,48	22,39	22,41	22,45	22,49	22,49	22,64	22,71	22,92	22,93	23,01	23,06
	b	23,28	23,28	23,43	23,46	23,55	23,72	23,68	23,70	23,90	23,84	23,96	24,03
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – 1 kg	a	13,09	12,75	12,70	12,77	12,78	12,87	13,88	14,11	14,43	14,28	13,81	13,69
	b	14,13	13,70	13,83	13,90	12,00	14,94	14,93	15,00	15,09	14,89	14,61	14,62
Kurczę patroszone – 1 kg	a	5,52	5,97	6,43	6,09	6,21	6,70	7,06	6,86	6,55	6,24	6,33	5,79
	b	5,95	6,02	6,36	6,21	6,35	6,32	6,51	6,51	6,37	6,11	5,93	5,83
Szynka wieprzowa gotowana – 1 kg	a	19,69	19,62	19,56	19,39	19,44	19,45	19,95	20,03	20,22	20,23	20,31	20,15
	b	20,35	20,25	20,07	20,08	20,31	20,68	20,70	20,94	20,97	21,11	21,13	21,06
Kielbasa „Zwyczajna” – 1kg	a	8,75	8,70	8,70	8,67	8,72	8,70	8,87	9,04	9,22	9,32	9,22	9,19
	b	9,26	9,28	9,32	9,25	9,37	9,66	9,70	9,97	10,09	10,10	10,08	10,07
Filety mrożone z mintaja, niepanierowane, na wagę – 1 kg	a	12,80	12,76	12,67	12,62	12,58	12,62	12,67	12,69	12,57	12,61	12,68	12,77
	b	12,80	12,79	12,72	12,74	12,75	12,69	12,64	12,68	12,71	12,86	13,26	13,63
Mleko 3,0-3,5% tł., sterylizowane, w kartonie – 1 l	a	2,41	2,40	2,42	2,44	2,48	2,48	2,51	2,54	2,63	2,68	2,75	2,78
	b	2,81	2,83	2,84	2,84	2,83	2,83	2,81	2,80	2,79	2,78	2,75	2,74
Jogurt naturalny – 150 g	a	0,97	0,97	0,97	0,97	0,95	0,95	0,94	0,95	0,96	0,98	0,98	0,99
	b	1,00	1,01	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03	1,04	1,04	1,04	1,05	1,04
Ser twarogowy półtłusty – 1 kg	a	9,65	9,69	9,72	9,77	9,80	9,89	10,02	10,21	10,64	11,11	11,42	11,54
	b	11,66	11,72	11,71	11,78	11,78	11,77	11,81	11,82	11,84	11,83	11,85	11,84
Ser dojrzewający „Gouda” – 1 kg	a	15,71	15,71	15,68	15,85	15,82	15,96	16,05	16,74	18,51	20,56	21,88	22,14
	b	22,08	21,29	20,82	19,90	19,23	18,42	18,09	17,54	17,47	17,35	17,00	16,70
Śmietana 30% tł. (kremówka) – 500g	a	4,44	4,43	4,45	4,45	4,4	4,47	4,50	4,60	4,74	4,89	5,07	5,17
	b	5,21	5,21	5,19	5,23	5,27	5,21	5,18	5,17	5,17	5,23	5,24	5,20
Jaja świeże – 1 szt.	a	0,35	0,35	0,36	0,36	0,36	0,35	0,35	0,35	0,36	0,38	0,38	0,39
	b	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,39	0,40	0,40	0,40
Masło 82,0-82,5% tł. „Extra” świeże, w kostkach 200 g	a	3,02	3,03	3,03	3,05	3,05	3,08	3,17	3,29	3,70	3,94	4,11	4,11
	b	4,07	3,94	3,86	3,78	3,67	3,65	3,61	3,58	3,57	3,54	3,52	3,50
Margaryna do smarowania pieczywa (np. „Rama”) – 400 g	a	2,82	2,87	2,86	2,86	2,88	2,89	2,90	2,92	2,96	2,97	3,01	3,06
	b	3,09	3,17	3,31	3,39	3,41	3,51	3,67	3,75	3,78	3,79	3,80	3,79
Olej rzepakowy krajowy – 1l	a	4,79	4,81	4,80	4,79	4,81	4,80	4,81	4,83	4,90	5,04	5,22	5,30
	b	5,44	5,54	5,77	5,96	6,03	6,10	6,16	6,20	6,17	6,14	6,16	6,12
Ślonina – 1 kg	a	3,38	3,35	3,32	3,29	3,24	3,22	3,31	3,35	3,41	3,48	3,49	3,49
	b	3,53	3,52	3,49	3,49	3,50	3,60	3,72	3,92	4,22	4,58	4,78	4,85
Smalec bez dodatków – 250 g	a	1,11	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,07	1,07	1,08	1,10	1,14	1,17
	b	1,18	1,18	1,20	1,20	1,21	1,22	1,26	1,30	1,37	1,43	1,46	1,48
Cukier biały kryształ – 1 kg	a	3,15	3,12	3,08	3,06	3,05	3,01	2,97	2,94	2,93	2,93	2,94	2,95
	b	2,93	2,90	2,80	2,71	2,69	2,62	2,57	2,54	2,55	2,67	2,75	2,80
Jabłka – 1 kg	a	2,13	2,20	2,29	2,49	3,20	3,73	3,89	3,80	3,61	3,49	3,43	3,41
	b	3,47	3,57	3,67	3,92	4,25	4,68	4,87	3,23	2,40	2,10	1,95	1,92

Źródło: Dane GUS.

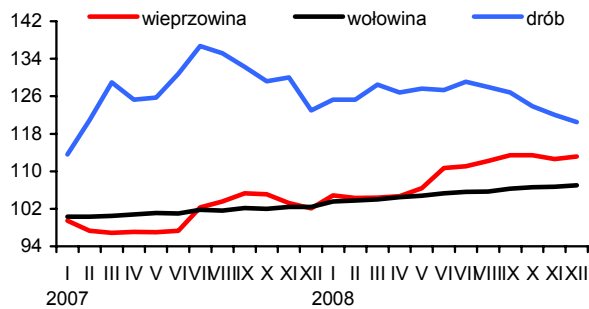
Rys. 1. Wskaźniki cen detalicznych żywności i napojów (XII roku poprzedniego = 100) (w %)

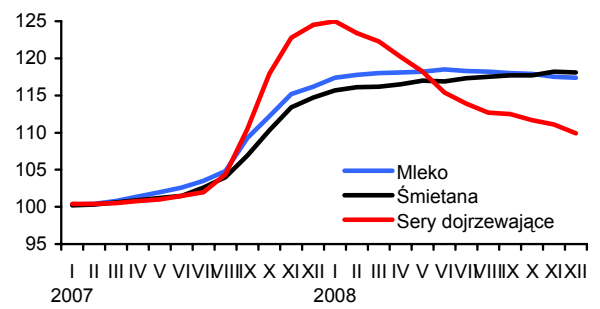
Rys. 2. Dynamika cen detalicznych (XII 2006 = 100) (w %)

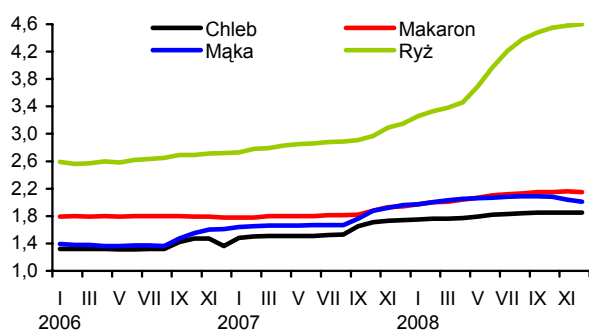
Rys. 3. Dynamika cen detalicznych wybranych rodzajów mięsa (XII 2006 = 100) (w %)

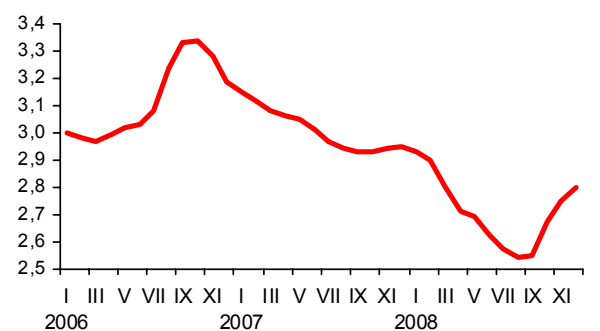
Rys. 4. Dynamika cen detalicznych nabiału (XII 2006 = 100) (w %)

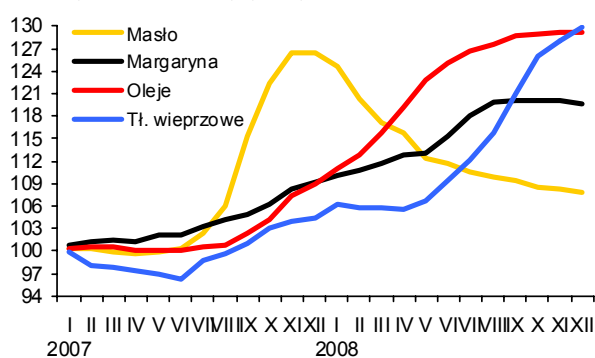
Rys. 5. Ceny detaliczne wybranych produktów zbożowych (w złotych)

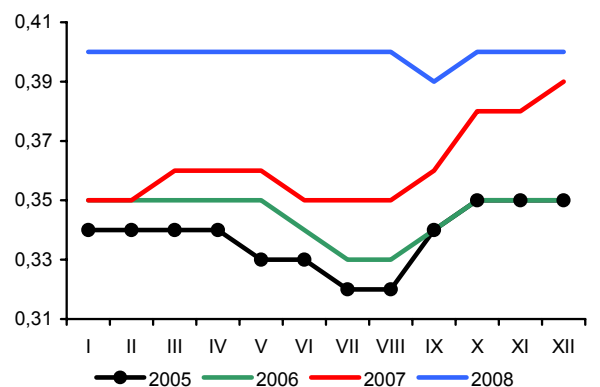
Rys. 6. Ceny detaliczne cukru w zł/kg (cukier biały kryształ)

Rys. 7. Dynamika cen detalicznych tłuszczów (XII 2006 = 100) (w %)

Rys. 8. Ceny detaliczne jaj (w zł za 1 szt.)

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Rynek środków produkcji dla rolnictwa

Aldon Zalewski
Lucyna Mieszkowska

W 2008 r. na rynku środków produkcji dla rolnictwa dominowały podwyżki cen, które były jednak bardzo zróżnicowane w poszczególnych segmentach rynku. Ustabilizowały się ceny na rynku materiałów budowlanych, po znacznych wzrostach w 2007 r. Kilku procentowe podwyżki wystąpiły na rynku bezpośrednich nośników energii oraz maszyn rolniczych. O kilkanaście procent podniesiono ceny środków ochrony roślin, jednak średnią nieco powyżej 80% podwyżka popularnego wśród rolników preparatu chwastobójczego Roundup. Na rynku nawozów mineralnych funkcjonującym pod presją dynamicznie drożejących surowców i ograniczonej podaży odnotowano gwałtowny, nienotowany dotychczas wzrost cen, a wiele nawozów podrożało o ponad 100% w ciągu 12 miesięcy.

W grudniu 2008 r. na rynku środków produkcji dla rolnictwa dominowały obniżki cen. Jedyne środki ochrony roślin i maszyny rolnicze nieznacznie podrożały.

Po serii podwyżek od początku 2008 r. sięgających w niektórych miesiącach około 8%, w grudniu odnotowano spadek cen nawozów mineralnych o 0,3%. Najbardziej podniesiono cenę nawozu trójskładnikowego (o 5,8%), a obniżono cenę superfosfatu prostego (o 3,7%). W ciągu 12 miesięcy superfosfat potrójny podrożał aż o 130,8%, a fosforan amonu o 110,2%. Mniej podrożały nawozy azotowe, np. saletra amonowa o 38,1%, a saletrzak o 43,3%. W grudniu nieznacznie polepszyły się relacje cen nawozów do cen pszenicy w porównaniu z miesiącem poprzednim, ale były one znacznie gorsze w odniesieniu do grudnia 2007 r. Na zakup 1 kg NPK należało wydatkować w grudniu 2008 r. równowartość 9,4 kg pszenicy, tj. o 0,2 kg mniej niż w miesiącu poprzednim, ale aż 3-krotnie więcej niż przed rokiem. Nawozy wapniowe potaniały w grudniu o 0,1%, a w ciągu 12 miesięcy o 10,8%.

Ceny środków ochrony roślin stabilizują się, a ich średni wzrost wyniósł w grudniu 0,1%. Najbardziej podrożało Karate Zeon (o 0,6%). W ciągu 12 miesięcy środki ochrony roślin podrożały o 14,8%, w tym najbardziej Roundup (o 78,1%), a najmniej Fusilade (o 2,1%).

Tanieją nośniki energii głównie za sprawą obniżek cen paliw ropopochodnych. Ceny nośników energii zostały obniżone w grudniu średnio o 3,2%, w tym najbardziej potaniał olej opałowy (o 10,7%), benzyny (o 9,9%) oraz olej napędowy (o 8,0%). Zdrożały natomiast paliwa stałe, w tym koks opałowy o 0,6%, a węgiel kamienny o 0,4%. W ciągu 12 miesięcy, koks zdrożał o 47,8%, a węgiel kamienny o 22,9%. W tym czasie benzyny potaniały o 17,2%, a olej napędowy o 12,1%.

Kolejny miesiąc tanieją materiały budowlane, a średni spadek ich cen wyniósł w grudniu 0,4%. Najbardziej obniżono ceny stali płaskiej (o 2,7%), podniesiono natomiast ceny tynku „Atlas” (o 0,7%). W ciągu 12 miesięcy najbardziej zdrożała stal płaska (o 13,5%), potaniały natomiast płyty styropianowe (o 18,6%). Sprzedaż materiałów budowlanych na przełomie roku załamała się. Przewiduje się spadek sprzedaży nawet o 20%. Przyczyn tego stanu należy upatrywać w nadciągającym kryzysie finansowym, a głównie w trudnościach w uzyskaniu kredytu hipotecznego.

Rynek maszyn rolniczych w grudniu był stabilny, a średnie ceny wzrosły zaledwie o 0,2%. W tym kultywatory ciągnikowe podrożały o 2,2%, a sadzarki 2-rzędowe potaniały o 0,8%. W ciągu 12 miesięcy maszyny rolnicze podrożały średnio o 4,5%, w tym najbardziej przyczepy samowładowcze do ciągnika oraz kombajny do zbioru ziemniaków, odpowiednio o 10,6% i 10,4%. Natomiast ceny kombajnów zbożowych obniżono o 8,8%.

Tab. 1. Ceny na rynku nawozów mineralnych i relacje do cen podstawowych produktów rolnych

Rodzaj nawozu	Jedn. miary	Ceny w zł		Dynamika cen %		Relacje 1 kg NPK do:	
		XII 2007	XII 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2008 XII 2007	pszenicy kg	żyw. wiep. kg
Saletrzak 28%N	dt	76,44	109,52	101,4	143,3	8,31	8,69
Saletra amonowa 34%N	„	87,56	120,96	100,0	138,1	7,56	7,91
Mocznik 46%N	„	110,40	158,60	97,1	143,7	7,33	7,66
Superfosfat prosty 20% P ₂ O ₅	„	67,56	122,44	96,3	181,2	13,01	13,60
Superfosfat potrójny 40%P ₂ O ₅	„	104,16	240,44	100,6	230,8	12,77	13,36
Fosforan amonu 18%N i 46% P ₂ O ₅	„	140,88	296,08	101,7	210,2	9,83	10,28
Sól potasowa 60%K ₂ O	„	103,24	194,72	100,0	188,6	6,90	7,21
Polifoska 8%N, 24% P ₂ O ₅ , 24% K ₂ O	„	122,20	253,36	100,8	207,3	9,61	10,05
Nawóz trójskładnikowy z dodatkiem mikroelementów 10%N, 20%P, 20%K	„	116,12	210,52	105,8	181,3	8,95	9,36
Wapno tlenkowe 60%CaO	„	61,76	68,40	99,9	110,8	2,42	2,53

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 2. Ceny środków ochrony roślin i relacje do cen podstawowych produktów rolnych

Rodzaj środka	Jedn. miary	Ceny w zł		Dynamika cen %		Relacje środka do:	
		XII 2007	XII 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2008 XII 2007	pszenicy kg	żyw. wiep. kg
Actara 25 WG	40 g	21,41	25,29	100,0	118,1	5,37	5,62
Nurelle D 550 FC	100 ml	44,13	47,57	100,1	107,8	10,11	10,57
Karate Zeon O50 CS	100 ml	19,85	22,67	100,6	114,2	4,82	5,04
Decis 2,5 EC	250 ml	25,51	27,32	100,0	107,1	5,81	6,07
Dithane M-45	1 kg	20,94	22,1	99,7	105,5	4,70	4,91
Zaprawa nasienna "Funaben T"	0,8 kg	28,59	34,82	99,7	121,8	7,40	7,74
Bravo	1 l	42,72	47,17	100,2	110,4	10,02	10,48
Nimrod 250 EC	1 l	102,44	110,59	100,4	108,0	23,50	24,58
Roundup	1 l	26,49	47,19	100,4	178,1	10,03	10,49
Granstar	8 g	17,94	20,12	100,0	112,2	4,28	4,47
Fusilade Forte	1 l	111,39	113,7	100,1	102,1	24,16	25,27
Chwastox extra	1 l	14,59	15,55	100,2	106,6	3,30	3,46
Reglane 200 SL	1 l	75,83	80,05	99,7	105,6	17,01	17,79
Środek gryzoniobójczy	1 kg	25,92	28,43	100,1	109,7	6,04	6,32

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 3. Ceny środków energii i relacje do cen podstawowych produktów rolnych

Rodzaj środka	Jedn. miary	Ceny w zł		Dynamika cen %		Relacje nośników do:	
		XII 2007	XII 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2008 XII 2007	pszenicy kg	żyw. wiep. kg
Węgiel kamienny	t	568,06	698,03	100,4	122,9	148,33	155,12
Koks opałowy	t	813,77	1210,1	100,6	148,7	257,14	268,91
Benzyna „Euro Super” 95	1 l	4,42	3,66	90,1	82,8	0,78	0,81
Olej napędowy	1 l	4,2	3,69	92,0	87,9	0,78	0,82
Olej opałowy, Ekoterm Plus	1 l	2,8	2,5	89,3	89,3	0,53	0,56
Gaz propan-butan „LPG”	1 l	2,29	2,07	92,4	90,4	0,44	0,46
Olej silnikowy „Sektrol” 20 W/40	1 l	11,46	11,63	99,8	101,5	2,47	2,58
Olej silnikowy „Elf” SJ SAE 15W/40	1 l	20,83	20,68	99,9	99,3	4,39	4,60
Smar stały (do łożysk)	0,9 kg	10,99	11,05	100,0	100,5	2,35	2,46
Płyn do chłodziw „Petrygo”	1 l	10,08	10,6	100,2	105,2	2,25	2,36
Energia elektryczna	10 kWh	4,49	5,05	100,0	112,5	1,07	1,12

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 4. Ceny na rynku materiałów budowlanych i relacje do cen podstawowych produktów rolnych

Rodzaj środka	Jedn. miary	Ceny w zł		Dynamika cen %		Relacje materiałów budowlanych do:	
		XII 2007	XII 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2008 XII 2007	pszenicy kg	żyw. wiepr. kg
Cement	50 kg	23,24	24,3	99,5	104,6	5,16	5,40
Wapno	1 t	486,42	495,1	100,0	101,8	105,21	110,02
Płyta styropianowa PS-E FS 15	1 m ³	172,48	140,34	98,5	81,4	29,82	31,19
Stal płaska (płaskownik)	1 t	3238,70	3676,41	97,4	113,5	781,22	816,98
Rura stalowa ocynkowana 12	1 m	11,50	12,24	100,5	106,4	2,60	2,72
Dwuteownik gruby	1 t	3832,01	4058,61	98,8	105,9	862,43	901,91
Blacha dachowa	1 m ²	32,44	31,04	99,4	95,7	6,60	6,90
Tynk „Atlas”	25 kg	46,90	47,7	100,7	101,7	10,14	10,60
Cegła pełna kl. 15	1 szt.	1,49	1,42	99,3	95,3	0,30	0,32
Okno z PCV 2 skrzydłowe szklane	1 szt.	715,42	712,34	99,5	99,6	151,37	158,30
Tarcica iglasta grubość 19-25 mm	1 m ³	616,81	652,17	99,7	105,7	138,58	144,93
Płyta wiórowa 11-18 mm	1 m ²	27,89	27,91	100,0	100,1	5,93	6,20
Okno drewniane szklane	1 szt.	1418,83	1474,89	100,3	104,0	313,41	327,75
Drzwi płytowe 2000mmx800 zew.	1 szt.	1262,34	1323,32	100,6	104,8	281,20	294,07

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

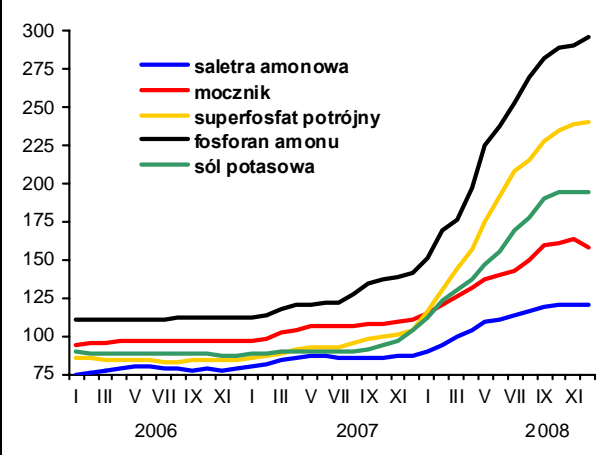
Tab. 5. Ceny jednostkowe maszyn i narzędzi rolniczych oraz relacje do cen podstawowych produktów rolnych

Rodzaj środka	Ceny w zł		Dynamika cen %		Relacje środków mech. do:	
	XII 2007	XII 2008	XII 2008 XI 2008	XII 2008 XII 2007	pszenicy dt	żyw. wiepr. dt
Kombajn zbożowy TC 54 Hydro	347802,88	317346,63	100,0	91,2	674,34	705,21
Kombajn do ziemniaków	53560,63	59134,83	100,4	110,4	125,66	131,41
Samochód dostawczy	66542,52	68773,50	100,1	103,4	146,14	152,83
Rozrzutnik obornika 1-osiowy	18713,76	20291,73	100,6	108,4	43,12	45,09
Siewnik zbożowy 25 redlic	14825,42	16158,44	100,2	109,0	34,34	35,91
Ciągnik „Ursus” 5314	102833,92	104189,83	100,0	101,3	221,40	231,53
Ciągnik 90 kW	161157,46	159549,78	99,8	99,0	339,03	354,56
Przyczepa do ciągnika samowładowcza	25042,06	27708,61	99,8	110,6	58,88	61,57
Kopaczka elewatorowa	11162,12	12041,07	100,7	107,9	25,59	26,76
Agregat uprawowy do siewnika	13671,80	14542,55	99,7	106,4	30,90	32,32
Kosiarka rotacyjna 1650 mm	5498,30	5655,64	100,0	102,9	12,02	12,57
Glebogryzarka	5249,25	5568,30	100,4	106,1	11,83	12,37
Prasa zbierająca wysokiego zgniotu	35737,82	37826,35	100,8	105,8	80,38	84,06
Opryskiwacz 300 l	2701,09	2862,09	100,1	106,0	6,08	6,36
Agregat uprawowy (kultywator i wał strun.)	5057,34	5322,90	99,4	105,3	11,31	11,83
Rozsiewacz nawozów	1541,76	1624,29	99,7	105,4	3,45	3,61
Sadzarka 2 rzędowa	2752,64	2752,51	99,2	100,0	5,85	6,12
Pług 3 skibowy	4142,58	4531,48	100,9	109,4	9,63	10,07
Kultywator 2,1-2,8 m	1838,58	2004,98	102,2	109,1	4,26	4,46
Dojarka 2 konwie ^a	8074,63	8259,15	100,1	102,3	17,55	0,93
Dojarka z rurowciągiem ^a	49585,83	48304,94	100,4	97,4	102,65	5,43
Schładzarka do mleka 500 l ^a	16601,75	16736,45	99,5	100,8	35,56	1,88

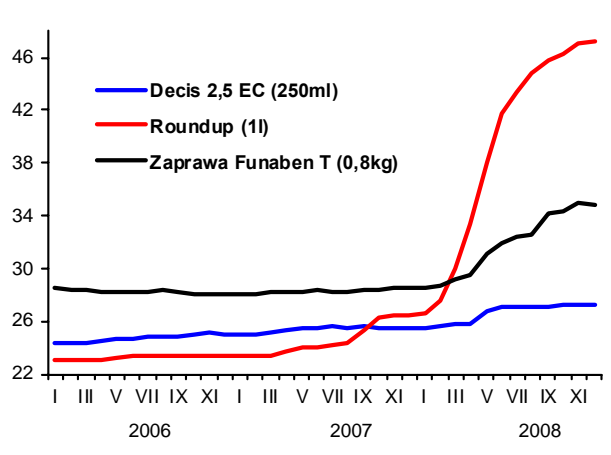
^a zamiast żywca wieprzowego przyjęto mleko w hl.

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

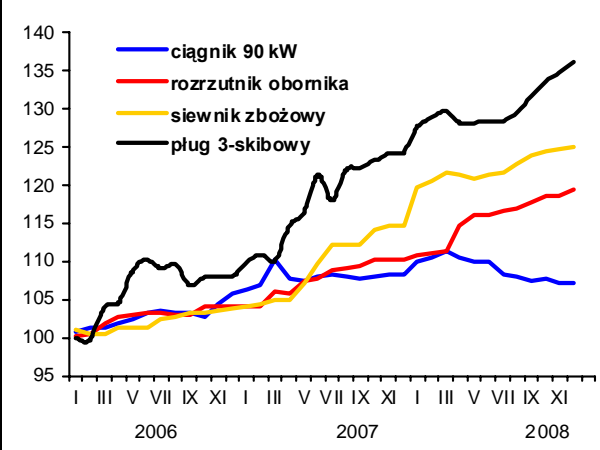
Rys. 1. Ceny wybranych nawozów mineralnych (zł/dt)

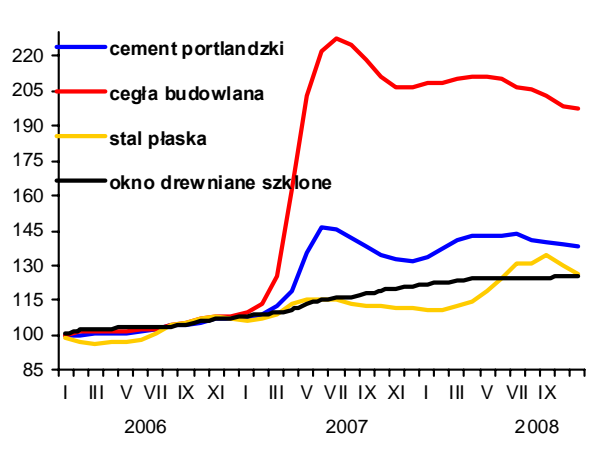
Rys. 2. Ceny wybranych środków ochrony roślin (zł)

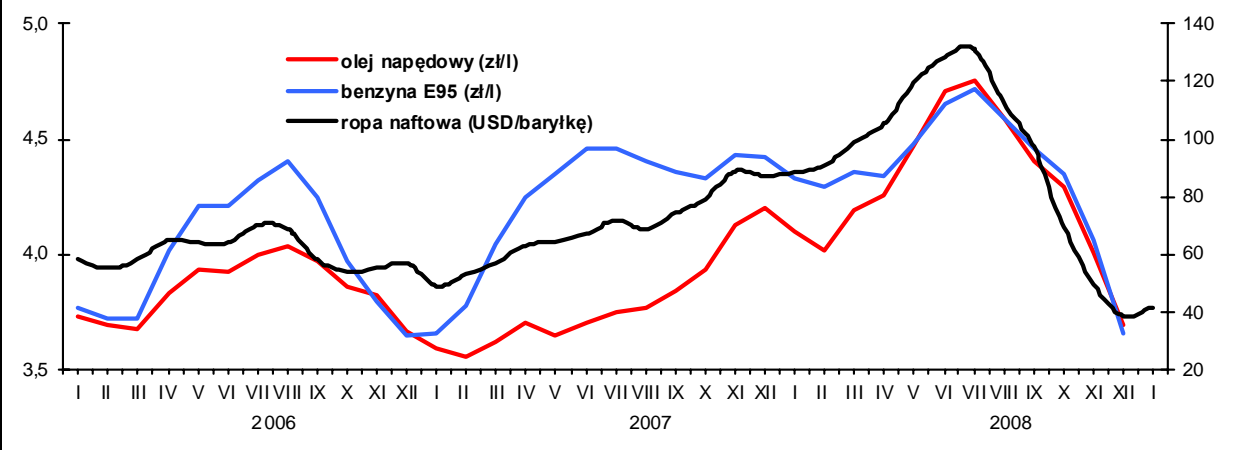
Rys. 3. Dynamika cen wybranych maszyn rolniczych (XII 2005=100)

Rys. 4. Dynamika cen wybranych materiałów budowlanych (XII 2005=100)

Rys. 5. Ceny oleju napędowego i benzyny E95 w Polsce oraz światowe ceny ropy naftowej

Rynek usług dla rolnictwa

Magdalena Talarek
Arkadiusz Zalewski

W grudniu 2008 r. liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw usługowych była o 1% mniejsza niż na koniec III kwartału 2008 r.

Od lipca do października 2008 r. liczba krów poddawanych ocenie użytkowości mlecznej nie zmieniła się i wynosiła 572 tys. W listopadzie ocenie użytkowości mlecznej poddano 571 tys. krów. W porównaniu do października 2008 r. ta liczba zmniejszyła się o 0,2%, jednak w stosunku do listopada 2007 r. była o 7,3% większa. Najmniejszy odsetek krów poddawany jest ocenie w województwach, w których pogłowie krów jest najbardziej rozdrobnione: małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim, (poniżej 8%), a największy w zachodniopomorskim i opolskim, gdzie udział stad w pogłowie ogółem jest najwyższy, ocenie poddawane jest ponad 40% ogółu krów.

Zmniejsza się sieć usługowa rolnictwa (rys. 2). W grudniu 2008 r. zarejestrowanych było 24 845 przedsiębiorstw usług rolniczych, o 1,0% mniej niż we wrześniu 2008 r., jednak wciąż o 1,7% więcej niż przed rokiem. Tak jak w poprzednim kwartale najliczniejszą grupę stanowiły placówki usług mechanizacyjnych (48,1%) i weterynaryjnych (32,0%). Mniej liczną grupą były zakłady usług zootechnicznych (11,7%) i naprawczych maszyn (8,2%). W ciągu ostatniego kwartału liczba zakładów usług mechanizacyjnych obniżyła się o 1,5%, zakładów naprawczych o 1,1%, a weterynaryjnych o 0,7%. Jedynie liczba zakładów zootechnicznych zwiększyła się o 0,1%. W porównaniu do stanu sprzed roku liczba placówek usług mechanizacyjnych wzrosła o 4,8%, a zootechnicznych o 0,9%, spadła natomiast liczba placówek usług weterynaryjnych oraz naprawczych (o 1,4%).

Ceny usług dla rolnictwa w grudniu 2008 r. były o 0,1% niższe w porównaniu do miesiąca poprzedniego. Ceny usług bezpośred-

nio rolniczych wzrosły o 0,2%. Spośród tej grupy usług najbardziej zdrożało badanie kliniczne krowy (o 1,0%). Jednak o tej porze roku nie wykonuje się wielu usług bezpośrednio rolniczych. Ceny usług pośrednio rolniczych spadły o 0,1%. W tej grupie najbardziej obniżyły się ceny wypożyczenia cykliniarki oraz składki ubezpieczenia OC rolników i ciągnika (odpowiednio o 1,8; 2,6 i 1,3%). Najbardziej, bo o 1,2%, zdrożało wypożyczenie przyczepy samochodowej oraz ogłoszenie reklamowe. W porównaniu do grudnia 2007 r. usługi dla rolnictwa były droższe o 6,4%, w tym usługi bezpośrednio rolnicze o 8,9%, a pośrednio rolnicze o 5,9%.

W grudniu 2008 r. relacje cen usług do produktów rolnych poprawiły się. Indeks zmian cen 9 podstawowych produktów rolnych względem zmian cen 34 usług dla rolnictwa¹ w listopadzie spadł do 97,8, a w grudniu poprawił się osiągając wartość 101,2. (tab. 2). Poprawa indeksu nastąpiła dzięki wzrostowi cen tych produktów rolnych, które mają największy udział w rynku.

Relacje cen produktów rolnych i usług zmieniały się. Przykładowo w grudniu 2008 r. rozsiew nawozów sztucznych na obszarze 1 ha kosztował równowartość 1,68 dt pszenicy, o 0,04 dt mniej niż przed miesiącem i o 0,81 dt więcej niż przed rokiem. Za badanie kliniczne krowy należało w grudniu 2008 r. przeznaczyć równowartość 28,98 litrów mleka, o 0,02 litra mniej niż przed miesiącem i aż o 11,32 litrów mleka więcej niż przed rokiem.

¹ W skład 34 usług dla rolnictwa wchodzi usługi wymienione w przypisie „a” w tabeli 3.

Tab. 1. Popyt na wybrane usługi rolnicze i sieć placówek

Okresy		Rodzaje usług i placówek	Liczba krów ocenianych tys.	Średnia l. krów w gospod. stosujących ocenę szt.	L. krów inseminowanych ^a tys.	L. loch inseminowanych tys.	L. placówek usług mechanicznych	L. placówek usług naprawczych maszyn	L. placówek usług weterynaryjnych	L. placówek usług zootechnicznych
2004	I-XII		481	26,9	1 669	991	9 066	1 868	8 466	2 748
2005	I-XII		511	29,5	1697	1182	10 053	1 936	8 357	2 939
2006	I-XII		520	30,7	1684	1152	10 761	2 004	8 146	3 001
2007	I-XII		527	30,5	1612	682	11 405	2 064	8 060	2 889
2008	I		545	30,6	x	x	x	x	x	x
	II		552	30,7	x	x	x	x	x	x
	III		557	30,8	366	137	11 518	2 048	8 027	2 897
	IV		564	31,0	x	x	x	x	x	x
	V		570	31,2	x	x	x	x	x	x
	VI		571	31,2	415	132	11 956	2 051	7 996	2 928
	VII		572	31,2	x	x	x	x	x	x
	VIII		572	31,3	x	x	x	x	x	x
	IX		572	31,2	423	115	12 134	2 059	8 000	2 913
	X		572	31,2	x	x	x	x	x	x
	XI		571	31,3	x	x	x	x	x	x
	XII		571	31,3	x	x	11947	2036	7947	2915
Wskaźnik zmian (%)										
<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>			106,5	103,0	x	x	104,8	98,6	98,6	100,9
<u>XII 2008</u> <u>IX 2008</u>			99,8	100,3	x	x	98,5	98,9	99,3	100,1

^a dane w tej i następujących pozycjach dotyczące okresów kwartalnych umieszczone są w rubrykach odnoszących się do ostatnich miesięcy danego kwartału

Źródło: Dane Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, MRiRW oraz GUS (REGON).

Tab. 2. Relacje cen produktów rolnych^a do cen usług dla rolnictwa

Okresy		Wskaźniki zmian cen	Produktów sprzedawanych i usług dla rolnictwa ^b	Produktów sprzedawanych i usług bezpośrednio rolniczych	Produktów roślinnych i usług mechanicznych	Produktów zwierzęcych i usług wet-zoot.	Produktów sprzedawanych i pośrednich usług dla rolnictwa
2004	I-XII	wskaźnik wobec poprzedniego okresu	106,7	105,6	104,1	116,3	107,6
2005	I-XII		90,9	89,9	83,5	97,4	91,5
2006	I-XII		103,7	100,9	109,0	91,0	105,6
2007	I-XII		111,5	111,9	143,2	108,7	111,2
2008	I		97,9	99,1	108,4	97,4	97,8
	II		97,9	98,0	97,4	97,5	97,8
	III		101,0	100,8	99,9	101,3	101,1
	IV		97,5	96,2	99,1	96,9	97,9
	V		98,4	97,6	91,5	101,0	98,7
	VI		98,9	94,8	89,5	101,2	101,1
	VII		95,5	95,5	78,0	99,5	98,1
	VIII		94,7	91,4	80,5	98,5	97,3
	IX	96,6	96,6	84,4	99,1	96,7	
	X	94,5	94,7	85,9	95,7	94,5	
	XI	97,8	97,8	99,3	97,4	97,8	
	XII	101,2	101,3	109,1	99,8	101,2	

^a dla poszczególnych miesięcy wyliczono średni wzrost cen 9 podstawowych produktów rolnych (pszenicy, żyta, ziemniaków (bez okresu styczeń-marzec), kukurydzy, jęczmienia, żywca bydła, trzody chlewnej i drobiu oraz mleka) i cen usług

^b usługi dla rolnictwa dzielą się na usługi bezpośrednio rolnicze (w tym mechaniczne i weterynaryjno-zootechniczne) oraz pośrednie usługi dla rolnictwa (por. tab. 3)

Źródło: Dane GUS i obliczenia IERiGŻ-PIB.

Tab. 3. Dynamika cen usług dla rolnictwa

Rodzaje usług	2006	2007	2008	2007	2008	% wobec poprzedniego okresu											XII 2008	I-XII 2008	XII 2007	I-XII 2007
	I-XII	I-XII	I-XII	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XII 2008	I-XII 2008	XII 2007	I-XII 2007
Wskaźnik zmian cen usług	103,7	103,7	108,1	100,2	101,4	100,4	101,0	100,7	101,3	100,4	100,7	100,4	100,5	100,2	100,3	99,9	106,4	108,1	106,4	108,1
I. Usługi bezpośrednio rolnicze ^a	106,5	103,4	110,7	100,3	100,2	100,3	101,2	102,0	102,2	103,5	101,6	101,2	100,5	100,0	100,3	100,2	108,9	110,7	108,9	110,7
1. mechanizacyjne	107,1	102,9	111,0	100,5	99,3	100,3	102,0	102,2	103,5	101,6	101,6	102,4	100,6	100,0	100,1	99,8	113,3	111,0	113,3	111,0
a. uprawowe	106,9	103,9	110,7					101,0	103,1				100,4	99,9	100,3					110,7
b. siewu-sadzenia	108,1	105,1	105,4					101,6	103,0				103,3	100,5	100,0					105,4
c. chemiczne	106,2	103,6	109,3	100,5	99,3	100,3	102,0	103,7	104,3	100,1	103,6	100,0	100,7	100,0	100,0	99,8	113,3	109,3	113,3	109,3
d. zbioru plodów	107,5	101,3	114,1							103,5	101,4	99,9	100,6	99,9						114,1
2. usługi robocizny przy pracach polowych	101,6	115,0	124,8					104,4	99,5	102,1	99,8	101,7	100,4	100,0	100,1					124,8
3. usługi w zakresie produkcji zwierzęcej	104,2	102,1	104,9	100,1	100,8	100,2	100,7	100,9	100,5	100,2	100,3	100,5	100,4	100,3	100,5	100,4	106,4	104,9	106,4	104,9
a. weterynaryjne	106,1	101,5	104,1	100,2	100,8	99,9	100,8	100,6	100,3	100,2	100,2	100,6	100,3	100,5	100,4	100,5	105,2	104,1	105,2	104,1
b. inseminacyjne	102,3	102,6	105,8	100,0	100,9	100,9	100,5	101,4	100,9	100,3	100,5	100,4	100,8	99,5	100,7	100,3	107,6	105,8	107,6	105,8
II. Pośrednie usługi dla rolnictwa ^a	101,8	104,0	106,2	100,2	101,6	100,5	100,9	100,3	101,0	100,1	100,2	100,4	100,4	100,2	100,3	99,9	105,9	106,2	105,9	106,2
1. transportowe	96,8	104,8	105,6	100,1	100,8	100,1	100,1	96,1	105,2	100,8	100,6	101,2	100,0	100,2	99,8	100,6	105,3	105,6	105,3	105,6
2. naprawcze	102,8	104,1	106,3	100,2	100,8	100,1	102,2	100,3	100,7	99,9	100,3	100,4	100,4	100,3	100,8	99,9	106,2	106,3	106,2	106,3
3. budowlano-remontowe	103,4	107,4	107,2	100,3	101,9	101,2	100,9	100,9	100,6	101,0	100,4	100,3	100,7	100,3	100,5	99,9	109,0	107,2	109,0	107,2
4. młynarskie ^b	101,3	103,9	106,7	100,6	100,6	101,3	100,5	100,3	100,0	100,0	100,6	100,6	102,0	100,7	100,3	100,0	107,1	106,7	107,1	106,7
5. handlowe	103,6	101,9	102,7	100,4	100,2	99,4	100,5	100,8	100,3	100,2	99,4	100,0	100,1	99,9	99,8	100,0	100,6	102,7	100,6	102,7
6. finansowe	100,7	101,2	107,2	99,9	103,4	100,4	100,7	100,5	101,1	98,7	100,2	100,3	100,1	100,3	100,2	99,4	105,3	107,2	105,3	107,2
- ubezpieczeniowe	106,5	103,6	107,9	99,9	105,2	100,2	100,4	100,4	101,3	97,7	99,9	100,3	100,1	100,0	100,1	99,2	104,5	107,9	104,5	107,9
- bankowe	89,1	96,4	105,7	99,8	99,8	100,9	101,2	100,6	100,8	100,9	100,7	100,5	100,1	100,9	100,5	99,8	106,8	105,7	106,8	105,7
Wskaźnik inflacji	101,0	102,5	104,2	100,3	100,7	100,4	100,4	100,4	100,8	100,2	100,0	99,6	100,3	100,4	100,2	99,9	103,3	104,2	103,3	104,2

^a ceny średnie ważone, obliczenia własne. W skład usług bezpośrednio rolniczych wchodzi usługi: orka plugiem, telerzowanie ściernisk, kultywatorowanie, siew siewn. rzędowym, sadzenie ziemniaków sadzarką, opryskiwanie roślin (za 1 godz. i na obszarze 1 ha), rozsiew nawozów szt. (za 1 godz. i na obszarze 1 ha), zbiór zielonek siewkami, zbiór zielonek ściernaczem, koszenie traw kosiarzką rotacyjną, sprzęt z bóż kombajnem, kopanie ziemniaków kombajnem ziemn., kopanie ziemniaków kopaczką, zatrudnienie osoby przy pracach polowych, unasiennienie sztuczne krowy, badanie kliniczne krowy, badanie tuczniaka przedubojowe. W skład usług pośrednio rolniczych wchodzi usługi: przewóz 10 ton cegły samochoodem za 20 km, wyposzczenie przyczepy samochodowej, naoszczenie lemiesz, podkucie kopyta końskie, opłata za wynajem 1 m2 lokalu rzemieślniczego, przetarcie drewna, opłata prac stolarskich, ciestelskich, praca mechanika przy naprawie maszyn roln. opłata prac murarskich, opłata projektu budynku inwentarsko-skladowego, wyposzczenie betonarki, wyposzczenie cykliniarki, sruutowanie na paszę 100 kg żyta, sruutowanie na mąkę 100 pszenicy, opłata powierzchni 1 m2 lokalu handlowego, opłata dzierżawcza 1 m2 placu targowego, opłata 1 dnia placowego „szczek”, opłata ogłoszenia reklamowego, składka ubezpiecz. OC ciągnika, składka ubezpieczenia Autocasco ciągnika, składka ubezpie. budynku rolnego, składka ubezpie. OC rolników, odsetki kredytu krótkoterm. 10 tys. zł, odsetki kredytu średnioterm. 50 tys. zł, b przemiał z bóż

Źródło: Dane GUS i obliczenia IERiGŻ-PIB.

Tab. 4. Ceny detaliczne wybranych usług dla rolnictwa (w zł)

Rodzaje usług	Jedn. miary	2008												XII 2008 XII 2007	I-XII 2008 I-XII 2007			
		2008													XII	%		
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII			XII 2008 XII 2007	I-XII 2008 I-XII 2007	
Orka plugiem	za 1 godz.	98,81	105,20	114,25				109,59	110,52	113,93		114,03	115,87	116,83	116,47	116,79		108,6
Siew siewn. rzędowym	za 1 godz.	82,08	87,71	94,04			90,12	91,54	93,48			93,26	96,32	96,78	96,78			107,2
Opryskiwanie roślin	na obszarze 1 ha	63,68	65,70	71,78				68,29	69,94	71,24		72,74	72,82	73,72	73,72			109,2
Rozsiew nawozów szt.	na obszarze 1 ha	68,58	71,43	75,98	70,30	69,72	71,26	73,46	77,00	77,03	78,63	78,90	79,00	79,00	79,00	79,00	112,4	105,6
Zbiór zielonek sieczkarnią	za 1 godz.	221,78	252,98	242,35					267,63	283,90	285,10	285,10	287,37	287,37	287,37			95,8
Sprzet zboż kombajnem	za 1 godz.	230,86	236,14	270,68							269,69	269,06	273,29					114,6
Kopanie ziemniaków kombajnem ziemn.	za 1 godz.	126,14	128,00	116,66						140,35	140,22	139,46	139,97	139,97				90,8
Zatrudnienie osoby przy pracach polowych	za 1 dzień	44,38	51,06	62,86			59,42	62,02	61,71	63,02	62,89	63,98	64,23	64,23	64,27			123,2
Srutowanie na paszę	100 kg żyta	8,59	9,08	9,76	9,34	9,37	9,55	9,61	9,61	9,61	9,61	9,68	9,72	10,03	10,11	10,11	108,2	107,5
Unasienienie sztuczne krowy	1 szt.	46,50	47,73	50,48	48,17	48,60	49,03	49,28	49,97	50,41	50,54	50,79	50,99	51,38	51,32	51,66	107,6	105,8
Badanie kliniczne krowy	1 szt.	22,15	22,81	24,67	23,34	23,71	23,66	24,03	24,31	24,46	24,55	24,64	24,93	25,06	25,33	25,53	110,5	108,1
Przewóz 10 ton cegły samochodem	na odległ. 20 km	118,35	126,92	138,79	132,02	133,23	133,85	134,27	134,90	136,37	138,47	140,13	142,58	142,41	142,88	143,14	108,5	109,4
Naostrzenie lemiesza	1 szt.	12,51	12,74	13,83	13,00	13,21	13,21	13,92	13,92	13,92	13,92	13,92	13,92	14,00	14,00	14,00	107,7	108,5
Praca mechanika przy naprawie maszyn roln.	za 1 godz.	28,84	32,06	34,82	33,74	33,76	33,82	34,06	34,85	34,62	34,97	35,13	35,58	35,58	35,79	35,79	106,1	108,6
Oplata prac murarskich	za 1 dzień	66,90	76,83	89,83	82,71	85,27	85,94	86,69	88,11	88,88	90,06	90,78	91,46	92,21	92,37	93,03	112,7	116,9
Oplata projektu budynku inwentarsko-skladowego	1 szt.	1028	1024	1024	986	995	1003	1003	1011	1013	1019	1027	1030	1040	1042	1051	106,5	99,9
Wypożyczenie betoniarki	na 1 dobę	31,29	31,64	32,67	31,82	31,70	32,03	32,71	32,71	32,82	32,94	32,76	32,80	32,80	32,84	32,82	103,9	103,2
Oplata powierzchni lokalu handlowego	za 1 m ²	27,69	27,80	28,65	28,03	28,13	28,30	28,47	28,59	28,70	28,71	28,66	28,74	28,83	28,82	28,90	103,2	103,1
Składka ubezpiecz. OC ciągnika	1 rok	116,02	115,97	130,77	116,32	131,87	132,37	133,22	135,64	135,70	128,82	128,95	128,69	128,84	128,79	129,00	109,4	112,8
Składka ubezpieczenia Autocasco ciągnika	1 rok	698	753	749	763	762	761	770	768	769	730	729	736	738	738	739	97,6	99,5
Odsetki kredytu krótkoterm. 10 tys. zł	za 1 rok	591	570	597	572	573	580	586	589	594	598	602	604	606	610	614	106,9	105,0
Odsetki kredytu średnioterm. 50 tys. zł	za 1 rok	5070	4890	5208	5018	4995	5024	5094	5122	5162	5221	5252	5282	5288	5343	5362	106,7	106,5

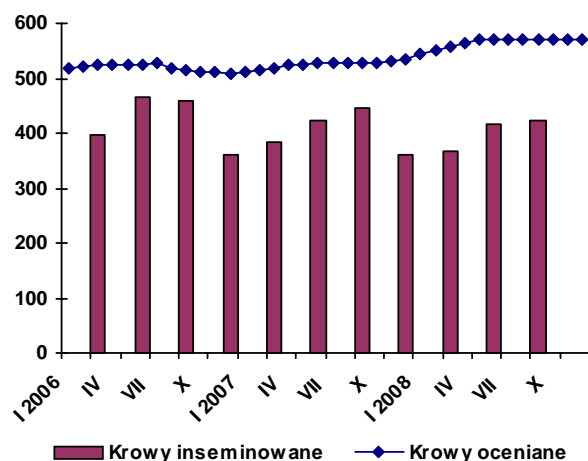
Źródło: Niepublikowane dane GUS (na podstawie badań korespondentów) i obliczenia IERIGŻ-PIB.

Tab. 5. Ceny detaliczne wybranych usług wyrażone w dt (kg, l) produktów rolnych

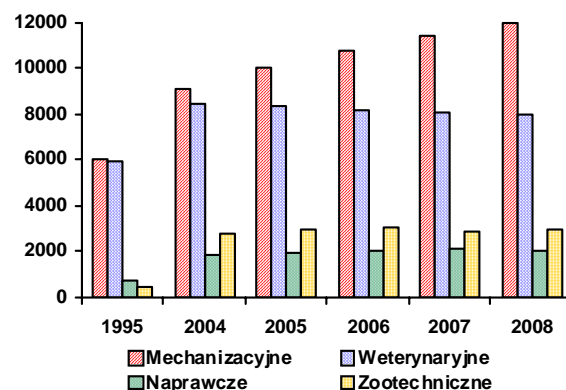
Rodzaje usług	Jedn. miary	Wyrażone w dt (kg, l)	2008												XII 2008		I-XII 2008	
			2007		2008		2007		2008		2007		2008		XII 2007		I-XII 2007	
			I-XII	I-XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	%	%
Orka pługiem	za 1 godz.	dt pszenicy	2,23	1,38	1,84	1,20	1,20	1,32	1,65	2,02	2,26	2,49	2,54					133,4
Siew siewn. rzędow.	za 1 godz.	dt pszenicy	1,85	1,15	1,43	0,99	0,99	1,08	1,35	1,68	1,87	2,07						124,4
Opryskiwanie roślin	na obsz. 1 ha	dt pszenicy	1,43	1,31	1,11		0,74	0,81	0,89	1,05	1,27	1,58						110,9
Rozsiew nawozów szt.	na obsz. 1 ha	dt pszenicy	1,54	1,07	1,18	0,87	0,81	0,79	0,78	0,80	0,89	1,69	1,72	1,68	191,9	110,0		
Zbiór zielonek siewk.	za 1 godz.	l mleka	238	204	292				255	279	301	316						143,0
Sprzet zboż kombajnem	za 1 godz.	dt pszenicy	5,20	2,11	4,63					3,91	4,69	5,29						219,1
Kopanie ziemniaków kombajnem ziemn.	za 1 godz.	dt ziemn.	3,21	3,09	4,32					2,77	2,76	3,53	6,62					116,4
Zatrudnienie osoby przy pracach polowych	za 1 dzień	dt pszenicy	1,00	0,76	0,99			0,65	0,67	0,71	0,78	1,38	1,40					129,2
Śrutowanie na paszę	100 kg żyta	dt żyta	0,22	0,15	0,19	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,14	0,27	0,28	201,6	124,1			
Unasienienie sztuczne krowy	1 szt.	l mleka	49,87	44,80	49,80	39,02	40,66	42,25	45,04	48,02	49,64	56,52	57,27	159,8	111,2			
Badanie kliniczne krowy	1 szt.	l mleka	23,76	21,40	24,35	19,04	19,62	20,60	21,91	23,30	24,11	25,25	28,30	164,1	113,8			
Przewóz samoch. 10 ton cegły	na odległ. 20 km	kg żywca trzody	32,96	36,45	34,29	38,17	40,93	37,09	37,16	33,92	32,13	31,42	33,44	81,0	94,1			
Naostrzenie lemieszka	1 szt.	dt pszenicy	0,28	0,19	0,21	0,16	0,15	0,15	0,15	0,16	0,17	0,20	0,30	183,9	112,6			
Praca mechanika przy napr. masz. rol.	za 1 godz.	dt pszenicy	0,65	0,48	0,54	0,39	0,38	0,37	0,37	0,40	0,43	0,76	0,78	181,2	113,2			
Opiata prac murarskich	za 1 dzień	kg żywca trzody	18,63	22,02	22,19	24,43	26,28	23,95	24,27	22,11	20,90	20,35	21,74	84,1	100,8			
Opiata projektu budynku inw.-skład.	1 szt.	kg żywca trzody	286	295	253	285	307	277	278	252	236	241	246	79,5	85,9			
Wypożyczenie betoniarki 100 l	na 1 dobę	kg żywca trzody	8,71	9,10	8,09	9,08	9,80	9,04	9,01	8,16	7,64	7,35	7,67	77,6	88,8			
Opiata powierzchni lokalu handlowego	za 1 m ²	kg żywca trzody	7,71	7,99	7,09	8,34	8,65	7,86	7,88	7,14	6,66	6,43	6,75	77,1	88,8			
Składka ubezpiecz. OC ciągnika	1 rok	dt pszenicy	2,61	1,73	2,00	1,45	1,50	1,46	1,47	1,57	1,60	2,76	2,80	186,9	116,0			
Składka ubezp. Autocasco ciągnika	1 rok	dt pszenicy	15,72	11,19	11,47	9,49	8,65	8,46	8,34	8,90	9,08	15,81	16,07	166,7	102,5			
Wartość odsetek kredytu krótk. 10 tys. zł	za 1 rok	dt pszenicy	13,30	8,48	9,23	7,12	6,59	6,44	6,39	6,87	7,44	13,06	13,34	182,6	109,1			
Wartość odsetek kredytu średn. 50 tys. zł	za 1 rok	dt pszenicy	114,2	72,7	80,6	62,4	58,0	56,0	55,6	59,7	64,9	114,4	116,6	182,3	110,8			

Źródło: Niepublikowane dane GUS (na podstawie badań korespondentów) i obliczenia IERiGŻ-PIB.

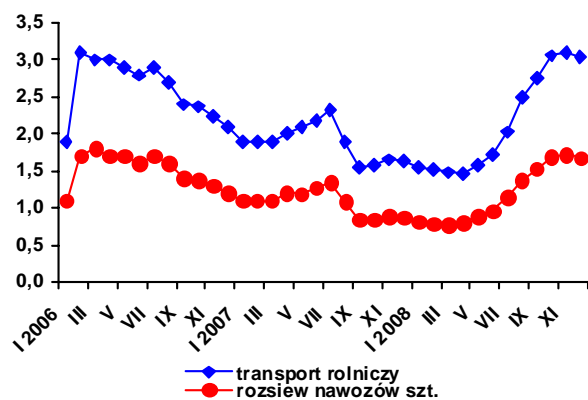
Rys. 1. Liczba krów ocenianych (tys. sztuk)

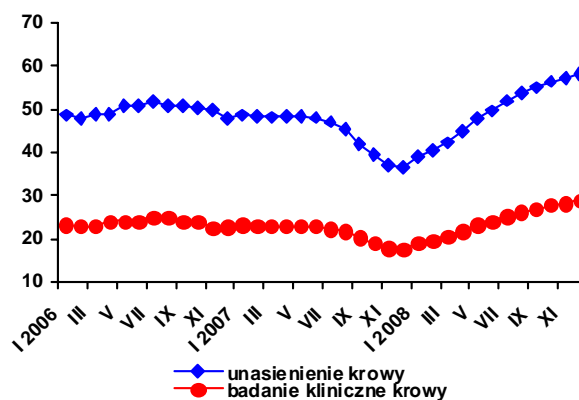
Rys. 2. Liczba placówek usług rolniczych

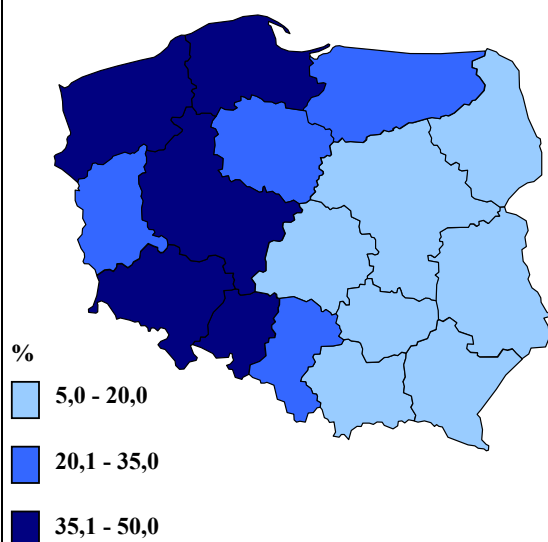
Rys. 3. Ceny wybranych usług wyrażone w dt pszenicy

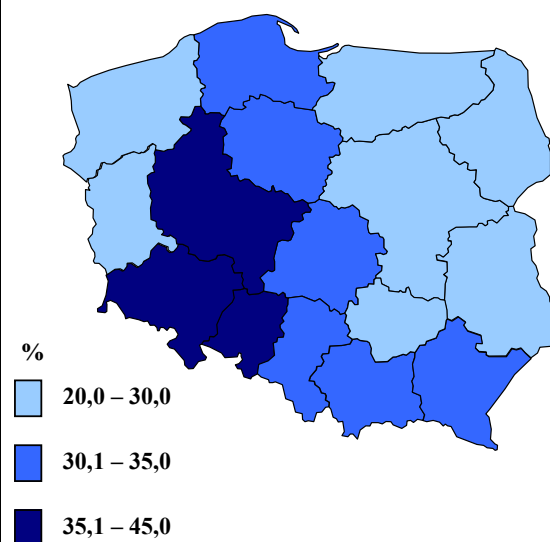
Rys. 4. Ceny wybranych usług weteryn.-zootecznych wyrażone w litrach mleka

Rys. 5. Udział krów ocenianych w pogłowie ogółem w grudniu 2008 r. (w %)

Rys. 6. Udział krów inseminowanych w pogłowie ogółem w I półroczu 2008 r. (w %)

Źródło: Jak w tabelach 1 i 5.

Wzrost cen środków produkcji i przyczyny drastycznego wzrostu cen nawozów mineralnych

Aldon Zalewski

1. Przyczyny podwyżek cen nawozów

Podwyżki cen nawozów mineralnych są skutkiem globalnych zmian zachodzących na rynku surowców rolnych i żywności na świecie od kilku lat, ale w 2007 r. stały się szczególnie drastyczne. Przyczyn wzrostu cen jest wiele spośród najważniejszymi jest zwiększenie zapotrzebowania na żywność i nieżywnościowe surowce rolnicze oraz wzrost cen surowców kopalnych, w tym energii. Zwiększenie liczby ludności wraz ze wzrostem dobrobytu, co skutkuje rosnącym zapotrzebowaniem na żywność, głównie w Chinach (w latach 90. mieszkaniec Chin średnio konsumował 20 kg mięsa, a w 2008 r. aż 50 kg), ale również w Brazylii, Indiach, Indonezji a nawet Nigerii. W wielu rejonach świata rozpoczęto produkcję rzepaku, kukurydzy i innych upraw z przeznaczeniem na biopaliwa. Pośrednio wpływa to na popyt na nawozy, a bezpośrednio na ceny nawozów.

Powszechne jest więc dążenie do wzrostu plonów zbóż i osiągnięcia własnego bezpieczeństwa żywnościowego i mimo dużego „uczulenia społeczeństw” na chemizację, która niesie zagrożenie biocenozy, zdrowia ludzi (azotyny i azotany), zwierząt i roślin, różnych ryzyk ich stosowania, świat powszechnie zwiększa nawożenie mineralne a nawet tak bogate kraje o najwyższym dochodzie na jednego mieszkańca na świecie jak: Belgia, Luksemburg czy Szwajcaria zużywają ok. 200 kg NPK/ha użytków rolnych. Tylko w 2007 r. zużycie nawozów w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się: w Ameryce Łacińskiej o 13%, w Azji i Europie Wschodniej o 6,5%, w Europie Zachodniej o 2% i nieznacznie w Ameryce Północnej.

Najsilniej podniesiono ceny nawozów uzależnionych od surowców kopaliniowych znajdujących w kilku regionach świata ich złóż, takich jak surowce fosforowe, siarka oraz surowce potasowe, których ceny wzrosły najbardziej. Największe kopalnie fosforytów oraz siarki znajdują się w Afryce w krajach Margrebu. Wszystkie kraje UE są całkowicie uzależnione od importu i cen światowych. W 2007 r. cena tony fosforytu wzrosła z 50 do 175 USD, a w połowie 2008 r. przekroczyła 500 USD. Tona kwasu fosforowego od połowy kwietnia 2007 r. do połowy kwietnia 2008 r. wzrosła z 399 do 1727 USD/tonę, 4,3 krotnie. Znacząco wzrosły również ceny soli potasowej, która głównie wydobywana jest w Rosji, Białorusi, a niewielkie jej ilości w Niemczech, USA i innych rejonach świata.

Produkcja nawozów azotowych jest bardzo energochłonna i uwarunkowana przede wszystkim cenami gazu, który dostępny bez ograniczeń, stanowi 80% kosztów produkcji. Nawozy azotowe w ostatnich 7 latach zdrożały o ponad 100%, głównie w wyniku redukcji mocy produkcyjnych zakładów azotowych na świecie, co przy rosnącym popycie doprowadziło do deficytu mocznika na najważniejszych rynkach światowych. Dodatkowym czynnikiem były znaczące podwyżki cena energii elektrycznej i transportu z racji wzrostu cen ropy naftowej i stawek frachtów morskich.

2. Ceny nawozów mineralnych i relacje do cen zbóż w Polsce

Analiza cen nawozów mineralnych obejmuje lata 2005-2008. W 2005 r. wskaźnik „nożyc cen” wynosił 96,0, a na zakup 1 kg NPK należało wydatkować równowartość 5,6 kg pszenicy, podczas gdy za opłacalny w warunkach polskich uznaje się 2-4 kg pszenicy. W 2006 r. wskaźnik „nożyc cen” wynosił 102,0 a na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć 4,4 kg pszenicy. W 2007 r. wskaźnik „nożyc cen” wzrósł do 107,2, a na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć 3,5 kg pszenicy. Stosowanie nawozów mineralnych było więc opłacalne, pomimo wzrostu ich średniej ceny o 11,6%. Podobnie było w I połowie 2008 r., kiedy 1 kg NPK stanowił równowartość 3,6 kg pszenicy. Stąd też pod zbiory w 2008 r. rolnicy zwiększyli zużycie nawozów mineralnych ze 121,8 kg NPK w 2007 r. do 132,6 kg NPK/ha użytków rolnych. W roku gospodarczym 2007/08 r. zwiększono więc nawożenie o 10,8 kg, w tym azotowe o 5,4 kg, fosforowe o 3,1 kg, potasowe o 2,2 kg. Po raz pierwszy od 5 lat nastąpił wzrost nawożenia wapniowego o 1,1 kg/ha użytków rolnych, nadal jest ono jednak katastrofalnie niskie.

W 2008 r. w porównaniu z rokiem poprzednim pogorszyła się koniunktura w rolnictwie. Znacznie wyższy był wzrost cen towarów i usług zakupywanych na cele produkcji rolniczej i wynosił 12,3% i znacznie był wyższy od dynamiki cen produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne wynoszącej 3,1%. W tych warunkach wskaźnik relacji „nożyc cen” obniżył się do 91,8.

Tak silny wzrost cen detalicznych środków produkcji był wynikiem przede wszystkim drastycznych podwyżek cen nawozów mineralnych, które wzrosły średnio o 38,4%, w tym fosforowe o 55,9%, azotowe o 28,9% i wapniowe o 8,8%. Od czerwca 2008 r. następuje odwrócenie relacji cen. Pod wpływem przede wszystkim obniżek cen zbóż, przy rosnących cenach nawozów, relacje cen nawo-

zów mineralnych wyrażone stosunkiem cen 1 kg NPK do pszenicy wzrosły z 1: 3,1 do 1: 9,4 kg.

Przewidywania ekspertów na 2009 r. są bardzo ostrożne. Wszystko zależy od sytuacji na światowym rynku, tj. od cen podstawowych surowców i nośników energii. W Polsce średnie ceny energii od lipca do grudnia 2008 r. wykazały tendencję do stabilizacji, a nawet spowolniony wzrost. Bardzo niekorzystna jest sytuacja w kształtowaniu się cen zbóż, które stawiają pod znakiem zapytania rentowność poszczególnych upraw w 2009 r. pomimo niewielkich obniżek cen głównie nawozów azotowych w styczniu br.

Wielu rolników w tej złożonej sytuacji rozważa ograniczenie w 2009 r. nawożenia wyłącznie do nawożenia azotowego i odłożyć nawożenie fosforem i potasem na następne lata, licząc na polepszenie warunków rynkowych. Przy obecnych cenach nawozów i zbóż występuje duże ryzyko poniesienia strat

przy zbyt dużych wydatkach na zakup nawozów mineralnych. Dla rolników niekorzystne jest odejście producentów nawozów mineralnych od posezonowych obniżek cen. Zaniechano także wspólnego zakupu nawozów w zakładach nawozowych dużych partii przez związki branżowe i grupy producentów, korzystając z usług pośredników, co może wpływać na wysokość marży szczególnie w okresach niedoboru.

Nadzieją na przyszły sezon są obniżki cen ropy naftowej i gazu na świecie, co może doprowadzić do obniżek cen nawozów azotowych. Również tańszy transport będzie sprzyjał obniżkom cen nawozów mineralnych. Obniżki cen nawozów potasowych i fosforowych prawdopodobnie będą znacznie mniejsze, rolnicy będą więc odkładać ich zakupy. W nieznacznym stopniu niższe nawożenie fosforowo-potasowe może być też rekompensowane bardziej starannymi zabiegami agrotechnicznymi i zwiększonym wapnowaniem gleb.

Tab. 1. Zmiany cen nawozów mineralnych i pszenicy oraz ich relacje w 2008 r.

Wyszczególnienie	VII VI	VIII VII	IX VIII	X IX	XI X	XII XI	XII 08 XII 07
Wzrost ceny nawozów mineralnych (%)	6,1	5,0	5,1	2,9	1,9	-0,3	80,4
Spadek ceny pszenicy (%)	-14,2	-16,8	-9,8	-9,7	-1,5	2,3	-41,5
Cena 1 kg NPK wyrażona w kg pszenicy	5,5	6,9	8,1	9,2	9,6	9,4	6,3

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 2. Ceny detaliczne nawozów mineralnych nabywanych przez rolników w latach 2005-2008 (zł/100 kg)

Wyszczególnienie	2005 XII	2006 XII	2007 XII	2008 VI	2008 XII
Saetrzak 28% (N)	67,48	69,88	76,44	94,92	109,52
Saetra amonowa 33-34,5% (N)	74,36	78,88	87,56	111,00	120,96
Mocznik 46% (N)	93,92	96,32	110,40	139,60	158,60
Superfosfat potrójny granul. 40% (P ₂ O ₅)	84,96	84,88	104,16	190,92	240,44
Superfosfat granul. 20% (P ₂ O ₅)	55,96	57,40	67,56	88,48	122,4
Fosforan amonu 18% (N), 46% (P ₂ O ₅)	109,64	111,70	140,88	237,52	296,08
Polifoska 8% (N), 24% (P ₂ O ₅), 24% (K ₂ O)	105,44	109,90	122,20	193,00	253,36
Sól potasowa 60% (K ₂ O)	89,08	87,52	103,24	155,32	194,72
Wapno tlenkowe 60% (CaO)	45,19	48,04	61,76	64,52	68,40

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 3. Wskaźniki zmian cen nawozów mineralnych (w %, grudzień roku poprzedniego = 100)

Wyszczególnienie	2005 XII	2006 XII	2007 XII	2008 VI	2008 XII
Saetrzak 28% (N)	96,8	103,6	109,4	124,2	143,3
Saetra amonowa 33-34,5% (N)	98,1	106,1	111,0	126,8	138,1
Mocznik 46% (N)	101,3	102,6	114,6	126,4	143,7
Superfosfat potrójny granul. 40% (P ₂ O ₅)	105,2	99,9	122,7	183,3	230,8
Superfosfat granul. 20% (P ₂ O ₅)	99,9	102,6	117,7	131,0	181,2
Fosforan amonu 18% (N), 46% (P ₂ O ₅)	99,3	101,9	126,1	168,6	210,2
Polifoska 8% (N), 24% (P ₂ O ₅), 24% (K ₂ O)	101,1	104,2	111,2	157,9	207,3
Sól potasowa 60% (K ₂ O)	101,9	98,2	118,0	150,4	188,6
Wapno tlenkowe 60% (CaO)	97,1	106,3	128,6	104,5	110,8
Średni wzrost cen nawozów mineralnych	100,5	102,4	111,6	144,9	180,4

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 4. Średnioroczna cena 1 kg czystego składnika nawozu wyrażona w kg pszenicy

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	I-VI 2008	VII-XII 2008	2008
Saletrzak 28% (N)	6,7	5,1	4,0	3,6	7,0	4,9
Saletra amonowa 33-34,5% (N)	6,1	4,7	3,7	3,4	6,6	4,6
Mocznik 46% (N)	5,6	4,3	3,4	3,2	6,4	4,4
Superfosfat potrójny granul. 40% (P ₂ O ₅)	7,5	5,8	4,8	4,4	10,7	6,8
Superfosfat granul. 20% (P ₂ O ₅)	5,6	4,3	3,5	4,4	10,7	6,8
Fosforan amonu 18% (N), 46% (P ₂ O ₅)	4,6	3,6	2,9	3,5	8,3	5,3
Polifoska 8% (N), 24% (P ₂ O ₅), 24% (K ₂ O)	5,0	4,0	3,1	3,3	8,0	5,1
Sól potasowa 60% (K ₂ O)	3,9	3,0	2,3	2,7	5,9	3,8
Wapno tlenkowe 60% (CaO)	2,1	1,7	1,4	1,2	2,1	1,5
Średnia relacja NPK	5,6	4,4	3,5	3,6	7,9	5,2

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.

Tab. 5. Ceny, wskaźniki cen i relacje cen nawozów mineralnych do cen skupu zbóż w grudniu 2008 r.

Rodzaj nawozu		Jedn. miary	Ceny w zł			Dynamika cen %		Relacje środków mech. do:	
			XII 2007	XI 2008	XII 2008	<u>XII 2008</u> XI 2008	<u>XII 2008</u> XII 2007	pszenicy dt	żyw. wiep. dt
Saletrzak	28%N	dt	76,44	108,04	109,52	101,4	143,3	8,31	8,69
Saletra amonowa	34%N	„	87,56	121	120,96	100,0	138,1	7,56	7,91
Mocznik	46%N	„	110,40	163,32	158,60	97,1	143,7	7,33	7,66
Superfosfat prosty	20% P ₂ O ₅	„	67,56	127,16	122,44	96,3	181,2	13,01	13,60
Superfosfat potrójny	40%P ₂ O ₅	„	104,16	239,04	240,44	100,6	230,8	12,77	13,36
Fosforan amonu	18%N i 46% P ₂ O ₅	„	140,88	291,08	296,08	101,7	210,2	9,83	10,28
Sól potasowa	60%K ₂ O	„	103,24	194,68	194,72	100,0	188,6	6,90	7,21
Polifoska	8%N, 24% P ₂ O ₅ , 24% K ₂ O	„	122,20	251,44	253,36	100,8	207,3	9,61	10,05
Nawóz trójskładnikowy	10%N, 20%P, 20%K	„	116,12	198,92	210,52	105,8	181,3	8,95	9,36
Wapno tlenkowe	60%CaO	„	61,76	68,44	68,40	99,9	110,8	2,42	2,53
Średni wzrost cen nawozów i średnie relacje						99,7	180,4	9,4	9,8

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne.